

„Ma sem téveszthetjük szem elől, hogy a húsvét utáni vasárnapok témái eredetileg az üldözést szenvedett első keresztények küzdelmének kívántak emléket állítani.”

Betiltott dicsőítés ► 2. oldal

„Nem tudtam mindig, de mindig éreztem, és ma már biztosan tudom, hogy eddig is velem volt az Isten – akkor is, amikor nem figyeltem rá, és nem tudtam –, és azért teszem ezt a fogadalmat, hogy ez ne is változzon meg, maradjon velem, sőt ne csak velem, hanem azokkal is, akik számomra fontosak, és akiket szeretek.”

Soli Deo gloria! ► 4. oldal

„Szerették volna megismerni azokat az embereket, akikért évtizedeken át imádkoztak...”

Feltámadás ünnepe utáni beszélgetés
Christian Samraj tamil lelképásztorral
► 5. oldal

Háborúra derű? ► 4. oldal
Érékenység és tudatosság ► 6. oldal
Helyettes szolgálat ► 8. oldal
Shakespeare 450 ► 10. oldal
Dávid, a szoltáros király ► 12. oldal
Százéves vagyok ► 14. oldal

Új „szövetségi kapitány” az Üllői úton

Módosította a Krámer György bemutatása, illetve köszöntése alkalmából május első munkanapjának reggelén használt – és lapunk tudósításában is híven idézett – „képet” egyháznak elnök-püspöke. Gáncs Péter a Magyarországi Evangélikus Egyház új országos irodaigazgatójának múlt csütörtöki „hivatalos hivatalba iktatásán” mondott igehirdetésében „softverfrissítés” helyett így fogalmazott: „Új szövetségi kapitány az Üllői úton”.

A józsefvárosi templomban tartott ünnepi alkalmon az elnök-püspök Mt

26,32 alapján – igeválasztását indokolva – rámutatott, hogy az egyház vezetőinek is tudniuk kell: valójában a „föltámadott Jézus Krisztus kell, hogy előttünk járjon, és vezessen!”. A püspök szerint az egyház szolgálatában, az egyházi szolgálatban mindehhez *szenzibilitás, szolidaritás* és természetesen *spiritualitás* szükségeltetik.

Krámer György ünnepélyes es-

kütételét követően a beiktatott igazgató köszönetet mondott családjának, a pilisi gyülekezetnek és az iroda dolgozóinak, majd Pröhle Gergely országos felügyelő fejezte ki abbéli örömét, hogy az országos presbitérium által egyhangúlag megválasztott Krámer György személyében ismét lelképásztor áll egyházunk adminisztrációs központjának élén.

Beiktatás utáni pohárköszöntők. Pröhle Gergely országos felügyelő balján Krámer György, az országos iroda újonnan beiktatott igazgatója. Mellette (balról jobbra) Fabiny Tamás, Gáncs Péter és Szemerei János püspökök.

Kérjük Isten áldását, hogy mi is áldássá lehessünk!

► Istentiszteletre gyűltek össze az Országgyűlés alakuló ülése előtt a Fidesz és a KDNP frakciójának tagjai május 6-án reggel Budapesten. Balog Zoltán miniszter köszöntőjében elmondta, hogy 1998 óta kezdik istentisztelettel a parlamenti ülészakokat a képviselők, és havonta tartanak parlamenti áhítatokat a Hold utcai református templomban.

Bábel Balázs Lk 11,13-at idézve a Szentlélek hét adományáról beszélt. A kalocsa-kecskeméti érsek megfogalmazásában a Szentlélek az értelem, a tudomány, a jó tanács, az istenfélelem, a jámborság, a lelki erő és a bölcsesség lelke, ajándékaira pedig a közeleli embernek is szüksége van.

A katolikus egyházi vezető Deák Ferenc gondolatára emlékeztetve elmondta: a politika az emberek boldogításának eszköze, de azt is hozzátette, hogy lehetőség az Isten országának építésére is. XI. Pius pápát idézve hozzátette: a politika a felebaráti szeretet legszelebb mezeje, hiszen sok embernek tud segíteni, ha erényesen művelik. Az érsek hangsúlyozta, hogy az okosság, a bátorság, a mértékletes-

ség és az igazságosság erényét a nehéz időkben is képviselnünk kell, a hívőknek pedig – a Szentlélek inspiráló kegyelmét kérve számukra – imádkozniuk kell az ország vezetőiért.

Steinbach József Zsolt 36,6–9 alapján a szerető, hűséges és igaz Istenről beszélt a politikusoknak. A dunántúli református püspök kifejtette: Isten szeretete teremtő szeretet, amellyel az élet ajándékát adta nekünk, benne feladatokkal, küldetéssel, közösséggel és hazával. Isten szeretete ugyanakkor gondviselő szeretet is, amely megszabadít minket az aggodalmaskodástól, és megváltó szeretet is, amely az örökévalóság távlatába helyezi életünket.

► Folytatás a 4. oldalon

Jézussal a parton

► Szemet-fület, száját és szívet gyönyörködtető majálissal ünnepelték a megújult balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon fennállásának tizedik évfordulóját a szerte az országból és a határon túlról érkezett vendégek. Múlt szombaton az épület és udvara megtelt zenével, gyerekszívajjal, a sült malac és a készülő kürtőskalács illatával.

A nyitó istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke Jn 21,4–6 alapján tartott prédikációjában azt a történetet idézte fel, amikor Jézus feltámadása után felkereste halászó tanítványait, és szavára megteltek a hálók. Párhuzamot vonva a jelenettel, hangsúlyozta: „Jézus itt van a parton. A szárszói üdülő az erőgyűjtés helye lehet számunkra, ahol találkozás jönnek létre. Am a legfontosabb itt is az Istennel való találkozás, amely egész gondolkodásunkat és perspektívánkat megváltoztatja.”

► Folytatás a 3. oldalon

»ÉNEKELJETEK AZ ÚRNAK ÚJ ÉNEKET, MERT CSODÁKAT TETT, ÉS JOBBJA SZABADULÁST SZERZETT!«

A szavakon túl – a lélek megnyilvánulása

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

Sokan úgy gondolják, Cantate vasárnapja az éneklés és az egyházi zene (musica sacra) ünnepe. De ne feledjük, hogy ez a hagyomány csupán az introitus szoltárra, annak is leginkább első versére épül (Zsolt 98,1; ez cikkünk felcíme is). A vasárnap tematikájában, igezakaszaiban nincs említés zenéről. Ha mégis ezt a tradíciót akarjuk értelmezni – és a mai napon ezt nagy örömmel meg tesszük –, azt mondhatjuk: a textusok és a liturgia rámutat a szent muzsika titkára, mozgatórugójára: a megváltás bizonyosságára és az üdvösség örömére.

Jakab apostol az ünnep epistolájában figyelmeztet és bátorít: „Ne tévelyegjétek, szeretett testvéreim: minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről, a világság Atyjától száll alá, akiben nincs változás, sem fénynek és árnyéknak váltakozása. (...) Ezért tehát vessetek el magatoktól minden tisztátalanságot és a gonoszság utolsó maradványát is, és szelíden fogadjátok a belétek oltott ígét, amely meg tudja tartani lelkete- ket.” (Jk 1,16–17.21)

János evangéliuma pedig így tudósít Jézus beszédéről: „...jobb nektek, ha én elmegyek; mert ha nem megyek el, a Pártfogó nem jön el hozzátok, ha pedig elmegyek, elküldöm őt hozzátok. (...) Még sok mindent kellene mondanom nektek, de most nem tudjátok elviselni: amikor azonban eljön ő, az igazság Leleke, elvezet titeket a teljes igazságra; mert nem önmagától szól, hanem azokat mondja, amiket hall, és az eljövendő dolgokat is kijelenti nektek.” (Jn 16,7.12–13)

Az apostol az Atyára mutat, az evangélista a Fiú szavaival a Szentlélekről tesz bizonyosságot: a mi lehetőségünk és feladatunk az, hogy ezt az örömhírt felismerjük és – az egyházenén keresztül is – továbbadjuk.

A musica sacra – Luther megfogalmazása szerint – a teológia szolgálóleánya: ha az egyház teológiája szilárd, a liturgia részletei átgondoltak, az egyházzene stabilan rá tud épülni erre az alapra.

Felbecsülhetetlen kincs, hogy liturgiánkban a gyülekezeti ének nem öncélú dís, hanem az istentisztelet szerves része. Ezért fontos, hogy látványosan jelentősebb vagy sürgetőbb témák miatt ne szoruljon háttérbe az éneklés és az istentiszteleti zene ügye. Ennek méltó megvalósításához elengedhetetlen a felkészült egyházzene szakosított tevékenysége. De igazán eredményesen csak akkor működhet a dolog, ha az egyházzene

ne valóban téma az egyházi közéletben. Ha eléri a többség (és az egyházért felelős, döntéshozó személyek) ingerküszöbét. Ha senkinek nem mindegy, milyen ének és hogyan szólal meg egy istentiszteleten. Ha a gyülekezeti, regionális és országos rendezvények szervezői egy-egy alkalom zenei részét is tudatosan, igényesen megtervezik.

Cantate vasárnapja alkalmából érdemes azt is megfogalmazni, miért létfontosságú – nem csupán az istentiszteleten, hanem általában az életünkben – az éneklés és a zene: a támogatónak megerősítésül, a kételkedőknek bizonyosságul.

Vannak olyan helyzetek, lelkiállapotok, amelyek megéléséhez kevésnek bizonyulnak a szavak. Mélységben és magasságban a lelkünk mozdul meg. A „pneuma” áradása kíséri örömeinket; az éneklés segít abban, hogy fájdalomunkban ne „szakadjon meg a szívünk”. Ezt a gyógyító hatást találjuk meg népdalainkban is.

A keresztény, benne az evangélikus istentisztelet énekei ezt a felismerést kapcsolják össze a teológiai mondanivalóval. Kétezer év különböző stílusú zenei kincsei hordozzák az egyházi év ünnepeinek lényegét megfogalmazó vagy könyörgő, bűnbánó, dicsőítő, hálaadó, tanító szövegeket. Ezek az énekek biztos támaszt nyújtanak életünk fontos állomásain. Éneklésük élménye segít abban, hogy megismerjük egyházunk hagyományos értékeit, hogy megérezhessük, milyen hatalmas időt és teret ível át az a gyülekezet, amelyhez tartozunk.

A többszólamú egyházzenei alkotások egy része rendíthetetlen „szegletkőre”: énekeinkre vagy bibliai szövegekre épül. Így adhatunk hálát Praetorius és Scheidt korálfeldolgozásaiért, Schütz és Schein egyházi koncertjeiért és motettáiért, Händel és Mendelssohn oratóriumaiért, Bach kantatáiért és passióiért.

Mire van még szükségünk ennyi szép ének és zene után? Ezt összegzi Cantate vasárnap kollektá imádsága. „Mindenható Isten, vezess egyetértésre híveidet, hogy szeressük, amit parancsolsz, és kívánjuk, amit ígérsz, szívünk pedig annál találjon nyugalmat, akinél igazi örömeink vannak, az Úr Jézus Krisztus által, aki veled és a Szentlélekkel Isten, él és uralkodik mindörökkön-örökké. Ámen.”

A szerző a főtí Evangélikus Kántorképző Intézet tudományos munkatársa, a budahegyvidéki evangélikus gyülekezet kántora

Oratio œcumenica

Szerető mennyei Atyánk! Dicsérünk és áldunk téged szavainkkal, énekünkkel és lelkünk csendjével is, mert önmagadat adtad nekünk Jézus Krisztusban. Hallgass meg minket, amikor kéréseinket tárjuk eléd.

Könyörgünk, Urunk, az egész viláért. Segíts, hogy szereteted bizonyossága, Krisztus halálának és feltámadásának evangéliuma eljusson a világ minden tájára, hogy egy szívvel és lélekkel imádjon téged minden nyelv és minden nép.

Könyörgünk egyházadért. Segíts, hogy közösséged által Jézus Krisztus képmására formálódjunk, hogy istenszeretetünk és testvérszeretetünk másokat is neved dicséretére indíts. Add, hogy gyülekezeteinkben egység és béke legyen.

Könyörgünk a szolgálatttevőkért. Segíts, hogy teljes életükkel rólad legyenek tanúbizonyságok. Hálát adunk a kántorokért és énekkarokért, akik a zene által indítanak bennünket igaz istentiszteletre. Áldd meg, Urunk, őket és munkájukat. És segits nekünk, hogy egyházi dallamaink ne csak a fülünkig jussanak, hanem Szentlelked erejével felemeljék szívünket tehozzád.

Könyörgünk a diákokért, akik az év végi bizonyítványukért vagy az érettségijük eredményéért izgulnak, és azokért a hallgatókért, akik a vizsgaidőszakra készülnek, hogy a benned való hitben megerősödvé reád tudják bízni magukat és tudásukat.

Könyörgünk jelenlegi és jövődó hittanosainkért és szüleikért. Segíts, hogy az iskolákban a hit- és erkölcs-tan tárgy választásánál a szülők merjenek hitük és reménységük szerint dönteni.

Könyörgünk, Urunk, mindazokért, akik sírva kiáltanak hozzád, és akik némán könnyeznek a lelkükben. Hallgass meg sóhajukat, és kérünk, adj gyógyulást a betegeknek, vizsgálást a szomorkodóknak, megnyugvást a szorongóknak és minden értelmet meghaladó békeségedet gyermekeidnek.

Hallgass meg minket, Atyánk, és teljesítsd kéréseinket akaratom szerint a mi feltámadott és élő Urunkért, Jézus Krisztusért. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„A zsolttár nemcsak a szentek köznap beszédeiről szól, hanem elmondja a szentek Istennel folytatott legbensőbb, felséges beszélgetéseit. Teljes gazdagsággal élénk tárul, hogy mit éreztek, s mit beszéltek Istennel, emberrel. Az emberi szív olyan, mint vad tengeren a hajó, melyet mindenfelől viharok szelnek. Az ilyen viharok azonban megtanítanak komolyan szólni, a szívet kitérni a tartalmát fenekestül kiönteni. Mert aki szükségben és félelemben ül, az egészen másképp beszél a szenvedésről, mint aki örömben lejt – s viszont. Nem szívből jön az, mikor a szomorkodó nevet, vagy az ujjongó sír. Az ilyen szív nem az igazi tartalmát önti ki.”

► Luther Márton:

Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

FIZESSEN ELŐ
LAPUNKRA!

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 4. VASÁRNAP (CANTATE) – LK 19,37-40

Betiltott dicsőítés

A történet húsvét előtti: a virágvasárnap bevonulás Lukács elbeszéléseiből élénk tárul részlete. A Jeruzsálembe érkező Jézus kíséretét alkotó tömeget Lukács – az evangélisták közt egyedülálló módon – a tanítványok sokaságának nevezi. Lukács szerint nem a város népe siet Jézus elé, hogy hozsannával köszöntse, hanem a tanítványok serege kezdi énekelni: „Áldott a király, aki az Úr nevében jön!”

Azokról van szó, akik a Galileából Jeruzsálembe vezető útja során csatlakoztak Jézushoz. Akik nemcsak a tanítását hallották, hanem a csodáit is látták, és ez győzte meg őket, hogy Jézus az Úr nevében érkező király, a Messiás. Tapasztalták, hogy szavára nemcsak a betegségek démonai távoznak, hanem még a halál is meghátrál.

Szembeötlő, hogy amíg Lukács karácsonyi történetében az angyalok éneke így szól: „Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön béke...” (Lk 2,14), addig a Jézust kísérő tanítványok énekében mennyei békeségről van szó: „A mennyben béke, és dicsőség a magasságban!” A szeleknak és a tenger hullámainak, a betegség démonainak és a halálnak is parancsoló Jézus érkezése a mennyei békeségről tanúskodik. Mert Jézus – mint az erősebb – legyőzte a sántát (Lk 11,14-23), és – miként csodái tanúsítják – szabadon bocsátotta foglyait (Lk 4,19). A sántán pedig mint villám esett le a mennyből (Lk 10,10), és többé nem vádolhatja az embert Isten színe előtt (lásd Jel 12,10). Ezért van béke a mennyben.

A farizeusok azonban nem olyan Messiást vártak, aki a mennyben te-

remt békét. A farizeusok olyan királyt támogattak volna, aki nem a sántán szellemi hatalma, hanem a rómaiak nagyon is kézzelfogható, fegyvereken nyugvó hatalma ellen fúj harci riadót. Úgy gondolták, hogy Isten népének nem szellemi hatalmasságokkal van küzdelme, hanem a római császár légiói által megtestesített földi hatalommal. De mivel tudták, hogy a betegek közül démonok légióit kiűző Jézustól a római légiók kiűzését nem várhatják, zavarta őket, hogy a tanítványok serege a Jeruzsálembe bevonuló Meszter királyként ünnepli. Ezért szólították fel Jézust, hogy némtsa el őket.

A látszat az volt, hogy a farizeusok a rómaiak megtorlásától féltik a népet és az országot. Mintha attól tartottak volna, hogy Jézus bevonulását látva a rómaiak lázadást gyanítanak, és rögtön bevetik a légiókat. Valójában a farizeusok tudták, hogy ilyen veszély nem fenyeget. Tudták, hogy egy szellemi hatalmasságok ellen harcot hirdető „királyban” a rómaiak nem látnak a császár hatalmát fenyegető trónkövetelőt. Tudták, hogy a helytartó meg tudja különböztetni az a valóság jellegű, békés processziót a politikai követeléseket hangoztató tömegcsöppet sem békés felvonulásától. Mégis bosszantotta őket a tanítványok éneke: „Áldott a király, aki az Úr nevében jön! A mennyben béke, és dicsőség a magasságban!”

A farizeusok – bár magukat rendkívül kegyes, istenfélő embernek tartották – úgy gondolták, hogy mindkét lábukkal a realitás talaján állnak. Úgy vélték, hogy a római légiókban megtestesülő gonosz ellen nem szel-

lemi, lelki fegyverekkel kell küzdeni. Sokkal inkább a törvény „Szemet szemért, fogat fogért!” elvének érvényt szerezve képzeltek el a gonosz legyőzését. A kard okozta sérelmet karddal akarták orvosolni. Viszont megértették, hogy Jézus más utat hirdet.

Jézus nem a megtorlásban látja a bűn okozta kár orvoslását, hanem a megbocsátásban és a gonosz jóval való legyőzésében. Ezt a farizeusok nemcsak a törvény megrontásának tartották, hanem úgy gondolták, nem áll a realitás talaján, aki azt hiszi, hogy a gonosz jóval is legyőzhető. Ennek a felfogásuknak látták igazolását nagypénteken, amikor Jézus teljesen kiszolgáltatva állt szemben a szerintük reális hatalommal. Ezért is gúnyolódtak a keresztje alatt. Úgy vélték, itt a legjobb alkalom, hogy Jézus az egész világnak bemutatót tartson a gonosz jóval való legyőzéséből. Így kiáltottak: „Másokat megmentett, magát nem tudja megmenteni. Ha Izráel királya, szálljon le most a keresztről, és hiszünk benne!” (Mt 27,42)

Jézus azonban meghalt. A farizeusok pedig halálában annak bizonyítékát nyugtázták, hogy nekik van igazuk: a gonosz jóval nem győzhető le, a bűn megbocsátással nem orvosolható.

Ma sem téveszthetjük szem elől, hogy a húsvét utáni vasárnapok témái eredetileg az üldözést szenvedett első keresztyének küzdelmének kívántak emléket állítani. Az első századok vértanúi, akik a tíz nagy üldözési hullám idején ezrével adták életüket a hitükért, abból a felismerésből merítették erőt, hogy húsvét Isten válasza volt a kereszt alatt gúnyolódo farizeu-

A VASÁRNAP IGÉJE

soknak. Mert Jézus inkább meghalt, mint hogy az ellene fizikai erőszakkal fellépő ellenségeinek visszaüssön. Inkább közbenjárt értük, mint hogy átokkal fenyegette volna őket. Inkább engedte, hogy legyőzzék, mint hogy a rendelkezésére álló tizenkét angyallégiót igénybe véve megsemmisítette volna ellenségeit. Húsvétkor azonban Isten az ő győzelmét tette nyilvánvalóvá.

Az első századok mártírjai megértették, hogy ha bátran követik Jézus példáját, ha nem ragadnak fegyvert önmaguk védelmére, ha nem állnak ellen, hanem kiszolgáltatják magukat üldözőik kénye-kedvére, akkor látszólag alulmaradnak, sőt az életüket is elveszítik, mégis ők lesznek a győztesek, mert Istentől heredhatatlan koszorút, el nem múló életet nyernek. Hiszen jóval győzték le a gonoszt, mert nem szálltak szembe az erőszakkal, hanem inkább életüket adták, mint hogy más életében kárt tegyenek. Nem átkot szórtak kínzóikra, hanem énekükkel Krisztust mint királyukat dicsőítették, miközben a legszörnyűbb kínokat szenvedték el.

Erre utal Cantate vasárnap introitus zsolttára is: „Cantate Domino canticum novum!” – „Énekeljétek az Úrnak új éneket...” (Zsolt 98,1) Ez az új ének nem más, mint a gonoszt jóval legyőzők mindenkeri éneke. Ez az ének, amelyet a „realitás” talaján álló vallásosság képviselői mindenkor megvetnek, sőt be akarnak tiltani. A mennyben mégis ez az ének zeng, örökkön-örökké.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

„Néked élünk, és Néked halunk”

Mikor hallottam vagy mondtam el az első imádságot? Lehet választ adni erre a kérdésre? Nem könnyen... Bár van, aki hallatlanul precíz. Dátumát is számon tartja, hogy először akkor szakadt föl belőle az őszinte segítségkiáltás Istenhez, mikor nagy mélységbe jutott. Megrendítő azoknak az útja, akiknek élete új fordulatot vett, mikor gyülekezeti vagy családjuk kitartóan imádkozott értük.

De nem kevesen vagyunk, akik nem rögzíthetnek pontos dátumokat. Miért? Egyszerű és nagyszerű magyarázat van erre. Láthatatlan biztonsági háló, az imádság hordoz bennünket. Világra jöttünk előtt s azóta is. Az orvostudomány igazolta, hogy már magzatként, érzékszerveink kialakulásával ingerek, hangok jutnak el hozzánk. Hozzá tartozóink hangja, érintése ezért olyan megnyugtató és védettséget ajándékozó születésünk után.

Az első imádságot, amelyet hallottam, mások mondták el értem. Szülők, keresztszülők a gyülekezettel együtt az Úrtól tanult imádság szavaival fohászokdalt helyettem a keresztség szent pillanatában. Családi otthonunkban is énekelünk és imádkozunk. A kísérő gondoskodás hangzatos szavak nélkül érezte: a kegyelmes Istentől jön minden áldás, erő. Ő a szeretet forrása. Ezért a családban nem magukhoz láncoltak, hanem lépteinket megváltó Urunk felé irányították.

Jó ilyen lelki munícióval indulni, látni, hogy hiteles élet áll mind e mögött. Ma betegség, szenvedés, belső lelki erőket megpróbáló helyzetek megoldókulcsul sokan a pozitív gondolkodást ajánlják. Valóban nagyon fontos a jól felfedezni, értékelni. Könnyebb túljutni holtpontokon, ha nem keser-

gés, borulódo bénaság tölti be gondolatainkat. Önerőből helytállni a küzdelmek között mégsem lehet. Merő önáltatás, hogy mindig és minden helyzetet kezelni tudunk, s ez csak megfelelő hozzáállás kérdése. Nagyon értékes a tapintatos segítőkészség, szakértelem, tudás, az önfeláldozó szeretet ereje. Előfordul, hogy végül zöld ágra vergődünk, ha együttérzést, segítséget kapunk.

Ember voltunk korlátaival azonban még így is szembesülünk. Érzékeljük magunk és mások esendőségét, tehetetlenségét. Ezzel reálisan számolnunk kell. Van mégis kiút? S mi az?

Első helyen Isten hatalmával, lehetőségével számoljunk! Ha Jézus értünk való szenvedését megismerjük, az ő bűn és halál feletti győzelmére tekintünk, akkor napjainkra, kínjainkra új fény ragyog az örökkévalóság felől. Pál apostollal együtt kiáltunk föl: „Én nyomorult ember! Ki szabadít meg ebből a halálra ítélt testből?” De a köszönetmondásig is eljuthatunk: „Hála az Istennek, a mi Urunk Jézus Krisztus.” (Róm 7,24.25)

Legdrágább imádságaim, a tanult, kötött és ajándékul kapott könyörgések közé tartozik az, amellyel konfirmandustársaimmal együtt indultam a tudatos keresztyén életútra. Öröm volt átadni a rám bízottaknak Csöngén, Paton, Sandon, Nagykanizsán. Boldogá tesz, hogy ezt tehetem e cikk sorain keresztül is. Óra előtt és után együtt hangzott ez a két ima. Lelkésünk biztosan a templomban és otthon is imádkozott értünk, de akkor mégsem azt várta, hogy aznap személyes, lelki rezdüléseire figyeljünk. Együtt Istenhez fordultunk, róla tanultunk.

Így könyörgöttünk együtt: „Mennyei Atyánk, eléd jöttünk, és ké-

rünk, légy jelen közöttünk! Taníts szeretni, félni Téged és befogadni szent ígédet, hogy Fiad vére, bűnünk ára egyikünkön se vesszen kárba! Szent vallástételre készülünk, egy se tagadjon meg közülünk! Lelked legyen most is vezérünk! Jézus Krisztus nevében kérünk. Ámen.” (Óra előtti imádság.)

„Mennyei Atyánk, dicsértéssel, hogy örök kegyelmedbe vettél. Krisztusban magadhoz fogadtál, és Őbenne mindent megadtál. Köszönjük Néked ezt az órát, és most azért könyörgünk Hozzád: taníts szent ígéd útján járni és a hitben végig megállni, hogy szívvel, szájjal Téged valljunk, Néked éljünk, és Néked haljunk, hogy egykor ez a kicsiny sereg mennyben is együtt áldja neved! Ámen.” (Óra utáni imádság.)

Ott volt e könyörgésben a múltunk: keresztségünk drága ténye, a jelenünk: konfirmandusközösség voltunk. A közeli jövő: hitvallástételünk nagy napja, de a távoli is, az az idő, mikor teljessé lesz a megváltás a mennyek országában, látássá lesz a hitbeli ismeret.

Tagadhatatlan, hogy e veretes mondatokat tizenévesen ólomsúlyúnak éreztem, mi sem bújtuk éjjel-nappal a Bibliát. Olyan is akadt kortársaim között, akit titokban távoli faluba vittek el. Szülei ugyanis kegyérkesetüket vesztették volna el, ha otthon áll az oltár elé.

Remélem, hogy sokunk szívébe beleíródott ennek az imádságnak az üzenete. Tudom, ma már más életérzések, más szóhasználat járja. Van, aki szembeállítja a kötött imádságot a szabad, Istenhez szinte haveri hangnemben forduló beszélgetéssel. Utóbbi a hit értékmerőjének tekinti, az

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

előbbi meg leértékeli. „Kánaáni nyelv a biblikus szóhasználat” – mondják gyakran. Anyanyelvünket, annak szépségét, finomságait, kifejezőképességét, gazdagságát ismerjük jó esetben. Megtanuljuk más népek nyelvét a kapcsolatépítés, a boldogulás érdekében. Miért gyomlálnánk ki hát gondolkodásunkból a hit anyanyelvét?

Alig hallja meg valaki a környezetvédők figyelmeztető szavát. Még kevesebb figyelmet kapnak azok, akik a nyelvromlásra mutatnak, annak következményeit feltárják, és óvnak a lelki sivatagosodástól. Küldetésünk: őrizni, újra felfedezni, megérteni, továbbadni a veretes szavakat, amelyek életalakító üzeneteket hordoznak. Minimális, szellemi erőfeszítést sem igénylő felszínesség, durva alpariság helyett jó belső önfegyelmet és elmélyülést tanulni.

E versként csengő imádságokat olvasó Testvéreimet arra kérem szeretettel: vegyék elő Bibliájukat, énekeskönyvüket. Olvassák türelmesen és figyelmesen a felsorolt igehelyeket, énekszövegeket! Tudom, hogy fölfedezik a párhuzamokat, a közös üzenetet. Átérik, hogy biblikus hitvallás s nem üres fecsegés a konfirmandusok könyörgése. A Szentháromság Istennel való közösség öröme, felelőssége és célja mind benne rejlik. Felöltött fejjel, akár egy bibliáórán is érdemes együtt mondani.

■ DEMÉNÉ SMIDÉLIUSZ KATALIN

► Folytatás az 1. oldalról

BOKOR BELA FELVÉTELE

Az igei alkalmat követően megemlékezések és köszöntések hangzottak el. Hálát adott az elmúlt évtizedért, és áldást kívánt az épület jelenére és jövőjére Gáncs Péter elnök-püspök, a Déli és Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület lelkes vezetője. Prób-

CSORBA GÁBOR FELVÉTELE

Jézussal a parton

Megújulásának tizedik évfordulóját ünnepelte a balatonszárszói evangélikus konferencia-központ

ötven évvel ezelőtt itt, Balatonszárszón találtak egymásra.

Az istentisztelet után a ház előtt álló sátrak alatt várta bőséges ebéd a résztvevőket, amelynek legfőbb attrakciója a sült malac és a helyben készült kürtöskalács volt. A délután folyamán a gyerekek a kézműveskedés olyan különböző formáiban próbálhatták ki magukat, mint a korongozás, a gyöngyfűzés vagy az arcfestés. Az érdeklődők a konferenciateremben az intézmény történetéről össze-

állított filmet tekinthették meg, a belső udvarban felállított színpadon pedig folyamatosan koncertek és néptáncbemutatók zajlottak. Fellépett a kőröshegyi Borkút és Lókötő táncgyűttes, zenélt a Menyét együttes, a Shamrock zenekar, a Korál-sziget, valamint Szabó Adrien és a Tönköly zenekar. A központ igazgatója, Végh Szabolcs „tekerőjét” is megszólaltatta a tizedik születésnap tiszteletére.

A családias hangulatban, felszabadult légkörben zajlott napot közös vacsora zárta.

■ ADÁMI MÁRIA

Az intézmény igazgatójával interjúnk a 7. oldalon

le Gergely országos felügyelő bejelentette, hogy a központ az országos presbitérium döntése alapján felveszi Andorka Rudolf evangélikus szociológus nevét. A köszöntők sorában megszólalt többek között Benczúr László Ybl-díjas építész, az Északi Egyházkerület tiszteletbeli felügyelője, aki egykor az áttervezés munkáját végezte, Maarika Laakso-Helle finn gyülekezeti munkatárs, illetve Weiss József, aki a közelmúltban adományozta az intézménynek kötcsei telkét mintagazdaság céljára.

Nagy tapsot kapott az a jelen lévő három házaspár is, akik több mint

A SZERZŐ FELVÉTELE

Nápolyt látni – és tanulni

Május elején Nápolyban tartotta éves zsinatát az Olaszországi Evangélikus Egyház (ELKI), amelyen meghívásukra egyházunk képviselőit is lehettem rész. Számomra mindig külön öröm, ha Itália földjére léphetek, hiszen apai ágon némi olasz vér is csörgedezik ereimben. Nagyanyám, néhai di Gleria Róza ősei Észak-Olaszországból települtek át a Dunántúrra. Most első ízben utazhattam az olasz csizma délebbi szára, a festői szépségű kikötővárosba.

CZUTOR VERONIKA FELVÉTELE

Nápolyt látni és... Ismernünk a hagyományos folytatást. Én, hála Istennek, nemcsak „túléltem” Nápolyt, hanem sok mindent tanultam is „kistestvéreink” zsinatán. Gyakran megkísért minket a tévképzet, hogy igazán a nagyköztől lehet tanulni: németektől, skandinávoktól, amerikaiaktól... Tény, hogy az olasz evangélikusok hatalmas területen szétszóródva csupán annyian vannak, mint egy hazai egyházmegyénkben. Ezzel együtt sok mindenben lehet tőlük példát venni, tanulni. Ebből szeretnék most valamit megosztani, ha úgy tetszik, felkínálom néhány szöveget „nápolyit”...

Az első pozitív élmény rögtön a nyitó istentiszteleten ért, amelyet a zsinati ülésnek otthont adó belvárosi szálloda közelében, egy katolikus (!) templomban ünnepeltünk. Az olaszországi egyház kétnyelvű közösség: a lelkészek, gyülekezeti tagok többsége német gyökerű, de egyre többen vannak már bennszülött olaszok is. Imponáló volt az a természetes kétnyelvűség, amely az istentisztelet minden részletében és később a zsinat egész munkájában megnyilvánult. Mi olykor mintha szinte szégyellnénk azt a gazdagságunkat, hogy a magyar mellett német és szlovák nyelven is megszólalhatnának az énekek, imádságok, Isten igéje...

Összehasonlítva a mi zsinatunkkal, feltűnő volt, hogy a komoly munka mellett – amelyet németes precizitás és az olaszokra különben nem annyira érvényes pontosság jellemzett – igyekeztek ünneppé tenni ezt a három napot. Ennek jegyében egyik este templomi koncerten vettünk részt, ahol igazi örömezt hallhattunk. Életre szóló élményt jelentett a közel egyórás vezetett túra a nápolyi katakombák titokzatos, föld alatti világában. A San Gennaro egyik kápolnájában tartottuk az esti áhítatot. Ezt ünnepi fogadás követte, amelyen Nápoly város polgármestere üdvözölt minket. Külön is köszöntötte az olasz egyház vezetőjét, Holger Milkaut, aki két cikluson át volt az egyház dékánja, őstől pedig szolgálatát a drezdai Kreuzkirchében folytatja. De addig még itthon is találkoztunk vele, mert hivatalos egyházunk május végi zsinatára. Sok

tekintetben neki köszönhető az egyházaink közötti partnerkapcsolat kiépítése.

Imponáló a maroknyi olasz egyház nemzetközi kapcsolatrendszere. A zsinati ülésen összesen heten voltunk külföldi vendégek, megfigyelők, akik a rövid köszöntés (Grusswort) mellett igei szolgálati lehetőséget is kaptunk. Én például a Szardínia szigetén szolgáló Kirsten Thiele lelkészével együtt tarthattam dramatizált reggeli áhítatot János evangéliumának negyedik fejezete alapján. Jákób kútjánál beszélgettünk: Kirsten samáriai asszonyként, én pedig „fáradt, szomjas vándorként”...

Vendégek érkeztek a szomszédos Ausztriából: Gerhild Herrgesell egyházfőtanácsos asszony, Szlovéniából: Geza Ernisa püspök. Képviseletet magát a Martin-Luther-Bund Rainer Stahl főtitkár személyében, a bajor evangélikus zsinat Heinrich Götz alelnökkel, a Németországi Protestáns Egyház (EKD) dél-európai felelősével, Michael Schneider egyházfőtanácsossal. A legmesszebről Horst Müller, a dél-afrikai lutheránus egyház püspöke érkezett, aki külön előadást is tartott.

Olaszországi evangélikus testvéreink nemzetközi kapcsolatrendszere is hozzásegíthet ahhoz, hogy számarányukhoz képest jelentős a társadalmi súlyuk. Elfogadottságuk abban is megnyilvánul, hogy hivatalos tagságuknál jóval nagyobb számban ajánlják fel az olasz adófizető polgárok adótámogatásukat az ELKI javára. Ennek is köszönhető, hogy – szörványhelyzetük ellenére – nincsenek anyagi gondjaik.

A társadalom felé való nyitás jegyében ezt az esztendő a reformáció és politika tematikus éveként

hirdették meg, melynek központi rendezvényét októberben Rómában tartják. Az olasz „Kirchentag” bibliai mottója a jól ismert jeremiási prófécia: „Fáradoztatok a városnak jólétén...” (Jer 29,7), főelőadója Margot Käsmann Németországból. Nálunk, ahol még mindig megterhelt szó a politika, és neuralgikus pont az egyház közéleti szerepvállalása, aligha lehetne ilyen témát meghirdetni...

Az idei zsinat fontos feladata volt az új egyházi vezető (dékán) és helyettesének megválasztása, mivel a dékán-helyettes, Ulrich Eckert, aki eddig Milánóban szolgált, ugyancsak visszatér Németországba. A zsinati tagság két jelölt közül meggyőző többséggel Heiner Bludau torinói lelkészt választotta első számú vezetőnek, helyettesének pedig Jakob Betzet, aki Genovában szolgált. Ünnepléses beiktatásukra a nápolyi evangélikus gyülekezet templomában került sor a zsinat záró istentiszteletén (képünkön).

S végül hadd térjek ki még a fotós, Czutor Veronika személyére is, akinek nápolyi képeit megnézhetjük egyházunk honlapján. Szinte közhely, hogy a nagyvilágban mindenütt vannak magyarok. Mégis meglepett, amikor a zsinat nyitóülésén kedvesen magyarul szólított meg egy ifjú hölgy, aki láthatóan a szervezőbizottság aktív tagjaként szorgoskodott. Kiderült, hogy önkéntesként érkezett még az ősszel Olaszországba, ahol végül az ELKI római központjában talált munkát. Veronika az orosházi gyülekezetből indult, Békéscsabán érettségizett, végzett gyógypedagógus, angolul jól, németül, olaszul egyre jobban beszél. Nyáron készül haza, és komolyan foglalkoztatja az a gondolat, hogy egyházunkban próbálja megtalálni a jövőjét. Tervei között szerepel többek

ÉGTÁJOLÓ

között, hogy esetleg teológiánkon tanuljon tovább.

Veronika „felfedezése” is jól mutatja, milyen rejtett tartalékok vannak kis egyházunknak... Talán nem is kellené olyan sokszor lekicsinylő, lesajnáló állandó jelzőként a „kis” szócskát emlegetni egyházunkkal kapcsolatban. Olasz testvéreinknél nem tapasztaltam a minket olykor megkísértő kisebbségi komplexust, pedig ők valóban parányi kis szigetként élnek a nagy katolikus tengerben.

Vajon miben rejlik ennek a pozitív identitástudatnak a titka? A forrás nem csupán a déli népekre jellemző derűs életöröm. Úgy láttam, ők a gyakorlatban próbálják megvalósítani Csermely Péter hálózatukató nagy szerű elméletét, mely szerint az evangélikus szigetek együttműködő közösségek hálózatává fejlődhetnek. Ez az olasz és a magyar evangélikusság jövője, amelyre közös Pásztorunk is bátorít: „Ne félj, te kicsiny nyáj, mert úgy tetszett a ti Atyátoknak, hogy nektek adja az országot!” (Lk 12,32)

Gáncs Péter püspök
Déli Egyházkerület

...hogy mi is áldássá lehessünk!

► Folytatás az 1. oldalról

A püspök szerint Isten hűsége azt jelenti, hogy senki sem választhat el mintet az ő szeretetétől, igazsága pedig az örök értékek által mutat nekünk utat ebben a mindent relativizáló világban. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) elnöke kifejtette: Isten Krisztusban lehajolt hozzánk, hogy szeretetének, hűségének és igazságának gazdagságát megossza velünk, törékeny és gyarló, nincstelen emberekkel. Az egyházi vezető szerint ez lehetőség arra, hogy mi is áldottak legyünk, azaz dúslakodjunk és örüljünk: észrevegyük a nehéz

helyzetekben is, hogy mennyi mindennünk is van valójában, mennyi mindent bízott ránk Isten sáfarkodásra.

„A szerető, hűséges és igazságos Isten lehajolt, megáldott, ezért dúslakodunk és örülünk, egyszerűen rendben vagyunk Istennel, önmagunkkal és egymással is. Tapasztaljuk meg ezt, hogy áldottak legyünk, és áldássá lehessünk Isten dicsőségére, szeretett hazánk és sokak javára” – zárta gondolatait *Steinbach József*.

A liturgia imaszolgálatát *Csöbör Katalin, Németh Zsolt, Semjén Zsolt, Szócska Miklós és Vejkey Imre* országgyűlési képviselők végezték.

■ KISS SÁNDOR / *Reformatus.hu*

Soli Deo gloria!

Már kora gyermekkoromban megismerem ezt a reformáció korabeli mondatot így, latinul: *Soli Deo gloria!* – Egyedül Istené a dicsőség! Nem csoda, hiszen keresztényen, hívő családban nevelkedtem. Hallottam nagyanyámtól, édesapámtól, nemegyszer szószéki prédikációk végén, megemlékezések alkalmával, leírva olvastam irodalmi alkotások és zeneművek kottáinak végén. Ezek a mondatok kizárólag istenhívők ajkáról, keresztényen indíttatásból hangoztak el. És valóban, méltó koronája ez szentbeszédnek, hálaadó biznyságtételeknek, irodalmi és zeneműveknek, amelyek végén a szerző, a biznyságtétező ember – Istennek adja a dicsőséget.

Különös érzések hullámoztak bennem, miközben hallgattam Magyarországot újraválasztott miniszterelnökének, Orbán Viktornak parlamenti székfoglaló beszédét. A pártvezető-miniszterelnökre jellemző, meggyőződésből fakadó határozottsága mellett keresztény alázat is meghúzódott a felújított parlamenti ülésérem „szószékéről” elmondott beszédében.

Egy ország sorsa van a kormányfő vállán, és – minden más állítás ellenében – meggyőződésem, hogy Orbán Viktor nem hatalomvágyból viseli ezt a ráruházott feladatot, hanem felelősségtudatból. Keresztény szemszögből figyelve a beszédet jóleső érzéssel fedeztettük fel benne a biblikus gondolkodás nyomait, amikor a hegyi beszédbeli arany szabály krisztusi igazságát hangoztatta többször is.

Lehet, hogy nem sokan figyeltek föl arra az utalására sem, amelyet még 2002-ben, egy elvesztett választás után említett először. Akkor arról elmélkedett, miért történtek úgy a dolgok, ahogyan történtek. És el is mondta, hogy annak, ami az emberrel történik, van egy magasabb rendű értelme. Erdemes hát az embernek mérlegelni és a múlt hibáiból tanulva, a tapasztalatokat figyelembe véve haladni az előttünk álló jövő felé. „Tudjuk azt, hogy akiben van hit, remény és szeretet, annak a nehézség is javára válik” – mondta még az elvesztett választás szomorúságában, és azt is, hogy „csak a hitét vesztett embert lehet legyőzni”.

A miniszterelnök eddigi munkásságát mindvégig elkísérte a hit. És nemcsak a polgári Magyarország feltámadásában és a felemelkedni akaró nemzetben reménykedő hit, hanem az Istenbe vetett hit is. Nem csoda hát, ha a négy évvel ezelőtt megindult fejlődésért dolgozva, a magyar nemzet igazáért harcosan is kiállva most úgy vonta meg eddigi munkájának mérlegét, hogy mindezekért egyedül Istené a dicsőség!

Különös meghatottsággal hallgattam ezt a meggyőződésből elmondott, a Parlamentben nem sürűn felhangzó mondatot: „*Soli Deo gloria!*”, és őszintén kívántam a miniszterelnök elkötelezett életére, magyar nemzetünk jövőjére Istenünk áldását.

■ MAROSI NAGY LAJOS

„De volt az életemnek egy pillanata, amikor úgy éreztem, hogy ami elmaradt, azt be kell pótolni, helyére kell tenni. A dolgoknak a helyükre kell kerülniük. S miután engem református hitben kereszteltek – és ez így van jól, úgy gondolom, az ember legyen az, ami –, ezért amikor az a pillanat eljött, akkor konfirmáltam. A konfirmálás a mi meggyőződésünk szerint egy fogadalomtétel, életre szóló fogadalomtétel, ahol az embernek világosan választ kell adnia, hogy mi végre is tekinti magát kereszténynek. Úgy fogalmaztam, amikor a konfirmációm elérkezett, hogy nem tudtam mindig, de mindig éreztem, és ma már biztosan tudom, hogy eddig is velem volt az Isten – akkor is, amikor nem figyeltem rá, és nem tudtam –, és azért teszem ezt a fogadalmat, hogy ez ne is változzon meg, maradjon velem, sőt ne csak velem, hanem azokkal is, akik számomra fontosak, és akiket szeretek. Így jutottam el a konfirmációig. Azóta annak a mondatnak a jegyében próbálok élni, meg végzem a munkámat, amit úgy hívnak, hogy az Isten dicsőségére és az emberek javára élni. Amit le tudok fordítani a szakmánk nyelvére is, ami úgy hangzik, hogy nekem az országot kell építenem, kis o-val, az országot – ami a magyar nemzet e világi országa –, és nagy O-val is, az országot, Isten Országát, és ez a magasabb rendű célja és értelme annak, amit teszek.”

■ DR. ORBÁN VIKTOR

Az idézett szövegrész elhangzott a *Minden politika, de a politika nem minden* címmel 2005 adventjében rendezett közönségtalálkozón. A találkozózt – *Balás Béla* kaposvári megyés püspök kezdeményezése nyomán – a Keresztény Értelmisségek Szövetségének kaposvári csoportja és a Polgári Magyarországiért Alapítvány szervezte. Orbán Viktor beszélgetőtársa Balás Béla és *Balog Zoltán* református lelkész, a Polgári Magyarországiért Alapítvány főigazgatója volt. Forrás: youtu.be/3_8HgfNL6c

Háborúra derű?

► Vajon hogyan viszonyul Isten a háborúhoz? Van-e vele célja? Szenved-e ő is a szenvedés láttán? Összefügghet-e a 20. századi világégés-sorozat a világ és benne az ember romlottságával? Beszélhetünk-e egyszerűen jóról és rosszról a háborúban? Hogyan lehetséges, hogy egyházi előjárók tömegpusztító fegyverekre adták egykor áldásukat? Szembe merünk-e nézni bűneinkkel és mulasztásainkkal? Fel tudjuk-e vállalni mindezt? Tudunk-e tanulni mindebből és egy békésebb, igazságosabb világot építeni? Ilyen, nem ritkán fájdalmas kérdésekre keresték a választ május 7-én a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) Szociáletikai Bizottságának *Emlékezés – megbékélés – megújulás* című konferenciájára meghívott előadók.

Viseltes szókkal próbálták a MEÖT székházában teológiai magyarázatokra találni az emberi ésszel kevésbé felfogható 20. századi pusztításra és pusztulásra történészek és teológusok. Az objektivitás és interdiszciplinaritás jegyében szervezett tudományos konferencia harmas évforduló apropóján jött létre: az első világháború kitérésének századik évfordulójára, a holokausztra, valamint a Kelet-Közép-Európában, így Magyarországon is huszonöt évvel ezelőtt kezdődött társadalmi-politikai rendszerváltásnak nevezett folyamatra emlékezve.

A konferencia nyitányaként *Steinbach József* református püspök, a MEÖT elnöke tartott áhitatot a 36. zsolttár alapján. Az emlékezés értékét az határozza meg a püspök szerint, ha általa meglátjuk azokat az összefüggéseket, amelyek a mában taníthatnak bennünket.

A bevezető előadást *dr. Fazakas Sándor*, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem professzora, a MEÖT Szociálpolitikai Bizottságá-

nak elnöke tartotta meg az emlékezetkultúra fogalmát értelmezve. Az a politika, amely nem enged teret a másik csoport, ember emlékezésének, a társadalmi megbékélés ellenében hat – jelentette ki. Sajnos idehaza ennek felismerése még várat magára – állította. Ami reménységet adhat nekünk, az az Isten tetteire való folyamatos emlékezés, amelynek formája az istentisztelet, tartalma pedig a múlt, jelen és jövő együttesen.

A *múlt emlékezete* című blokk első előadója *dr. Matus János*, a Budapesti Corvinus Egyetem és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem oktatója volt. A első világháborúról szóló előadásában kezdetben száraznak és kíméletlennek tetsző számadatokat sorolva kívánta érzékeltetni az áldozatok és veszteségek mértékét.

Az *egyházak és világháború* címet kapta *dr. Balogh László Leventének*, a Debreceni Egyetem docensének előadása, aki politikai filozófiai megközelítéssel vizsgálta a háború kérdését. Rendkívül érdekes volt a lélekt-

ni összefüggésekre történő utalása, amikor is a háborúért való vallásos lelkesültség motivációit kutatta.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának történésze, *dr. Csiky Balázs* az antiszemitizmus – elmondása szerint – zavaros fogalmának tisztázására vállalkozott a zsidótörvényektől a holokausztig, kitérve például *Prohászka Ottokár*, illetve *XII. Pius* máig vitatott szerepére.

A következő, *A bűnbánat szerepe* címet viselő blokkban *dr. Korányi András*, az Evangelikus Hittudományi Egyetem Egyháztörténeti Tanszékének professzora a bűn és bűnvallás problémáját tárgyalta, elsősorban a *Stuttgarteri bűnvalló nyilatkozat* alapján.

Dr. Szigeti Jenő, a Miskolci Egyetem és az Adventista Teológiai Főiskola tanára előadásában a holokauszt idején végzett – adventista, metodista és baptista – kisegyházak kevéssé ismert mentőakcióit ismertette.

Dr. Kertész Botond történész, az Evangelikus Országos Múzeum tudományos munkatársa nyitotta meg az utolsó – *A megbékélés realitása* – blokkot, a múltfeltárás nehézségeit taglalva. Nem csupán az irattárakból eltűnt dokumentumok, de a máig párázsló viták is nehezítik a feldolgozást és szembenézést – állította.

Az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség vezetője, *dr. Köves Slomó* főrabbi a felelősség kérdését járta körül *Együttélés mint a megbékélés formája* című előadásában. Ami a múltban megtörtént, nem történhet meg újra – hangsúlyozta.

■ KINYIK ANITA

Evangelikus elnök a magyar evangeliumi aliansz élén

Új elnökséget választott május 12-én megtartott évi közgyűlésén a Magyar Evangeliumi Szövetség – Aliansz. A szövetség új elnökévé a Magyarországi Evangelikus Egyház országos missziói lelkészét, *Szeverényi Jánost* választ-

tották. A szövetség alelnökei *dr. Mézáros Kálmán*, *Szuhánszky Gábor*, *Dani Eszter* és *László Viktor* lettek. A szövetség főtítkárává *Horváth Istvánt* választották. A szövetség korábbi elnökét – *D. Szabó Dániel* nyugalmazott

református főgondnokot – tiszteletbeli elnökké választotta a közgyűlés.

A beiktatást *Papp János* baptista és *Pataky Albert* pünkösdi egyházelnök végezte. A tisztújítás a Magyarországi Baptista Egyház székházában zajlott.

Keresztény alapon szót tudunk érteni

Roma szakkollégiumok éves konferenciája

► A roma fiataloknak meg kell találniuk a saját útjukat, azt kell tenniük, ami a feladatuk, nem pedig olyan példaképeket másolniuk, akik nem tudnak válni – mondta az emberierőforrás-miniszter a keresztény roma szakkollégiumok éves konferenciáján múlt szombaton Budapesten. *Balog Zoltán* a budapesti Jezsuita Roma Kollégium és Szakkollégium, a debreceni Wáli István Református Cigány Szakkollégium, a miskolci Görögkatolikus Cigány Szakkollégium, a nyíregyházi Evangelikus Roma Szakkollégium és a szegedi Keresztény Roma Szakkollégium hallgatói előtt arról beszélt: ők azok, akiknek lehetőségük és kötelességük, hogy a felzárkózásban segítsék társaikat. A szakkollégiumi találkozót a korábbi évekhez hasonlóan Polgári Magyarországiért Alapítvány, a Hanns Seidel Alapítvány és az Emberi Erőforrások Minisztériumának társadalmi felzárkózásért felelős államtitkársága szervezte.

Balog Zoltán arra hívta fel a hallgatók figyelmét: nagy kihívást jelent, hogy miként tudnak keresztény roma magyar értelmiségivé válni és megmaradni annak. Ennek a másságnak kétféle veszélye van – folytatta –, az egyik, hogy az érintettek megpróbálnak olyanná válni, mint a többség, míg a másik egy hamis küldetésű, amely elkülönülést eredményez.

Utalva a találkozó „*Légy példa!*” mottójára, a miniszter azt mondta, minden ember azzal válhat példaképpé, ha jól csinálja azt, ami a dolga. Balog Zoltán – aki református lelkész – hangsúlyozta: keresztényi alapon a cigány magyarok és nem cigány magyarok valóban szót tudnak érteni egymással, közös válaszokat tudnak találni. „Közös magyar–cigány válaszok elsősorban keresztényi ala-

pon tudnak születni, ezért fontos a keresztény roma magyar szakkollégiumi hálózat” – mondta.

A miniszter rámutatott: értelmiségi az, aki képes az önreflexióra, arra, hogy magát kívülről lássa, a különböző szempontok „együttlítására”. Balog Zoltán a hallgatóktól azt kérte, úgy fogalmazzák meg a magyarországi cigányság érdekeit, hogy közben figyelembe vesznek magyarsági, európai, közép-európai, családi szempontokat, érdekeket is, hiszen így nagyobb esélyük lehet arra, hogy céljaikat elérjék.

Farkas Flórián, az Országos Roma Önkormányzat elnöke arra kérte a szakkollégista fiatalokat, legyenek jobban láthatók vidéken, jelenjenek meg, ahol csak lehet, és vállaljanak többet, mutassanak mintát a magyar-

országi cigányságnak. A Fidesz országgyűlési képviselője arról is beszélt: az elmúlt négy év úgy telt el, hogy nem volt botrány, nem volt „cigányügy”, és ez – mint mondta – annak is köszönhető, hogy megváltozott a kormányzati szemlélet.

Kovács Zoltán társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár ugyanakkor arra hívta fel a figyelmet, hogy a szakkollégisták már most is példaképek, mert saját közösségeikben büszkén tekintenek rájuk.

Elmondta, az *Új Széchenyi terv* keretében idén – ahogy a korábbi években is – több mint egymilliárd forintot fordítanak a roma szakkollégiumi hálózat működtetésére és fejlesztésére.

Martin Axmann, a Hanns Seidel Alapítvány Magyarország igazgatója példa nélküli pozitív kísérletnek nevezte a magyarországi roma szakkollégiumi hálózatot, és arra hívta fel a figyelmet, hogy ezek az intézmények azoknak a hátrányos helyzetű fiataloknak kínálnak lehetőséget, akik bizonyítani szeretnének. Reményét fejezte ki, hogy a program Magyarország határain túl is ismertté válik. A hálózat célja az volt – mondta –, hogy esélyegyenlőséget teremtsen azoknak a főiskolásoknak és egyetemistáknak, akik identitásukat vállalva közösségük érdekében tevékenykednek, és érzékenyek a társadalmi kérdések iránt is.

■ MTI

Egy test tagjai

Feltámadás ünnepe utáni beszélgetés Christian Samraj tamil lelkipásztorral

„De aki kér, az hittel kérje, semmit sem kételkedve, mert aki kételkedik, az olyan, mint a tenger hulláma, amelyet a szél sodor, és ide-oda hajt.” (Jak 1,6)

► **Vajon egy indiai házaspár miért érez ellenállhatatlan vágyat arra, hogy Magyarországra látogasson? Meghökkenítő a válasz: szerették volna megismerni azokat az embereket, akikért évtizedeken át imádkoztak...**

Christian Samraj tamil evangélikus lelkipásztor (képünkön) és felesége, Esther már kisgyermekkoruktól kezdve könyörögtek egy olyan országról, amelyről azt sem tudták, hogy hol fekszik. A húsvétot követő napokban, április 24–27. között aztán megismerhették Budapestet, találkozhattak egyházi vezetőkkel – dr. Fabiny Tamás püspökkel és dr. Hafenscher Károllyal, zsinatunk lelkes elnökével –, Bogdányi Mária győri egyetemi lelkész és e sorok írója segítségével pedig betekintheztek a Magyarországon szolgáló evangélikusok mindennapi életébe is.

„A kereszt mindent túlél”

A hazautazásukat megelőző vasárnapon Samraj lelkész angyalföldi gyülekezetünkben hirdette Isten ígését. Ekkor kérdeztem tőle, hogy miért is érezték fontosnak a magyarokért való könyörgést.

– Még a hetvenes években elkezdett a gyülekezetünk imádkozni azokért az emberekért, akik a keleti blokk államaiban éltek. Igazából fel sem fogtuk, hogy mit jelenthetett a kommunista diktatúra, milyen szenvedésben, üldöztetésben volt részük az ott lakó keresztényeknek, csak azt tudtuk, hogy könyörögnünk kell értük. Gyermekeként a vasárnapi iskolában még nem értettük azt a biblikus igazságot, hogy ha szenved az egyik tag Krisztus testében, az a másik tagnak is fáj. De valamit megéreztem abból, hogy miképpen tartozik össze a világ kereszténysége mint Isten gyermekeinek nagy családja. Felöltöttém aztán hatalmas vágy ébredt bennem, hogy megismerhessem a magyar testvéreket...

– Felfedezésünket bizonyára megkönnyítette, hogy ennek a „kalandnak” nem a távoli Ázsiából, hanem a közelből, Németország egyik ismert városából vághattak neki...

– Két esztendeje a Lipcsei Misszió munkatársaként élek és szolgáló vagyok itt, Európában. Eredetileg doktori tanulmányokat folytattam, de a disszertációm megvédése után Németországban tartottak, hogy onnan segítsen az indiai szolgálatokat. Jövőre természetesen visszatérünk hazánkba feleségemmel és Susanna lányunkkal együtt, de hálás vagyok, hogy Isten még arra is adott lehetőséget, hogy Magyarországra látogathassunk.

– Mit tapasztalt nálunk, milyen benyomásokkal tér majd vissza Indiába?

– Amikor itt, Kelet-Európában leomlott a vasfüggöny, úgy éreztük, hogy ez a mi imádságaink meghallgatása is volt. Őszinte öröm tölt el, hogy a keresztények ma Magyarországon szabadon gyakorolhatják a vallásukat. Hálás vagyok, hogy a női misszió keresztül megismerhettük az evangélikus egyház olyan szolgálatait, amelyeket azok felé végez, akik a gyülekezetekben, sőt a társadalomban is mellőzöttek érezhetik magukat.

Félig tréfásan azt mondtam a Páratanklub résztvevőinek, hogy visszatértem kor elsőként én is az egyedülálló közötti szolgálatot szervezem majd meg. És komolyan is gondolom. Indiában ugyanis szintén nagyon sok magányos ember él, különösen az özvegyek sorsa kilátástalan. Fontos, hogy melléjük álljon az

A tetején álló kereszt fotója pedig bejárta a világsajtót.

A 2004-es cunami nem kímélte India déli részét, a Bengál-öböl partvidékét sem. A közvetlenül a partra

A SZERZŐ FELVÉTELE

épült emlékmű körül minden építmény összedőlt, de ez a kereszt, csodával határos módon, sértetlenül megmaradt. S bár erről a Facebook-tól kezdve a nagy nyugati magazinokig mindenütt cikkeztek, számunkra a legbecselebb mégis hindu felebarátaink akaratlan bizonságtétele. Napilapjuk címlapján ugyanis e szavak kíséretében közölték a fényképet: „A kereszt mindent túlél!”

– Gondolom, ez a csoda akkor vigasztalást és erőt adott azoknak az embereknek, akik rokonaikat és vagyonaikat elvesztették a hullámokban. S talán ma is bátorítja azokat, akik a keresztért szenvednek üldöztetést.

– Több mint hétszáz ember halt meg csak Tranquebarban, közöttük evangélikusok, gyülekezetünk tagjai is. Nehéz feladatot rótt ránk Urunk azokban a napokban. Úgy próbáltunk segíteni, vigasztalni, hogy közben mi magunk is sirtunk, hiszen kedves barátaink, ismerőseink, testvéreink haltak meg a hullámsírban... De megtapasztaltuk Isten kegyelmét is, és azt is, hogy ő nem hagyja el az övéit, jelekkel iga-

zolja vissza azok hűségét, akik biznyságot tesznek róla.

Közvetlenül a parton építette fel kunyhóját az a halászember, akinek a fotója szintén bejárta a világsajtót.

Egy esetben még engem is meginterjúvoltak, hiszen ő is a mi evangélikus gyülekezetünk tagja. Ezért is tanúsítom, hogy nem kiszínezése a történeteknek, hanem a valóság, amit elmondok róla.

Hétgyermekes apa, egyszerű ember, aki hindu vallását gyakorolta. Nem sokkal a cunami előtt azonban átadta életét Krisztusnak, megkeresztelkedett, és a Péter nevet vette fel. Ezért azonban a falubelije kiközösítették, és azt sem engedték meg, hogy a közelükben építse fel a házát. Így hát családjával az öbölhöz költözött, s ott, alig tizenöt méternyire a parttól húzta fel kunyhóját.

A cunami pusztítását látva egészen biztosak voltunk benne, hogy Péter és családja nem maradhatott életben. Urunk azonban – ámulatunkra – másként döntött. A tizenöt-husz méteres hullámokban halomra dőltek a téglapületek, de ez a kunyhó túlélte a vihart. Péter saját szemével látta, miként tornyosulnak és közelednek feléje a hullámok. Ám a következő pillanatban azt is, hogy mint a Vörös-tenger Mózes előtt, úgy válnak ketté a habok, kikerülve pálmalevelekből és bambuszszárból épült otthonát.

Azóta nincs olyan missziói alkalom, hogy ne beszélne erről a csodáról, amelyet átélhetett. Valóban Péterre, hitben erős kősziklává tette mindaz, amit Isten hűségének jeleként átélt. S bár megmaradt halásznak, Isten emberhálásszá is tette. Ha lenne előjegyzési nap-tára, sűrűbben lennének benne a bejegyzések, mint az enyémben...

■ B. PINTÉR MÁRTA

Péterék part menti kunyhója előtt szétváltak a hullámok...

Keresztényellenes vandalizmus a Szentföldön

Kevesebb mint egy hónappal Ferenc pápa szentföldi látogatása előtt több erőszakos támadás is érte a helyi keresztény közösségeket – tájékoztatott a Vatikáni Rádió. Mialatt április 27-én a szentföldi katolikusok XXIII. János és II. János Pál pápa szentté avatásának felemelő pillanatait éltek át, vandalizmus és szentségtörés áldozatául esett több szakraális hely.

A Tibériás-tónál található bencés kolostor volt az első célpont: dél körül ortodox zsidó öltözékű és hajviseletű fiatalok egy csoportja kövekkel megdobált három keresztet. Ezután a bencés szerzetesnők kolostorához mentek, ahol kiszaggattak egy keresztet, és sárral dobálták meg a szabadtéri oltárt. A padokra és a székekre Dávid-csillagot rajzoltak, majd kövekkel megdobáltak és megsebesítettek egy nőt, aki a kolostor vendége volt.

A szentföldi katolikus püspökök nyilatkozata szerint – amelyet eljuttattak a Fidesz missziós hírugynökségnek – szintén április 27-én történt, hogy fenyegető levelet juttattak el a názáreti patriarkátus helynökségére, amelyben többek között arra szólítják fel az összes keresztényt, hogy hagyják el Izrael földjét, különben súlyos megtorlásokat helyeznek kilátásba. A levelet egy helyi rabbi írta alá, akit Safed városában előző nap megállított a rendőrség.

Az al-bassahi görög ortodox közösséget is támadás érte, mialatt a keresztelés szertartását végezték az istentiszteleti helyen.

A galileai keresztények és a szentföldi püspökök mélyes aggodalmukat fejezik ki a történetek miatt. Nyomatékosan kéri a polgári és rendőri hatóságokat, hogy mielőbb tartóztassák le az elkövetőket, hogy helyreálljon a kölcsönös vallási tisztelet.

2012 februárjától zsidó szélsőséges telepesek sorozatos megszenteltelenségekkel és megfélemlítő cselekedetekkel rongálják a keresztény kolostorokat, templomokat és temetőket. A magukat Fizevendő ár néven megjelölő szélsőséges fegyveresek, akik közel állnak a telepesmozgalomhoz, palesztin arab mecseteket is megtámadnak. Legutóbb egy dél-haifai mecsetet mázoltak be iszlámellenes feliratokkal.

■ MAGYAR KURÍR

HIRDETÉS

Meghívó lelkészre

„Ha a búzaszem nem esik a földbe, és nem hal meg, egyedül marad; de ha meghal sokszoros termést hoz.” (Jn 12,24)

Isten iránti hálával értesítem, hogy május 24-én, szombaton 14 órakor ünnepi istentiszteleten Zsarnai Krisztián, a Hajdú-Szabolcsi Evangélikus Egyházmegye esperese beiktatja a Kölcsei Evangélikus Egyházközség lelkészi tisztségébe. Igét hirdeti dr. Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke.

Szeretettel hívom Önt és kedves családját erre az örömteli eseményre!

TÓTH ATTILA lelkész

Érzékenység és tudatosság

Találkozás Takács Klára operaénekesssel

► Várnegyed. Gyönyörű házak a tavaszi fényben. Szinte mindegyik műemlék, nyitott és rácsos ablakokkal, faragott, döngő nagykapukkal. Jó, hogy korán jöttem, így nézhetem a csendes utcát, a falon az emléktáblákat. Az egyik büszkén hirdeti, hogy zeneóriásunk, Liszt Ferenc sokszor vendégeskedett barátjánál pesti látogatásakor. Takács Klára egyik legnagyobb énekesnőnk, Operaházunk mezzoszopránja volt. Japántól a milánói Scaláiig, a bécsi Operáig mindenütt szívesen látott művész. Évente többször megfordult Olaszországban, operákat, kantátákat és oratóriumokat énekelt. Fellépett a világ negyvenöt nagyvárosában; a Metropolitannal a leghíresebb színpadokon, a salzburgi ünnepi játékokon is. Lemezei közül nyolc kapott nemzetközi nagydíjat.

A művész nő férje, Szekeres Ferenc karnagy – aki a Madrigálkórus megalapítója és ötven évig *spiritus rectora* volt – a reneszánsz madrigálkomédiák, barokk oratóriumok és Vivaldi egyházi zenéjének itthoni és külföldi bemutatójaként vált nemzetközileg ismertté. A művész házaspár számos közös hangfelvételt készített.

Takács Klára kivételes művészetét ebben az évben a művészi munkáért adományozható legnagyobb állami elismeréssel, a Kossuth-díjjal tüntették ki. Könyvekkel, képekkel zsúfolt szobája csendjében először erről kérdeztem.

– Nagyon örültem a megtisztelő díjnak. A családomat vittem magammal a Parlamentbe. Különösen az unokáim voltak nagy izgalomban, mi történik az ünnepségen a mamával? A tizenéves *Majs*, aki nagyszerű kosárlabdás, napokon keresztül ölelgetett, annyira boldog volt. A tízéves *Boróka* se maradt le mögötte; már a Prima Primmissima díj átadásán is fegyelemmel ülték végig a ceremóniát.

Számomra az egész nemcsak öröm, fájdalom is. Öt évvel ezelőtt a hajnali fáradt tündérek elvitték a férjemet, aki nem érhettem meg ezt a boldogságot. Hosszú ideig befotott ennek a veszteségnek a pókhálója.

– *Hogyan győzte le a magányt?*
– Rengeteget olvastam, a könyvek más világba vittek; hihetetlenül sokat gyalogoltam teljesen céltalanul, és a fáradtság jó volt. Szokatlanul érdekelni kezdett a samurájok világa, az utolérhetetlen fegyelmettségük, a döbbenetes, tömör harci profizmusuk, finomságuk. Festettek, a lelküket fogva tartotta a cseresznyevirágzás pompás szépsége, a kezük ügyességét bonsaiokon fejlesztették... Varázslatában tart a természet, az állatvilág következetessége, a bámulatos, megfeythetetlen titok. Mit tudnak, és miért?

– *Ki indította el ezen a szép és nehéz pályán?*

– A lengyeltóti kántor, aki valamikor Kínában szerzetes volt. A szüleim mindig vittek a templomba bennünket, ahol sokat énekelt. A fiataliságnak ezt az önfelelt éneklését az élet soha nem hozta vissza. Tele voltunk titkokkal, várakozással. A hatalmas hőességben a papa ment elől a misére, a mama a cipője nyomában, mi pedig a testvéremmel az ő nyomában. Négy kilométer volt az út oda-vissza. Van mire emlékezni csodálatos és varázslatos gyerekkorból.

– *Aztán elkezdődött a zenei élete...*

– A kaposvári gimnáziumi évek és a sok zenei tanulás után elvégeztem a Zeneakadémiát. Az Operába kerülésem után az itthoni, majd később a külföldi fellépések következtek. Egész életemet végigkísérte a tanulás, a megismerés, a fizikai, lelki, szellemi szabadság fontossága.

Lehetőségünk nyílt külföldi meghallgatásokra és fellépésekre. Ezek nem voltak olyan egyszerűek, de nagy meglepetést keltett odakint, hogy ilyen felkészültek és nagyon jók a magyar énekesek. Hallatlanul tanul-

ságosak, mesébe illők voltak az első utak. Nagy fegyelemmel találkoztam a próbákban, komoly odafigyeléssel és rengeteg tapasztalattal a világ zenei teljességéről.

Mindent elénekeltem itthon és külföldön, rengeteg oratóriumot, dalokat, operákat, mindent, ami az én lírai mezzo szerepkörömet alkotta. Sokat dolgoztam. Fantasztikus kritikák őrzik mindennek az emlékét.

– *Sokat járt külföldön. Melyik város tetszett a legjobban?*

– A próbák és szereplések nem engedtek sok időt a városnézésre, de mindig találtunk rá lehetőséget férjemet, hogy csodálatos dolgok bűvöletében jöjjünk haza. Velence volt a legszeretettelőbb kedves helyünk. Hatvan-hetvenszer voltunk ott. Laktunk palotában, előkelő hotelben és olyan szállodában is, ahol kezet se tudtunk mosni. A férjem nyitotta meg olasz madrigálkomédiákkal a Fenice Színházban a karnevál újraindulását.

– *Miként telnek a napjai?*

– Az agyam maximális használatával, a szépségek keresésével, az Istenhez való szüntelen fohászzkodással, hogy gyógyító keze hegessze be a sebeimet, tudja különbséget tenni, mennyire más sejtetni a hozzá vezető irányt, de nem tudni az utat.

Itt befejeződött a beszélgetés. Elhallgattunk mindketten, csönd telepedett a szobára. Milyennek látta őt a kérdező? Tiszta arcú, kedves embernek, aki tört emlékek, a magányosság hosszú napjai ellenére is tele volt sugárzó szeretettel és reménnyel. Szerénysége folytán sok mindent nem érintett. Álljanak itt egyik méltatójának összegző sorai: „Őnt Isten megáldotta az érzékenység és tudatosság olyan minőségével, amelyet hallgatni mélyen megindító és egyedülálló!”

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

„Nem az a kérdés, miért nem jönnek az emberek a gyülekezetbe, hanem az, hogy mi hogyan tudunk az emberekhez odalépni, hogyan tudjuk őket bevonítani”

Beszélgetés Manfred Siebald énekesssel

► A Budapesti Német Ajkú Evangélikus Egyházközség meghívására a budavári evangélikus templomban lépett fel május 10-én a németországi kortárs keresztény énekek meghatározó szerzője és előadója, Manfred Siebald. A koncertet követően Magyarországról, előadásairól és személyes benyomásairól kérdeztük.

– *Énekei hitvallásoknak is tekinthetők, mégis, ahol fellép, telt ház van. Hogy lehet ma keresztény tartalommal ilyen sikereket elérni?*

– Több mint kétezer koncertet követően az a tapasztalatom, hogy ha nemcsak úgy teszek, mintha csak lenne, hanem őszintén énekelek a hitemről, akkor az emberek meghallgatnak. A hit nemcsak győzelem, hanem sokszor küzdelem is. Ezért ma is énekeltem a kudarcaimról, csődjeimről is. Ez az oka, hogy meghallgatnak, és a templomok megtelnek, ha fellépek.

– *Mit jelent Önnek, hogy a budapesti német ajkú evangélikus közönség számára tehetett ma tanúságot?*

– Évente hatvan-hetven alkalommal lépek fel Németországban, de különösen is fontosnak tartom, ha külföldön is koncertezhetek. Tudom, hogy sok olyan hely van, ahol nagy szükség van arra, hogy hitvalló énekek csendüljenek fel, így különösen örülök neki, ha

szolgálatommal meg tudom erősíteni őket úgy, ahogy most a budapesti közönséget is.

– *Mint Európában oly sok helyen, Németországban is csökken a hívők száma. Ön szerint mi az, ami ma elérhetővé teheti az egyház üzenetét?*

– Két lehetőséget mondanék. Egyrészt a személyes élet. Én anglistika szakon professzor vagyok, de a katedrán is tanúságot teszek. Személyes hitvallás nélkül nem működik a közvetítés, a tanítványi út! A másik a gyülekezeti oldal. Egy közösségnek fantázi-

Mainzban minden vasárnap tele van, de nem nyugodhatunk meg, mert mindig arra kell tekintenünk, hogy miként tudunk a meglévő közösségen túl további emberekhez eljutni. Nem az a kérdés, miért nem jönnek az emberek a gyülekezetbe, hanem az, hogy mi hogyan tudunk az emberekhez odalépni, hogyan tudjuk őket bevonítani. Ehhez egy koncert jó alkalom, főleg akkor, ha nem templomban, hanem kultúrházban vagy színházteremben lehet fellépni.

– *Magyarországon most csak rövid ideig tartózkodik. Milyen benyomásokat szerzett Budapestről?*

– Tavaly már jártam itt egy hóna zenészként. Akkor nagyon nagy forróság volt. Elhatároztam, hogy visszatérek kellemesebb időben, hogy megnézhessem a várost. Most látom, hogy Budapest szeretettel ápolta város, mindenhol tele virágokkal. Jó látni a felújított házakat is. Az emberekkel való találkozás meghatározó számomra. Úgy érzem, nagyon kedvesen fordulnak felém. Bár lehet, hogy az itt élők máshogy gondolják, de a saját benyomásom az, hogy a magyarok nagyon barátságosak. Nagyon jó lehet itt élni. Ezt hallom barátaimtól is, akiknél most látogatásban vagyok. Általánosan azt mondanám, hogy minden magyar Isten által szeretett ember, miként ez a világban mindenki igaz.

■ Szöveg és fotó: GALAMBOS ÁDÁM / Evangelikus.hu

GALAMBOS ÁDÁM FELVÉTELE

ával kell Jézus kérésének eleget tennie. A Messiás azt mondta, hogy menjetek oda, az emberek között szólítsátok meg az embereket. Azokat is, akik ellenem fordultak, vagy nem akarnak rólam hallani. Menjete, és szeretve, fantáziával és kreativitással vonzzátok be őket a gyülekezetbe. Ez az evangélizáció!

A mi gyülekezetünk temploma

HIRDETÉS

Szolga csak egy van, az Isten

Egy óra Weöres Sándor költészetének bűvöletében

Fabiny Tamás püspök és Gryllus Dániel muzsikusz előadásában

Május 18., 20.30

Protestáns Felsőoktatási Szakkollégium
1121 Budapest, Eötvös út 35.

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

Evangelikus Élet

► A balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon életében mérföldkő az idei esztendő: tíz éve várja a magyar tenger parti intézmény felújítva, kibővítve és téliésítve a testi és lelki felüdülésre vágyó – főként evangélikus – vendégeket. Az új kezdet óta Végh Szabolcs az intézmény vezetője, akivel az igencsak eseménydús évtizedről beszélgettünk.

– A felújítás óta az intézmény már nemcsak nyári pihenésre hívja az érdeklődőket, de a főszezonon kívül számos tematikus hétvégi programot is kínál. Ez utóbbiak nagy részben az Ön kezdeményezésére indultak.

– Bajor testvéreinknek köszönhetően 2004 óta egész évben nyitva áll a szárszói otthon kapuja. S bár még mindig a nyári két hónap a legerősebb, legintenzívebb időszak az üdülő életében, amikor is folyamatosan telt házzal működünk, az évek során eljutottunk oda, hogy ma már egész éves kihasználtságról beszélhetünk. Egyre többen jönnek az őszi, téli hónapokban is pihenni, amikor a Balaton teljesen más arcát mutatja. Sokan felfedezték már, hogy az intézmény kiváló helyszíne a különféle – egyházi – képzéseknek, szakmai konferenciáknak is. Számos gyülekezet pedig egy-egy hétvégét tölt el nálunk, hogy közösségüket a hétköznapiokból kiszakadva erősítsék.

Ettől függetlenül intézményvezetőként igyekeztem a csendesebb időszakokban saját szervezésű programokat meghirdetni. Így az évek során nagyon népszerűek lettek az adventi hétvégék, amikor a Szárszó adta keretek között gyűjtjük meg az adventi koszorú első gyertyáját, sütünk mézeskalácsot, vagy éneklünk karácsonyi egyházi énekeket, népdalokat. A hétvége lelki táplálékairól lelkész gondoskodik, az utóbbi időben pedig egy betlehemes játékot is előadunk a vendégeinknek.

A téli Balaton örömeit az ügyvezetett vacogós hétvégéken is lehet kötetlenül élvezni. Nagy népszerűségükre való tekintettel telente már két alkalommal is meghirdetjük ezt a lehetőséget. Igaz, a befagyott tavat nem tudjuk garantálni, de a vidám farsangi hangulatot és programokat igen.

– A január–februárt említve ne hagyjuk ki az evangélikus népzenei találkozót sem, amelyre idén már nyolcadszor került sor.

– Ezt azért szerveztük meg, mert szeretnénk volna összegyűjteni az evangélikus egyházban azokat, akik a népi kultúrát, a népzenei hagyományokat kedvelik, netán művelik. Ezek a hétvégék jó alkalmat nyújtanak a találkozásra, az egymástól való tanulásra. Nagy örömünkre már ez a rendezvény is kinötte magát, így jövőre két hétvégét kell meghirdetnünk.

A rendezvény másik hozadékaként 2009-ben megalakítottuk a Menyegző Értéktörző Egyesületet. Ez az elsősorban népi kultúrát közvetítő, őrző szervezet vette át a népzenei találkozók szervezését is.

– Új programtervek, konferenciaötletek?

– Hagományteremtő szándékkal szerveztük a múlt szombaton az első balatonszárszói majális. Igaz, ennek apropóját a tízéves jubileum adta, de reménység szerint ettől függetlenül is lesz folytatása. Azt tapasztaltam, hogy van igény a húsvét utáni, pünkösd előtti időszakban olyan

Szárszói panoráma

Interjú Végh Szabolcs intézményvezetővel

találkozási lehetőségre, amely módot kínál a felszabadult örömei kint, a szabadban, istentisztelettel, zenekarokkal, kézműveskedéssel és persze gasztronómiai élvezetekkel. A Bala-

lomnak, ugyanis teológiai disputákat is szervezünk.

– Szárszóhoz nemcsak intézményvezetőként, de családi vonatkozásban is sok szállal kötődik. Mesélne erről?

Végh Szabolcs intézményvezető és családja

ton-parti otthon mindehhez kiváló helyszín.

A másik új kezdeményezés októberben, a reformáció havában lesz. Az első evangélikus „Októberfestet” szeretnénk megszervezni. Ugyan lehetőséget nyújtunk majd a hazai kézműves sörök bemutatkozására is, de nem ezen lesz a hangsúly. Luther Mártont ebben is példaképül hívva „asztali beszélgetések egy sör mellett” lehetne a mottója az alka-

– Amikor 2004 májusában Pilisről feleségemmel, Timivel ideköltöttünk, Bogi lányunk még nem volt egyéves. Zsombor fiunk nyolc évvel ezelőtt már ide született, a kereszteleje is az otthonban volt, és szeptemberre várjuk harmadik gyermekünk érkezését. Hálás vagyok, hogy ez így alakult, mert a hely ideális a lelkivilágunk pozitív fejlődéséhez.

– De azért nem lehetett egyszerű magánéletet élni, a gyereknevelést

zökkenőmentesen gyakorolni olyan körülmények között, amikor a szolgálati lakás az üdülő központi részén, a konferenciateremmel szemben volt...

– Hát nem volt egyszerű. Az ötödik év végére úgy éreztük, nincs magánéletünk. Ez főleg a nyári két hónapban volt erősen jellemző, amikor megállás nélkül telt házzal működik az intézmény. Ezért nagyon hálásak vagyunk az igazgatótanács tagjainak – közöttük kiemelten is Andorka Sándor elnöknek –, hogy lehetővé tették a faluban egy különálló szolgálati ház bérletét, majd megvételét. Ennek anyagi hátterét az üdülő gazdálkodása biztosítja: apartmanként adjuk ki a korábbi lakásunkat.

– Jól tudom, hogy idővel felesége is csatlakozott a szárszói munkatársi gárdához?

– Igen, ő négyórás státusban az adminisztrációban segít, a foglalkozási vizsgáztatásokat és a csoportokkal való kapcsolattartást intézi, illetve a recepció feladatokat is besegíti.

– Hetilapunkban is sokszor írtunk a balatonszárszói evangélikus üdülőben zajlott, Komplex fenntarthatóság elnevezésű mintaprojektről, amelynek megvalósítását 2010-ben egy uniós pályázati forrás tette lehetővé. Azóta egyházunkban is sok követőjük lett. Honnan jött a megújuló energiaforrások használatának ötlete?

– Néhány évvel ezelőtt nagyon előtérbe került az energiagazdálkodás témaköre és az ezzel kapcsolatos pályázati lehetőségek. Én is próbáltam átgondolni, hogyan lehetne az intézményünköt úgy átalakítani, hogy környezet-, illetve pénztárcabarát legyen. Akkor akadtam rá arra a kiírásra, amely kilencvenöt százalékos támogatást ígért. Kocsis Istvánnak, egyházunk pályázati referensének a segítségével meg is nyertük a pályázatot.

– Mi a tapasztalatuk, mennyire váltak be az újítások?

– Maximálisan. A fűtés és hűtés korszerűsítése, a napkollektorok és napelemek, a pelletkazán, az esővíztárolás és -felhasználás, a szelektív hulladékgyűjtés és -tárolás, az energiatakarékos világítótestek használata, hogy csak néhány példát említek, nemcsak gazdasági szempontból fontos – a környezettudatos életmód a keresztény ember számára a természetvédelem miatt is lényeges kérdés.

A pályázati feltételek között az is szerepelt, hogy mintaprojektként a hozzánk érkező vendégeknél, csoportoknak mindezt be kellett mutat-

nunk. Filmet készítettünk, tájékoztató kiadványt jelentettünk meg, valamint jártuk az evangélikus intézményeket, előadásokat tartottunk, vitűk jó híret az általunk is használt, korszerű környezetvédelmi lehetőségeknek. Egyházunk gyűlekezetei, intézményei mára már közel egymillió forint értékben nyertek el pályázati támogatásokat.

– Önt a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma az elmúlt év szeptember 1-jétől hat hónapra az országos iroda megbízott igazgatójának nevezte ki. A megbízás meghosszabbítható volt, e hónap végén jár le, ugyanis Krámer György személyében a múlt héten beiktatták hivatalába az új országos irodaigazgatót. A szárszói intézmény vezetése mellett hogy fért ez is bele az idejébe?

– Megvallom, nem kis fejtörést okozott, amikor ez ügyben egyházvezetőink megkerestek... Ugyanakkor megtisztelő is volt a bizalom. Mivel átmeneti, fél éves időszakra volt szó, végül ígént mondtam. Heti két-három napot töltöttem Pesten, ez alatt el tudtam végezni, amit vállaltam: az iroda működésének folyamatos biztosítását, koordinálását.

– Mennyiben látta könnyebbé az az, hogy korábban Ön is dolgozott „az Üllői úton” – ahogyan egyházunk berkeiben az országos irodát szokás nevezni –, sőt a gazdasági osztályt egy évig vezette is?

– Már az első héten úgy éreztem, hazajárok, hiszen a mostani munkatársak nagy részével korábban már dolgoztam együtt, és ismertem az intézmény szervezeti felépítését, a munkafolyamatokat, a bizottságokat, illetve intézményeink vezetőit, a lelkészeket. Nem okozott gondot ebbe a vérkeringésbe újra visszacsatlakozni.

– Minden embernek más és más talentumai vannak. Megítélése szerint Ön milyen vezető volt?

– Ebben az átmeneti időszakban a fent említett feltételek mellett elsősorban a koordinálásra helyeztem a súlyt. Nem maradt sok idő és lehetőség az ügyvezetett építkezésre. Arra törekedtem, hogy a közvetlen munkatársaimnak, az osztályvezetőknek nagyobb önállóságot biztosítsak, és ezzel nagyobb felelősségvállalásra ösztönözsem őket. Fontosnak tartom a legalább heti rendszerességű, folyamatos kapcsolattartást, illetve nem elhanyagolható a számonkérés sem.

Ahol szükségesnek láttam, végrehajtottam az irodában a személyi vagy strukturális változtatásokat. Ez utóbbi esetében természetesen nem egyszemélyi döntésekről van szó, hanem az egyház megbízottjának, Sághy András tanácsadónak a közreműködésével megvalósított átszervezésekről. Például a jogi osztály mielőbbi felállítására több javaslatot is tettem.

– Milyen tanácsokat adna utódjának, Krámer Györgynek, akivel közösen dolgoznak május folyamán, hogy az átadás-átvétel minél zökkenőmentesebb legyen?

– A munkatársakkal való folyamatos kommunikációt javaslom egyértelmű játékszabályokkal és azok következetes betartásával. Az egyházon belüli döntéshozatali mechanizmus még mindig nagyon nehézkes, ez kihat az országos iroda mindennapi életére is. Jó lenne mindezeket egyszerűbbé, átláthatóbbá tenni, tisztázva például a különböző grémiumok feladatait és hatásköreit. Kívánom, hogy Krámer Györgynek ebben is minél nagyobb szerepe és sikere legyen!

■ BODA ZSUZSA

► Olvasóink talán még emlékeznek arra a tavalyi lapszámunkra, amelyben dupla oldalt szántunk a 2013. április 2–3. között a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karán (KRE HTK) megtartott, *Biblia-olvasás és bibliafordítások a mai Magyarországon* című konferencia részletes ismertetésére. A konferencia előadásainak anyagát a szervezők tanulmánykötetbe rendezték, amely a Luther Kiadó, a Kálvin Kiadó és a Hermeneutikai Kutatóközpont Alapítvány gondozásában jelent meg, hogy a Szentírást elemzőben olvasók is megismerkedhessenek a különböző felekezetek által ma Magyarországon használt bibliafordításokkal, valamint a konferencián felvetett fontos fordításméleti és hermeneutikai kérdésekkel. A könyvet május 8-án a KRE HTK dísztermében mutatták be.

A kötetet három neves teológus – az Evangélikus Hittudományi Egyetem képviselőjében az Ószövetségi Tanszék docense, dr. Varga Gyöngyi, a Debreceni Református Hittudományi Egyetemről pedig dr. Marjovszky Tibor docens, az Alkalmazott Teológiai Intézet Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszékének vezetője és dr. Kókai Nagy Viktor, az Újszövetségi Tanszék adjunktusa – ismertette különböző szempontokkal és hangsúlyokkal.

Varga Gyöngyi a bibliaolvasás, -fordítás és -értelmezés soha meg nem szűnő voltát hangsúlyozta. Minden lezárt fordítás egy kis halál – fogalmazott. Az új fordításért hálát adunk, hozzászokunk, bevezetjük az istentiszteleteken és teológiai képzéseken. Aztán minden kezdődik újra,

hisz a szentírási szöveg őrzésének, értelmezésének és továbbörökítésének folytatódnia kell. A fordítói munka elvi és gyakorlati dilemmáit illetően az előadó Luthert idézte, aki vallotta: Isten igéit, ezeket a kemény, csonthéjas diószemeket a közziklához, Krisztushoz kell hozzávágni, így fordulhat ki a bensejük, bontakozhat ki lényegük.

Kókai Nagy Viktor kritikusabb volt, és elsőként a kötet főcímét titulálta „kevéssé sikeresnek”. A hallgatóságnak azt ajánlotta, hátulról kezdjék olvasni a könyvet, mert ahogy haladnak előre, egyre jobb és izgalmasabb lesz.

A Kecskeméthy-féle bibliafordítással kapcsolatban hangzik el többször a *trezor*, azaz „örzö” kifejezés – hívta fel erre a figyelmet. A Biblia azonban nemcsak különböző értékeknek, ha-

nem a nyelvnek magának is trezorja, feltehetőleg ezért szeretjük a Károli fordítását – állapította meg. Ugyanakkor a Biblia – gondoljunk csak Lutherre – a nyelv megújulásának eszköze is – hangsúlyozta.

Marjovszky Tibor kedélyes atyafisággal mutatott rá a kötet egyenetlen színvonalára. Aztán egy humoros anekdota kapcsán az „erősőr” kezdett értekezni, mely véleménye szerint a tanításban, a tudományban és a művészetben egyaránt jelen van. Pozitívnak nevezte, hogy az egyes tanulmányokban – például a Békés–Dalos-fordításról szólóban – az informativitás mellett megjelenik valamiféle érzelmi többlet is. Véleménye szerint ezek adják a *Felebarát vagy embertárs* „erősát”. A könyvbemutatón közreműkö-

dött a KRE HTK kamarakórusa. Az alkalmon jelen voltak és a felvetődő kérdésekre alternatívát kínáltak a kötet szerkesztői: dr. Fabiny Tibor, a Hermeneutikai Kutatóközpont vezetője, dr. Zsengeller József, a KRE HTK dékánja és dr. Pecsuk Ottó, a Magyar Bibliatársulat főtájkára.

■ KINYIK ANITA

Két lengyel férfi barátkozott össze a háború alatt a koncentrációs táborban. Családos ember volt az egyik, pap a másik. Fogolytársaikkal együtt igen nehezen viselték a rabságot, és a barátság legalább segített elfelejtetni a tábor borzalmait.

Egy nap egy fogoly megszökött a táborból. Megtorlasként a táborparancsnok annak a blokknak a tíz foglyát, ahol a szökött rab élt, ehhalálra ítélte. Amikor felolvasták a tíz nevet, a családos emberé is közöttük volt. Nevét hallva felzokogott: ha meghal, felesége és két gyermeke teljesen egyedül marad. A pap hallotta ezt, és jelentkezett a táborparancsnoknál: kérte, hogy a családapa helyett magára vállalhassa a halált. A parancsnok teljesítette a kérését.

Fogolytársa helyett ő halt meg. Halála helyettes halál volt. Neki nem kellett volna meghalnia, de ő önként vállalta társa megmentéséért. Megérdemli, hogy megjegyezzük a nevét: Maximilian Kolbe volt, és római katolikus egyháza már a különösen tiszteltjei sorába is emelte.

Mi, mai utódok bámuljuk, csodáljuk ezt, és értetlenül csóváljuk a fejünket ekkora áldozat láttán. Meg se merjük kérdezni magunktól, hogy képesek lennének-e ilyen halálós kimeneteli helyettesítésre. Gondolom, nem tévedek, ha azt mondom, hogy az ilyen helyettesítés hiánycikk mai világunkban. Mert ugye itt nem arról van szó, hogy jó színészként „beugrunk” valaki helyett egy sikert jelentő szerepre, vagy elvégzünk valaki helyett egy neki esetleg kellemetlen feladatot. Hanem itt többről: életről és halálról van szó!

Nem tudom, kedves Testvéreim, milyen nagypénteki emlékeitek vannak gyermek- és ifjúkorotokból. Én arra emlékszem, hogy igazában valahogy mégiscsak nagypéntek volt a legfőbb, legnagyobb benyomást keltő ünnepünk. Mégpedig mint a gyász, a siralom, a szomorúság ünnepe. A tegnapi sajtó szinte minden oldalán volt szó a „keresztények leggyászosabb ünnepéről”. De felüthetjük a legtöbb keresztény énekeskönyvet, hogy meggyőződünk: a böjti meg a nagypénteki rubrikában szinte csak jajgató, siránkozó éneket találunk. Emlékszem, milyen tele tüdőből fújtuk otthoni énekeskönyvünk sokat ismételt énekét: „Sírjon ma az ének, / Mert mély a mi gyászunk, / Oh, hív keresztények, / Zokogjon fohászunk...” És hányszor futott végig hátunkon a megrendülés izgalma, amikor sirattuk azt a bizonyos „sok sebbel meggyötört, vérező” Jézust!

Helyettes szolgálat

(Ézs 53,4–5)

Nálunk a családban külsőleg is jélt kellett adni annak, hogy ez bizony halottsirató ünnep! Például nem volt szabad se füttyülni, se nótázni, de még hangoskodni sem. Szülénk biztosan ránk szólt: „Maradj csendben!” Sőt ezt a tilalmat még a nagyszombatra is átvittük: a sirban nyugvó Jézust nem volt szabad méltatlan viselkedésünkkel zavarni. Szomorkodni kellett.

Ennek megfelelőek lehettek a nagypénteki igehirdetések is. Bár nem emlékszem részletekre, de arra még igen, hogy falusi papunk felette igen szeretete megírkatni templomos gyülekezetét. Nyilván akkor nagypénteken se tett ez alól kivételt. Sőt!

Ha pedig széjjel nézünk a képzőművészetek világában, nem csodálkozhatunk azon, hogy ott is ez az uralkodó szemlélet lett honossá. A szenvedő Jézus lehető legrealisztikusabb ábrázolására törekedett a festészet. Amikor megfeszítik, sírnak az övéi, „fájdalmas tör járja át” édesanyja szívét; amikor sírba teszik, zokogó, meggyötört arcok tekintenek rá.

Ha Colmarba utaztok, ne mulasszátok el a múzeumban megtekinteni Matthias Grünewald világhírű oltárát. Megdöbbentő látvány fogad, ha belépünk, és nyomasztó érzéssel hagyjuk el a kiállítás: gyász, együttérzés, szánalom fog el, ahogy ott egyben átéltetjük a nagypéntek egész tragédiáját! Igen, ennek ünnepe nagypéntek!

Ma már tudom, hogy nem helyesen ünnepeltünk. Miért nem? Lukács evangélista mondja el, hogy amikor az elítélt Jézust a kivégzés helyére vették, nagy sokaság gyűlt össze nézésére. Meg is jegyzi külön, hogy azok „gyászolták és siratták” a halálba menőt. Mire Jézus hozzájuk fordult, és a leghatározottabban helyére tette a dolgokat, amikor így szólt hozzájuk: „Jeruzsálem leányai, ne sirjatok én rajtam, hanem ti magatokon sirjatok, és a ti magzataitokon.” (Lk 23,27–28; Károli-fordítás)

Nem Jézusnak van szüksége siratásra, hanem a mi elesett, nyomorult állapotunknak, amely miatt meg kellett neki halnia. Bár tudjuk, hogy kezdetben neki is először meg kellett halnia Atyja akaratát előtt. Ám attól kezdve, hogy kimondta: „Atyám, legyen meg a te akaratod”, többé nem siratni való ő. Így értette ezt János evangélista is, aki Jézusnak ezt a mondatát tartotta szükségesnek fel-

jegyezni: „Azért szeret engem az Atya, mert én leteszem (= átadom) az én életemet, hogy újra visszavegyem azt.” (Jn 10,17; Károli-fordítás)

Jézus hát nem sajnálatos kényszer alatt cselekedett, hanem csak Atyja akaratának engedelmeskedve. Elannyira, hogy kettejük akaratát tökéletesen fedte egymást. De sajnálni és siratni való mi vagyunk, akik nemcsak hogy nem szeretünk engedni Isten akaratának, de még őt magát tagadjuk is. Hát nem siratni való vagyunk, amikor elhíresztelni próbáljuk, hogy nem kell félnünk, mert akinél egyszer el kellene számolni az ajándékba kapott életünkkel, az valószínűleg nincs is?! Vagy ahogyan okoskodunk és ágálunk, mert már olyan mindentudók és ki-műveltek vagyunk, hogy nyugodtan berendezhetjük az életünket és társaldalmunkat Isten nélkül is?

A kommunista uralom alatt Albánia szerette magát a világ legelső ateista államának propagálni – a párt kényszere alatt. Ma számunkra semmi ilyen nyomásra nincs szükség kívülről, mert mi önként adjuk föl a hitünket. Legalábbis itt, Európában. Egyre több állam statisztikai hivatala közli – szinte büszkélkedve! –, hogy lakosságának leggyorsabban növekvő számarányát a vallástalanok teszik ki. Nemrég végzett egyházi kutatás hozta felszínre a tragikusnak is tekinthető tény, hogy a legtöbb, úgynevezett vallástalan egyáltalán nem harcos ateista. Csak a horizontjáról egyszerűen teljesen eltűnt mindaz, ami vallásra, hitre, egyházra emlékeztetné. Magyarán szóva: nem érdekli, és nem is hajlandó foglalkozni vele. Nincs hozzá antennája! Európa az alkotmányába még azt a halvány utalást sem hajlandó fölvenni, hogy évezredek kultúrája a kereszténység nélkül el sem képzelhető. Pedig ezt az örökséget ápolni és megőrizni érdemes lenne.

S végül nem siratni való az az erőlködésünk, ahogy valláspótlékokkal igyekszünk betömni az Isten „száműzésével” keletkezett hiányt?! Hol lenne itt még helye olyan mentalitásnak, amely önös érdekek kergetése helyett a másik, a felebarát megmentése érdekében helyettes módon felajánlaná és odaszánná magát?

Hiánycikk lett világunkban az áldozatvállaló, helyettes szolgálat. Ellenben fölfedeztük, hogy magunk odaszánása helyett mással is „helyettesítetjük” magunkat: például a pénzünkkel! Miközben Európa mérőföldes léptekkel rohan a teljes elval-

lástalanodás felé, azt gondolná az ember, hogy lényegesen csökken az emberek adakozókedve. De napjainkban ennek inkább a fokozódását figyelhetjük meg. Árvízkarosultakra, állatvédelemre, menekültek támogatására, éhezők táplálására vagy éppen eltűnni készülő paraszti kultúrák megmentésére szívesen adakoznak kortársaink. De vajon ugyanilyen lelkesen oda is mennének-e, ahol rájuk személyesen lenne szükség valaki szenvedésének, haláltól fenyegettségének helyettes átvételére?

Azt olvassuk Mózesről, hogy ő felajánkozott ilyen helyettesítő szolgálatra, amikor az aranyborjú imádása miatt a vidagodo népét Isten halálbüntetéssel fenyegette. Isten azonban nem fogadta el kínálkozását. Ábrahám is kész lett volna – Isten akaratának megfelelően – fia feláldozására. Isten ezt sem fogadta el, hanem áldozati bárányt rendelt neki. Az egyik ószövetségi próféta viszont olyan valakit mutat be, akinek helyettesi szolgálatát nemcsak elfogadta, de el is rendelte Isten. Ő az, aki „betegségeinket viselte”, „megbeszítettett bűneinkért”, és végül „fel is áldozta magát jóvátételül”.

De ki lehetett ez a „fájdalmak férfija”? Ézsaiás próféta ezt nem árulja el. Voltak, akik ismételtelen azonosították egy-egy híres személyiséggel vagy éppen Izráel népével – de mindezek meddő kísérleteknek bizonyultak. Sokkal biztosabb alapot kapunk az azonosításához, ha az *Apostolok cselekedeteiből* megtudjuk, hogy Fülöp evangélista Samáriában kapott utasítást, hogy menjen a Gázába vezető útra, ahol egy Jeruzsálemből afrikai hazájába visszatérő, magas rangú tisztviselő is olvassa ezt a próféciát, és nem érti ő sem. Fülöp a száját megnyitotta – írja Lukács –, és rögtön elmondta neki, hogy ez nem lehet más, mint a názareti Jézus. Miután így kapott választ, kérte, hogy ebben a hitében erősítse meg azzal, hogy megkereszteli. Utána tesz bizonyosságot ország-világ előtt: „Hiszem, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia.” (ApCsel 8,26–40)

Ez a történet is mutatja, hogy már a legkorábbi kereszténység az ő Urában, Jézus Krisztusban látta az ézsaiási próféciát „fájdalmas férfiat”. Pál apostol ezt az azonosítást még csak aláhúzza szemléletes képpel: Jézus Krisztus „eltörölte a követelésével min-

ket terhelő adóslevelet, amely minket vádolt, eltávolította azt az útból, oda-szegezve a keresztfára” (Kol 2,14).

Ennél jobban már nem lehet megmagyarázni Jézus Krisztus helyettesítő szolgálatát. Hogy az per-se a mi gondolkodásunk számára szinte felfoghatatlan titok marad – akár a lengyel pap tette a koncentrációs táborban –, az nem von le semmit a bibliai bizonyosságtétel érvényéből. Idézhetnénk még egyik ismerős énekünkben a következő sorokat: „Én vagyok oka e nagy szenvedésnek, / Hogy a latrok közt keresztre feszítnek. / Amit te, Jézus, szenvedtél helyettem, / Én érdemeltem.”

Azon pedig mindezek után nem is csodálkozhatunk, ha Pál apostol egész mondanivalóját nem is Jézus földi élete, hanem a kereszthalála és feltámadása köré építette. Ezt meg is írta korinthusi gyülekezetének: „Mert úgy határoztam, hogy nem tudok közöttek másról, csak Jézus Krisztusról, róla is mint a megfeszítettéről.” (1Kor 2,2) Ott cserélt helyet velünk a mentő Főpap, és vállalta helyettünk a biztos halált. Ezért nem szabad nagypéntekre úgy fixálódunk, mint valami végzetes végállomásra. Így maradtunk életben, miközben ő halálra adta magát.

De akkor viszont meg kell kérdeznünk, hogy miért látunk Jézus megfeszítésében csupán gyászt, siralmat és végtelen szomorúságot. Miért lett hát megfeszítésének ünnepe, a nagypéntek *gyászünnep*? Inkább kellene megköszönni Istennek ezt a csodát és örülni neki szívünk mélyéből. Megköszönni Jézus Krisztusnak a mi javunkra végbevitt helyettesítő szolgálatát, és örvendeznünk fölötte. Hadd idézzek egy 4. századi nagy keresztény tanítótól egy mondatot: „A kereszt dicsőségese győzelmé megvilágosította a tudatlanság miatti vakokat; a bűn rabságából szabadított meg, és az egész emberiséget megváltotta. Ezért dicsekednünk kell vele és nem szégyellni.” (*Jeruzsálemi Cirill*, megh. 386)

Talán akkor nem ürülnének ki annyira nagypénteken a templomaink, ha komor arcunk helyett a felszabadult vidámságot látnák rajta. Talán egy kicsivel többen látnák be, hogy nem kell a húsvéti szünetben Mallorcára vagy Thaiföldre menekülniük egy kis vidámságtól és örömtől! Mert ezzel közvetlenül megajándékoztunk a nagypéntek-húsvéti evangéliumban. A megfeszített mellett tett hitet Isten, mert feltámasztotta Urunkat a halálból. Az Úr bizonyos feltámadt!

Csak oda kellene jobban figyel-nünk rá... Ámen.

■ GÉMES ISTVÁN

Pápán járt a Theologiai Szemle szerkesztőségi bizottsága

► Többéves hagyományát folytatta a *Theologiai Szemle* szerkesztőségi bizottsága, mikor május 5–6-án Pápán tett látogatást, hogy találkozzon elsősorban a Pápai Református Teológiai Akadémia tanáraival és hallgatóival. A dr. Kádár Zsolt nyugalmazott református lelképásztor, bizottsági elnök és dr. Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) főtájkára vezetésével érkezőket hétfő délután Steinbach József, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke és Köntös László, az egyházkerület főjegyzője fogadta hivatalában.

A kötetlen tárgyaláson kölcsönösen tájékozódta a jelenlévők egymás munkájáról, eredményeiről és terveikről. A bizottság ismertette az 1925-ben alapított folyóirat mai szándékát, hogy a Kárpát-medencei protestáns teológiai eszmélődésnek és diskurzusnak maradjon egyre szélesebb körű és hatékonyabb eszköze. Az egyházkerület vezetői betekintést adtak az elmúlt hatéves időszak hitbeli, szervezeti és kommunikációs változásai.

Délután a bizottság körbelátogatta a pápai templomokat, ahol találkozott a helyi lelkészekkel. A közös vacsorán a társaság – kiegészülve a többi városi lelképásztorral is – kötetlen munkamegbeszélést folytatott.

Másnap, kedd délelőtt a bizottság felkereste a Pápai Református Kollégium Gimnáziumát és Művészeti Szakközépiskoláját. A nagy múltú és

ma újra sokrétű és eredményes pedagógiai munkát folytató intézményben a vendégeket Kovács Péter Ferenc igazgatóhelyettes kalauzolta. Ezután Köntös László – aki egyben a Pápai Református Gyűjtemények igazgatója is – intézménye kutatószobájában mutatta be a gyűjtemény néhány különleges és legrégebbi darabját, a közel kétszázézer kötetből álló gyűjtemény jelenlegi sorsát és tervezett elhelyezését, valamint a kutatási lehetőségeket.

A látogatás utolsó és egyben legfontosabb találkozására a Pápai Református Teológiai Akadémia dísztermében került sor. Dr. Vladár Gábor rektor mutatta be a dr. Bóna Zoltán főszerkesztő vezetésével érkezett bizottságot az akadémia tanárainak és hallgatóinak. A főszerkesztő és a bizottság tagjai felszólalásaikban el-

mondták, hogy a tudományos minősítéssel rendelkező szaklap megfelelő háttérrel nyújt a lelkes hivatásra való készüléskben és a kutatói feladatok elvégzésében, valamint publikációs lehetőség is a teológusok, a doktoranduszok, de megfelelő ajánlásokkal a többi hallgató számára is.

Szóba került a reflexiók és visszajelzések fontossága, amelyeket a főszerkesztő folyamatosan vár a lap e-mail címére. A protestáns teológiai gondolkodás egyetlen közös orgánuma a *Theologiai Szemle*, ezért itt van lehetőség a magyar teológiai diskurzusra is. A fórumbeszélgetésben hangzott el, hogy Theologiai Szemle-klubok elindítása segíthetné a teológiai intézmények hallgatóinak aktívabb bekapcsolódását a lap életébe. Jó volt tapasztalni, hogy Pápán a gyűjtemény könyvtárában és a teológia könyvtárában is ott található a lap számai.

Dr. Bóna Zoltán főszerkesztő mellett a találkozáson a bizottság tagjaként részt vett Kalota József ortodox érseki vikárius, Háló Gyula, a baptista egyház kommunikációs szaktitkára, Jakab László Tibor, a szemle olvasószerkesztője, valamint jelen volt dr. Fischl Vilmos, a MEÖT főtájkára is. Szuhánszky T. Gábor, a metodista egyház lelkésze – aki szintén tagja a szerkesztőségi bizottságnak – elfoglaltsága miatt csak a hétfői napon tudott részt venni a delegáció munkájában. Ebéd után a szerkesztőbizottsági ülésen az év hátralevő tennivalóit tekintették át a tagok.

Fontos találkozások történtek Pápán, amelyek újabb jó eredményeket hozhatnak a teológiai szaklap és a teológiai akadémia életében is.

■ HÁLÓ GYULA bizottsági tag

Új otthonra talál az Evangélium Színház

Többen hiányolják az Evangélium Színház bemutatóit Budapesten. A húsz esztendeig évente két új darab bemutatásával működő színház sajátos szintet képviselt a magyar kultúrában. A többségükben a keresztény hit ihlettségében íródott műveket érdeklődés fogadta budapesti és a város környéki híveink és más felekezeti testvéreink körében.

Miután Udvaros Béla, a színház alapító művészeti vezetője magas életkorára való tekintettel már nem tudta vállalni a színház vezetését, és közben a Duna Palotában is megszűnt a bemutatások, illetve a próbák megtartásának lehetősége, otthontalanná vált a színház. Pataki András személyében új művészeti vezető kapott megbízást a színház irányítására, ő azonban egyidejűleg a soproni színház igazgatója is. Időközben ugyan kisebb előadások voltak a Szilágyi Dezső téri református templomban és a fásori evangélikus gimnázium dísztermében, de ezek az alkalmak nem tudták a folyamatoságot biztosítani.

Új lehetőségként kínálkozik az Evangélium Színház számára a budapesti Pozsonyi úti református egyházközség kétszáz főt befogadni képes kultúrterme, amelynek felújítása napjainkban kezdődik, és reménység szerint október 31-re befejeződik. Nagy felekezeti, ökumenikus összefogással, jó szervezéssel és híveink érdeklődő látogatásával remény van arra, hogy a színház „feltámad”, és új, keresztény ihletésű darabokkal végzi kultúrmissziós munkáját a főváros szekularizált légkörében.

A tervek megvalósításához minisztériumi pályázatok elnyerését és anyagi támogatását is reméljük, mivel a színházaktól önfenntartó gazdasági működést nem lehet elvárni. Reménységgel várjuk a kapuit 2015 januárjában megnyitó, új otthonra találó Evangélium Színház előadásait. Pataki András művészeti vezető-rendező pedig már szövögeti terveit, és keresi a megfelelő darabokat a nagyon várt bemutatóra. Thália papjai és papnői biztonnal készek a szolgálatra.

■ D. SZEKIB IMRE

HIRDETÉS

Evangélikus műsorok május 18-án, vasárnap a Magyar Televízióban, az M1-en

Evangélikus templomok Mezőberényben

11.15-kor *Evangélikus templomok Mezőberényben* címmel a város mindkét evangélikus templomát bemutatjuk. Szerkesztő: Nagy László, rendező: Nemes Takách Ágnes.

Gyóni Géza-émlékműsor

11.30-kor a *Gyóni Géza* című huszonhat perces műsorban a költő verseit előadja Papp Zoltán és Papp János színművész, az evangélikus költő életének eseményeit Kubik Anna színművész olvassa fel. Szerkesztő: Nagy László, rendező: Nemes Takách Ágnes.

Osztrák–magyar hitbeli egység Gusztáv Adolf égisze alatt

Interjú Holger Manke evangélikus lelkésszel

► Az ellenreformáció idején a protestánsok vallásszabadságáért harcoló svéd királyra való emlékezés jegyében készül nagyszabású közös, osztrák–magyar ünnepség a II. Gusztáv Adolf nevét viselő segélyszervezet. A hagyományos burgenlandi találkozó ezúttal a határon „innen” szerveződik. Június 14-én Sopronban várja számtalan lelki és kulturális program az érdeklődőket. Az ünnep eredetéről és üzenetéről Holger Mankéval, a Soproni Evangélikus Egyházközség német származású, magyarul kifogástalanul beszélő lelkészével, a programok főszervezőjével beszélgettünk.

– Az Ausztriában nagy hagyománynak örvendő Gusztáv Adolf-ünnepséget először 1990-ben rendezték Sopronban. Minek köszönhető, hogy újra „a húség városa” ad otthont a rendezvénynek?

– A burgenlandi Gusztáv Adolf-ünnepet minden évben más burgenlandi városban vagy kisebb településen tartják. Még mielőtt ide kerültem volna mint német lelkész, már felmerült az a gondolat, hogy ha ennyi szállal kapcsolódunk a burgenlandi evangélikusokhoz – említhetjük a *templomok éjszakája* (*Lange Nacht der Kirchen*) elnevezésű rendezvényt vagy akár Jakob Kruse személyét, aki jelenleg Loipersbachban (magyarul Lépesfalva) lelkész, korábban pedig Sopronban szolgált –, miért ne lehetnének mi mint a régió legnagyobb városa a vendéglátók.

Ráadásul idén a huszonöt éves határnyitásról is megemlékezhetünk. Az elmúlt negyedszázadban a határon „átnyúlva” is sokkal intenzívebben lehetett gyakorolni a közös hitet. Fontos, hogy ne érjen véget egyházi életünk a határnál, hanem használ-

juk ki, hogy át tudunk menni egymáshoz, és együtt tudjuk ünnepelni közös hitünket!

– Miért lehet ma irányadó számunkra „szak oroszánjának”, II. Gusztáv Adolfnak az alakja, és mennyiben hatja át az ő „szelleme” a rendezvényt?

– Kevésbé Gusztáv Adolf személye, inkább a róla elnevezett szervezet és annak munkája, illetve szellemisége hangsúlyos. A Gustav-Adolf-Verein (GAV), azaz a Gusztáv Adolf Segélyszervezet fontos szerepet vállal az egyházi életben. A GAV egyik központi gondolata az, hogy ne csak önmagunkra gondoljunk, hanem legyen – akár honnan nézve – a szeretettel odafordulás mások felé keresztény gondolkodásunk és cselekvésünk egy része. Az adománygyűjtő szervezet a belső protestáns ökumenét és a protestáns kisebbségek védelmét helyezi előtérbe. A Magyarországi Evangélikus Egyház is sokat köszönhet a szervezetnek, számtalan kezdeményezésüket karolta fel és támogatta. Az ünnepségen tehát inkább a testvéri szeretet a mértékadó.

– Nem csupán hagyományos, hanem újító is ez az ünnep, hisz nemzetközi ifjúsági és gyermektalálkozóként is hirdetik.

– Ausztriában az utóbbi évek tapasztalatai szerint a Gusztáv Adolf-ünnep inkább az idősebb korosztály számára vonzó, ezért tavaly először kifejezetten gyerekeknek, fiataloknak és fiatal családoknak szóló, új programokkal szervezték meg. A mostani még csak a második év, az ifjúsági találkozóknak tehát még nincsen gazdag tradíciója, de igyekszünk élni a lehetőséggel és megfelelni a fiatalok igényeinek is.

– Több mint ezer vendéget várnak az ünnepségre, közülük kik a legnevesebbek?

– Egy ilyen gazdag rendezvény előkészítésekor nehéz előre kalkulálni a számokat. Lehet ezer, lehet ezerötven, lehet még több, nem tudjuk pontosan. Burgenlandban fontos, tradicionális ez az ünnep, sok magyar számára azonban új dolog, hogy Gusztáv Adolf neve alatt fut egy évente tartott rendezvény. Aki ezeket a sorokat olvassa, érezze magát meghívva!

A legfontosabb, hogy a gyülekezeti tagok találkozzanak egymással, hogy érezzük: összetartozunk. A nyitó istentiszteleten Gáncs Péter elnökpőkök szolgál majd, aznap délután Szemerei János püspök lesz velünk, illetve Milan Krivda püspök Szlovákiából. Burgenlandból Manfred Koch szuperintendens érkezik, valamint Hans Niessl, a tartomány kormányzója és helyettese, Franz Steindl. A soproni polgármester, Fodor Tamás is velünk ünnepel.

A burgenlandi televízió is kivonul majd. Számos megjelenésre számíthatunk a médiában, értve ezen a világi médiát is – nyilván ezt rangos vendégeinknek is köszönhetjük. Az a reménységünk, hogy ami itt történik, amit itt együtt átéltünk – soproni és burgenlandi evangélikusok, illetve egyéb felekezetekhez tartozók, laikus érdeklődők, idősök és fiatalok –, az olyanokhoz is eljut majd, akik esetleg nem tudnak Sopronba utazni június 14-én.

■ KINYIK ANITA

A Young-GAF, azaz a szintén Gusztáv Adolfról elnevezett ifjúsági szervezet feladata az ifjúsági progra-

metet, hanem azt is, hogyan élünk, és hogyan éljük meg hitünket itt, Sopronban és környékén.

S H A K E S P E A R E 4 5 0

Mint az *Evangelikus Élet* is hírt adott róla, születésnapján idén is koszorúzási ünnepséget tartottak a drámairodalom koronázatlan királyának a budapesti Duna-korzón álló szobránál (*képiünkön*). Lapunk húsvéti számában *Evangelikusok Shakespeare igézetében* címmel soroltunk fel néhányat az angol színpadi szerzőhöz, illetve műveikhez szorosabban kötődő lutheránusok közül. A *Petőfitől* rajzolt vázlat a budapesti

szobor eredetijét megalkotó *Mészáros Andor*ig terjedt, jóllehet éppenséggel a jelenben is találkozhatunk *William Shakespeare* (1564. április 23. – 1616. április 23.) munkásságával behatóbban foglalkozó tudós evangélikusokkal. Példának okáért a születésnapját Shakespeare-rel egyazon napon jegyző *D. dr. Harmati Béla* nyugalmazott püspök ifjú lelkészként a Magyar Televízió *Shakespeare és az Erzsé-*

bet-kori drámák címmel hirdetett világirodalmi vetélkedő-jét nyerte meg 1966-ban, a Mariott Hotel előtt 2003 óta díszelgő egyetlen magyarországi Shakespeare-szobornál pedig (legutóbb) a 2011. április 23-i koszorúzás alkalmából emlékezett evangélikus irodalmár. Az alábbiakban ezt a három évvel ezelőtt elmondott ünnepi beszédet osztjuk meg olvasóinkkal – a Shakespeare 450 emlékévé apropóján.

■ DR. FABINY TIBOR

A Temze partjától a Duna-partig – Shakespeare mindenkié

Illő és méltó, hogy mi, az Avon- és Temze-parti Vilmos Duna-parti tisztelői minden év április 23-án, az ő születése és halála évfordulóján, egyönyörű, bimbózó tavasz kezdetén – Angliában *Szent György* napján – ünnepeljük őt.

William Shakespeare nemzeti hős és világpolgár. Nemcsak korának, az angol reneszánsznak, hanem minden kornak gyermeke, azaz „kortársunk” ő, ahogy a világhírű lengyel tudós, *Jan Kott* írta. Az angol királyi család hamarosan menyegzőt ülő ifjú sarja, *Vilmos* herceg is róla kapta nevét. De Shakespeare nemcsak az angoloké, hanem mindnyájunké, a magyaroké is.

Itt áll a szobor, Mészáros Andor Ausztráliában élt magyar szobrászművész alkotásának hiteles másolata, a Budapesti Shakespeare-szobor Bizottság főtítkárának szép szavaival: „lelki kötés Magyarországra, Ausztrália és Anglia között”.

Itt olvasható a magyar Shakespeare-kultusz emléktábláján a szobor alapításának heroikus története, s ez az emléktábla megőrökíti mindazoknak a már elhunyt magyar fordítóknak, tudósoknak, színészeknek, rendezőknek a nevét, akik a maguk területén oly sokat tettek Shakespeare kultuszának magyarországi ápolásáért. Gondoljunk csak bele: az elmúlt évek alatt több ezer hazai és külföldi járókelőt – fiatal szerelmeket vagy éppen idős hölgyeket és öreg urakat – szólított meg Shakespeare szobra és a hazai Shakespeare-kultusz ily látványosan beszédes története.

Shakespeare a színészeké és az irodalmároké, a tudósoké és a rendezőké, a fiataloké és az időseké, a szakembereké és a járókelőké. Shakespeare – mindenkié.

A szobor színészként ábrázolja őt – s az alkotó helyesen tette, hogy így formázta meg –, noha tudjuk, hogy Shakespeare elsősorban költő, drámaíró, színházi részvényes volt, s saját darabjaiban inkább mellékszere-

peket játszott: a Szellemet a *Hamletben*, Ádámot, az öreg, hűséges szolgát az *Ahogy tetszik-ben*.

Shakespeare hősei nemcsak a szerepüket játsszák, hanem azt, hogy ők színészek, hogy eljátsszák azt, amit éppen játszanak. Shakespeare színészei hősokeket, e hősök színészeket alakítanak, maszkot hordanak: Hamlet és Edgar az örültet játssza, Rosalinda a férfi Ganymedest, majd Ganymedesként önmagát, Rosalindát. A *Szeget szeggel* Hercege csuhás barát maszkját ölti magára. Richárd „elhatározta, hogy gazember lesz”, s a darab kezdetétől a végéig ő azt játssza,

igaz, hogy a „világ az egész színház”. A *Hamlet* nemcsak a döntenéi képtelen hősről, a *III. Richárd* nemcsak a gazemberről, a *II. Richárd* nemcsak a lemondásra készített gyenge uralkodóról szól, hanem magáról a színházról. Szaknyihelyen ezt a „színházról szóló színházról”, „metaszínházról” nevezik.

A színház nemcsak a természetnek, hanem magának a színháznak tart tükröt és tükröket: domborút, homorút és mindenfélét, hogy kacagni tudjunk másokon, de leginkább önmagunkon. Mégis, Shakespeare hősei közül a legnagyobb színész, a legkiválóbb bohóc maga Shakespeare volt.

A 19. század óta spekulálnak: vajon kit rejt az a maszk, amelyre „William Shakespeare” van írva? Talán a filozófus *Francis Bacon-t*? Talán *Christopher Marlowe-t*? Talán Oxford grófját, *Edward de Vere-t*? Vannak, akik komolyan hisznek az egyik vagy a másik elméletben. Amikor 1996-ban a Los Angeles-i Shakespeare-világkongresszuson voltam, neves színészek és tudósok adtak be petíciót az Amerikai Shakespeare Társaság elnökének, hogy hivatalosan is kutassák a szerzőség kérdését Shakespeare kapcsán – különös tekintettel Oxford grófjára.

Nemcsak Shakespeare hősei rejtőzködnek, és játszanak bűjőcskát egymással, hanem maga Shakespeare is. Ő valóban a legkiválóbb színész, a legnagyobb bohóc, hiszen „William Shakespeare” maszkja mögött – minden divatos híresztelés ellenére – maga stratfordi William Shakespeare rejtezik. Ezért is autentikus Mészáros Andor alkotása: Shakespeare színész. Nem. Ő „A” színész.

Shakespeare lénye, akárcsak Petőfié, minden korban kultuszt, mítoszt, legendát gerjeszt. Természete-

sen e legendák egyike sem igaz, de a folklór önmagában is kedves és érdekes. A szerzőség kérdése csak egy szín Shakespeare-folklór gazdag palletáján.

Végezetül egy másik színt is említek. Bizonyára ismert, hogy 2011-ben az angolszász világ *Jakab király Bibliája*, a *King James Bible* megszületésének négyszázadik évfordulóját is ünnepli. Ahogy a Károli-Biblia a magyarok, a King James Bible az angolok nemzeti kulturális ikonja. Ahogy a Károli-Biblia nélkül nincs *Arany János*, *Ady Endre*, *Móricz Zsigmond*, úgy a King James Bible nélkül nincs *Milton*, *Blake* vagy *Coleridge*.

És Shakespeare? Shakespeare és a Biblia, úgy érezzük, valamiképpen összetartozik. Mindegyik egy-egy könyv, és mindegyik egy-egy világ.

Akárcsak Shakespeare, a Biblia is – mindenkié.

S akkor kezdődjék a folklór! Sokak fantáziáját mozgatta és mozgatja meg, hogy Shakespeare, az angol nyelv legnagyobb művésze nem hozható-e összefüggésbe a 17. századi angol nyelv zseniális dokumentumával, Jakab király Bibliájával. Shakespeare majdnem egy évtizeden át *A Király Emberei* színtársulatában dolgozott, a király biblikus tudósai pedig hét éven át szorgoskodtak a korábbi fordításokon alapuló legkorszerűbb bibliafordítás elkészítésével.

Egyik ilyen legenda a 46. zsolttárral kapcsolatos („God is our refuge and strength”; Károli: „*Isten a mi oltalmunk és erősségünk!*”). Van olyan elképzelés, hogy Shakespeare is részt vett a fordításban, és a saját nevét belecsempészte ebbe a zsolttárba. Ha a szavakat elkezdjük számolni, akkor előlről a 46. szó a *shake*, hátulról a 46. szó a *spear*. Ráadásul a 46. zsolttár 1611-es fordítása éppen akkor jelent meg, amikor Shakespeare a 46. évében járt. Érdekes és mulatságos ez a spekuláció, de csak folklór és nem tudományosan bizonyított tény.

Shakespeare és a Jakab-kori Biblia kapcsolata megmozgatta a neves an-

gol író, *Kipling* fantáziáját is. Egyik novellája arról szól, hogy élete alkonyán a stratfordi elegáns házába visszavonult Shakespeare éppen egykori riválisával, *Ben Jonsonnal* sörözik, amikor futár érkezik Oxfordból, az új bibliafordítás munkálatait koordináló *Miles Smith* követségében. A tudós kanonok Shakespeare-t kéri fel, hogy irodalmi szempontból is csiszolja az oxfordi munkacsoport által fordított bibliai szövegek angolságát. És ekkor a latinul is jól tudó Jonson és a költőnek zseniális Shakespeare éjjel-nappal javítva-csiszolja a szövegeket.

Kipling szerint van egy olyan költői mondat az 1611-es *Öszövétszövegben*, amelyet csak Shakespeare írhatott: „*The ships of Tarshish did sing of thee in thy market: and thou wast replenished, and made very glorious in the midst of the seas.*” (Ez 27,25 – A protestáns új fordítás szerint: „*Társis-hajók szállították áruidat. Meggazdagodtál, tekintélyre tettél szert a tenger közepén.*”)

Párhuzamos géniuszok találkoznak – legalábbis egykor majd a végtelen térben és időben, de addig is a lelkes olvasók fantáziájában. Az ikonra íródik, s ezáltal az új alkotó a régibe ismét életet lehel.

Shakespeare életműve is „living monument”, azaz nem halott, hidegrideg szobor. Ben Jonson szavaival: „*Thou art a monument without a tombe / And art alive still, while thy Book doth live, / And we have wits to read, and praise to give.*” „Te sír nélkül is magad szobra vagy, / S élsz, míg könyved él, s míg olvasni és / Magasztalni lesz bennünk igaz ész.”

Az őt olvasók, az őt szeretők, a neki tapsolók újabb és újabb nemzedékei életre keltik a mindenkori Shakespeare-szobrot, ezt a Duna-partit is, mert a szeretet életet teremt. A mi szeretetünk, lelkesedésünk által ez a szobor – akárcsak Hermione „szobra” a *Téli regében* – megmozdul, elindul. S az örök, halhatatlan színész most meghajol, leszáll közénk, velünk együtt tapsol, táncol és énekel!

A szerző irodalomtörténész, világi teológus, az 1987-ben alakult harmadik Magyar Shakespeare Bizottság szervezője és titkára, a 2013-ban alakult negyedik Magyar Shakespeare Bizottság vezetőségi tagja

KÁROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

hogy ő Richárd, a gazember. És a szereplők nemcsak szerepeket játszanak, hanem az előadásokban minielőadásokat látunk: a *Hamletben* az egérfogó-jelenetet, a *Szentivánéji álomban* Pyramus és Thisbe „komikus tragédiáját” jelenítik meg a sután mozgó, de aranyos mesteremberek. Színház a színházban, komédia a tragédiában, tragédia a komédiában.

Valóban. A shakespeare-i színház nemcsak a világról, hanem magáról a színházról szól, mert ha „színház az egész világ”, akkor az is

Első szavam a csodálat: örlő századok ellenére is *Shakespeare* él, és kortársunk. Megfejtethetlen titok és tekozló gazdagság. Drámái új és új öltözetek között is izzó szövegek, szonettjei ma is frissek, inspirálók és elevenek. Harminchétfő színdarabot írt, s ha számba vesszük, hogy csak ötvenkét évet élt, megdöbbentő a termékenység. A teremtő képzelet tárgyiasulása a késő esti gyertyafényben lúdtollal körmölt oldalakon. Úgy fogalmazni, hogy a város másik végén, az apró színházban várják a társak a veretes folytatást...

„Bármelyik darabját leemeljük könyvespolcunkról – írta *Kosztolányi* –, a híreseket és a kevésbé híreseket is, itt vagy ott, olyan tömör sorokat lelünk benne, melyeknek tartalmával meg lehet szépíteni az életünket. Szövegébe beletömörített mindent, amit tudott és érzett.

Shakespeare pedig mindent tudott.” Amit teremtő ösztönével összegyűrt, azt szét kell szednünk, föl kell oldanunk a jelenben, s versek, színdarabok, regények termékenyülnek meg gondolataitól.

Az elmúlt évben újraolvastam. A remekműveket: *Hamlet*, *Romeo és Júlia*, *Lear király*, *Macbeth*, *Othello*... *Téli rege*, amelyben összegzi életét. Prospero eltöri varázspálcaját, a dörgő tengerbe hajtja, és végképp búcsút mond a művészetnek. Visszatér szülőföldjére, erős házat vásárol, jó borokat tároló pincét épített. Talán megszólította a zajló élet, de nem mozdult. Maradt csak a szemlélődés, a bosszankodás, hogy semmi nem változott, főleg az emberi gonoszság nem.

Én erre a férfira kevesebbet gondolok. Inkább arra, aki körmölt, lótot-futott, szervezett, pénzt koldult a mecénásoktól. Az élet robotba fogta, és új, napi feladatok teljesítésére kötelezte. Állta a kihívást, pazar könnyedséggel oldotta meg a szorító határidőket.

London az ő idejében kisváros százharmincezer lakójával. Élte mindennapjait, de ha felröppent a hír, hogy Shakespeare mester új darabot írt, és társulata rövidesen bemutatja, a kora délutáni órákban mindenki a Globe Színházba igyekezett. *C. H. Herford* remek irodalomtörténeti könyvéből tudjuk, hogy ez a fából készült színház kicsiny volt, kör alakú, égbolt a teteje. Meghitt és családis. A színészek

karnyújtásnyira voltak a közönségtől, mondhatni, négy szemközt beszélgettek. És a síró szerelmes nő, az ámuldozó férfiak el is mondták véleményüket: hangos bekiabálásokkal.

Az elmúlt hónapokban sokszor kerültem az ünnepelt közelébe. „William Shakespeare zseni volt – mondta *Chris Rolls* angol rendező. – Azon fázadozom, hogy közel kerüljek a misztériumához. Hatalmas tudás és igazság birtokosa, ezért maradt meg a hosszú évszázadokban. Nekünk is újra fel kellett fedeznünk. Legfőbb értékét: az árnyalatszagot. A különböző szinteket és rétegeket, amelyekhez egy élet is kevés...”

Jeles színészünk, *Husztai Péter* szintén születésnapos, igaz, csak hetven-

éves. Így vallott: „Játszottam és rendeztem Shakespeare-t. Nagyon sokat kaptam a zseniális írótól. Azt mondják, a színész belebújik a szerepébe, én úgy érzem, ő bújik a bőrünkbe, lelkünk mélyébe. Drámái a veszendő emberről szólnak, az élet kis csodáiról, nagy bukásairól. Próbálja megoldani a nehéz élethelyzeteket, legtöbbször hiába. A világban nincs rend, igyekszik megtisztítani. Sok hőse elpusztul, hogy mi fénybe öltözöttlen föltámadjunk...”

Shakespeare az élet neveltje és az élet tanítója. A világirodalom egyik legnagyobb alkotója. A sápadt, tétova királyfiórt írt műve az emberi szellem legnagyobb teljesítménye. A *Hamletben* nincs egyetlen hamis hang, felesleges szó. Üzenete a lélek mélyéről fakad, minden időben örök tanulságul.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Missziói napra készülünk

Amióta egyházkerületi missziói napokat szervezünk, tudatosan Exaudi vasárnapjának, a misszió ünnepének „előestéjére”, szombatra tervezzük ezt a programot. Idén május 31-én találkozik egyházunk népe Győrben, Dabason és Orosházán. Pünkösd előtt együtt várunk a Szentlélekre, aki nélkül nincs hit, nincs egyház, nincs misszió – valójában nincs élet, nincs semmi.

„A titok nyitja” reménységünk szerint sokaknak feltárul majd ezen a napon. A szervezők nevében állíthatom, hogy hihetetlen munka, elképzelés, ötlet, terv, odaszánás van a programok összeállításának háttérében. Szakavatott missziológusok

mondhatják erre, hogy hit, indulás, ébredés ott és akkor van, ahol és amikor a Szentlélek akarja. Ez igaz, de ami a mi felelőségünk, azt kár lenne az Úr számlájára írni.

Győrben a tavalyi nagy dunai árvízre is emlékezünk. Nem valamilyen protokolláris ünnepség keretében, hanem olyan bizonyágtételen keresztül, amely jól mutatja, hogy a védekezés sikere száz százalékban tőlünk, emberektől függött, a példaértékű összefogástól és erőfeszítéstől – ugyanakkor mégis száz százalékban az életünket, a teremtett világot a kezében tartó hatalmas Istenen áll minden.

A misszióban vannak ilyen furcsa

ellentmondások. Mindent megteszünk, és látszólag nincs eredmény; mindent megteszünk, és jön az áldás. Sőt semmit sem teszünk, és könnyőrül rajtunk az Úr. A parancs mégis az, hogy menjünk, és tegyük.

A hátralévő tizenhárom napban mindenki a maga helyén – gyülekezetben, gyárban, iskolában vagy a mezőn – elvégezheti a hívogatás, bátorítás, buzdítás szolgálatát. A maradék száz százalékért megkérhetjük az Urat, hogy ő segítsen nekünk, ő könnyörüljön rajtunk, és ő áldjon meg bennünket.

■ VERASZTÓ JÁNOS
kerületi missziói lelkész
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

A TITOK NYITJA

MISSZIÓI NAP A NYUGATI (DUNÁNTÚLI) EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLETBEN

2014. MÁJUS 31., SZOMBAT | GYŐR VÁROSI EGYETEMI CSARNOK (Győr, Egyetem tér 1.)

9.00: ÉRKEZÉS, REGISZTRÁCIÓ
9.30: ÉNEKLÉS, KÖSZÖNTÉSEK
10.00: NYITÓÁRHÁT: AZ EVANGÉLIUM TITKA (EF 6,18-24) – SZEMEREI JÁNOS PÜSPÖK

10.30: „AZÉRT A VÍZ AZ ÚR?” SZEMÉLYES BESZÁMOLÓ A MŰLT ÉVI ÁRVÍZI VÉDEKEZÉSŰRL – SZÉLES SÁNDOR KORMÁNYMEGBÍZOTT

11.00: ELŐADÁS: ÉRZELMI INTELLIGENCIA – A KAPCSOLATÉPÍTÉS TITKA
UZSALYVÉ PÉCSI RITA PHD NEVELÉSKUTATÓ

12.00: EBÉD KÉT TURNUSBAN
PÁRHUZAMOSAN SZEKCIÓK A CSARNOKBAN ÉS AZ ELŐADÓTERMEKBEK
TÉMÁK:
• A NEMZETEK FELELŐSSÉGE. AFGANISZTÁNI TAPASZTALATOK
• FÉRFIKÖRÖK
• CIGÁNYMISSZIÓ
• BÖRTÖNSZOLGÁLAT
• A KÖZÖS ÉNEKLÉS ÖRÖME. KÓRUSOK TALÁLKOZÓJA

14.00: KONCERT A NYUGATI (DUNÁNTÚLI) EGYHÁZKERÜLETBEN MŰKÖDŐ ÉNEKKAROK SZOLGÁLATÁVAL

15.00: ŰRVACSORAI ISTENTISZTELET:
KRISZTUS, A SZERETET TITKA – SIMON RÉKA LELEKÉSZ

A KERÜLETI MISSZIÓI NAPVAL EGY IDŐBEN „LÁSS, NE CSAK NÉZZI” CÍMMEL IFJÚSÁGI ÉS GYERMEKNAP ZAJLIK AZ EDZŐCSARNOKBAN EGYHÁZUNK ORSZÁGOS IRRODJA GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI OSZTÁLYÁNAK SZERVEZÉSÉBEN.

BENNE:

- „FEHÉRKE” CSALÁDI KONCERT
- BÁBELŐADÁS
- JUHÁSZ MARCELL BÜVÉSZ MŰSORA
- TÁNCOS MULATSÁG
- KONCERT
- MOBILITÁS INTERAKTÍV KIÁLLÍTÁS
- KÉZMŰVES-FOGLALKOZÁSOK
- SPORT
- NÉPZENE
- GYŰLEKEZETEK IFJÚSÁGI ÉS GYERMEKCSOPORTJAINAK BEMUTAKOZÁSA

A LUTHER KIADÓ EGÉSZ NAP JELEN LESZ, ÉS KEDVEZMÉNYES VÁSÁRLÁSI LEHETŐSÉGET KÍNÁL AZ ÉRDEKLŐDŐKNEK. A RÉSZTVEVŐKNEK EBÉDET BIZTOSÍTUNK. AZ ÖNÁLLÓ KERESSETTEL RENDELKEZŐ TESTVÉREKTŐL ÉTKEZÉSI HOZZÁJÁRULÁST ELFOGADUNK.

KÉRJÜK, HOGY OTTHONRÓL HOZOTT SÜTEMÉNNYEL, POGÁCSÁVAL GONDOLJANAK EGYMÁS MEGVENDÉGLÉSÉRE!

A NAGY BUSSZAL ÉRKEZŐ CSOPORTOK 50%-OS TÁMOGATÁST IGÉNYELHETNEK AZ EGYHÁZKERÜLETTŐL.

A KEDVEZMÉNYT A HATÁRIDŐIG JELENTKEZŐK VEHETIK IGÉNYBE.

KÉRJÜK, A JELENTKEZÉST MÁJUS 23-IG JUTTASSÁK EL A PÜSPÖKI HIVATALBA:
9021 GYŐR, BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 26.
TELEFON: +36 96 200 063; MOBIL: +36 20 824 4222
E-MAIL: NYUGAT.JELENTKEZES@LUTHERAN.HU

CANTATE VASÁRNAPJÁRA

Lárma vagy csönd

„Énekeljétek új éneket az Úrnak! Áldjátok nevét!” (Zsolt 96,1)

Ismerjük a zajok fárasztó, idegesítő hatását. „Zajártalom” – mondják a szakemberek. Műszerrel a kezükben mérik a felső tűrés határt, és kidolgozzák a védekezés lehetőségeit. Lármát azonban nem csak külső hangok okozhatnak. Van belső hangzavar is, amikor különböző vélemények, indulatok, érzések, elvárások lármájában élünk.

Ismerjük a másik végtet is: a süket csöndet, a félelmetes némaságot, az elhagyatottság ürességét, amikor már nem érnek el hozzánk a hangok, legfeljebb magában beszél az ember.

E két végtet között „új” ének örömteli dallama szólal meg a fent idézett zsoltárban, és arra hív, hogy álljunk be az Istent dicsézők kórusába. Az „új” nem dátumot jelent, hiszen ez a zsoltár az ókori költészet háromezer éves remeke. Nem énekeskönyv-reformot sürget, nem modernné is modernebb zenét. A tartalma új. Nem siralmas ének, nem embert dicsőítő himnusz, nem bódító zene, nem andalító-érzelgős ének, nem csatasorba hívó toborzó, nem duhajkodó nóta – hanem ujjongó Isten-dicséret.

Hogyan juthatunk el erre az Istent dicséző örömré?

Az egyház ősi liturgiájában ezt a zsoltárt húsvétkor olvasták. Isten népének hite és tapasztalata szerint Jézus győzelmes feltámadása, jelenvaló szeretete fakaszt új, Istent dicséző éneket szívünkben.

■ MADOCSEI MIKLÓS

HETI ÚTRAVALÓ

„Énekeljétek az Úrnak új éneket, mert csodákat tett!” (Zsolt 98,1)

Húsvét ünnepe után a 4. héten az Útmutató reggeli s heti igéi az élő s éneklő gyülekezet képét állítják élénk.

Húsvétkor Isten csodálatosan cselekedett: énekeljétek! *Cantate* – „Énekeljétek az Úrnak új éneket, mert csodadolgotok cselekedett!” (GyLK 737) „Jó dolog az Urat dicsérni és éneket zengeni a te nevednek, ó, felséges!” (Zsolt 92,2; LK) „Ézért... áldunk és magasztalunk téged, és ujjongó énekekkel hirdetjük szent neved dicsőségét!” (LK) „Ha a Szentlélek éneklésre készítet, bizonyos, hogy csodák elfogadására is készítet, minthogy e csodák a mi üdvösségünkre történtek és hirdettek. S te énekelj boldog hálaadással. Ez az én akaratom és tanácsom” – írja Luther Márton. Jézus hálaadása: „Magasztallak, Atyám, menny és föld Ura, mert elrejtetted ezeket a bölcsék és értelmeselek elől, és felfedted az egyszerű embereknek.” Mindenkit hív: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.” (Mt 11,25,28) Aki az igája alá hajtja magát, azt Jézus hordozza, és megtapasztalhatja, hogy az ő igája boldogító, jó (30. v.; lásd RÚF), és terhe könnyű. Akik már az új embert: Jézust magukra öltötték (lásd Róm 13,14), azok háládatosak. Nekik szól Pál tanácsa: „Krisztus beszéde lakjék bennetek gazdagon úgy, hogy... hálaadással énekeljétek szívetekben az Istennek.” (Kol 3,16) Kiket Isten akaratát újjászült Szentlellek s az igazság igéje által, új életben járnak. Nekik üzeni Jakab: „Legyetek az igének cselekvői... aki... nem feledékeny hallgatója, hanem tevékeny megvalósítója: azt boldoggá teszi cselekedete.” (Jak 1,22,25) Így zengett a tanítványok virágvasárnapi éneke: „Áldott a király, aki az Úr nevében jön! A mennyben béke és dicsőség a magasságban!” (Lk 19,38) A mi új énekünk se hallgasson el, mert akkor a kövek fognak kiáltani! A pogányok apostola egész életével dicsőítette Urát: „...mert semmi olyanról nem mérték beszélni, amit ne Krisztus tett volna általam a népek megtéréséért szóval és tettel... a Lélek erejével” (Róm 15,18–19), ahogy meg van írva (21. v.; lásd Ézs 52,15). És így tanít: „...mindnyájatoknál jobban tudok nyelveken szólani, de a gyülekezetben inkább akarok öt szót mondani értelemmel, hogy másokat is tanítsak, mintsem tízezer szót nyelveken. (...) Mi következik mindezekből? Imádkozom lélekkel, de imádkozom értelemmel is, dicséretet énekek lélekkel, de dicséretet énekek értelemmel is.” (1Kor 14,18–19,15) A Gecsemáné-kertben Jézus így imádkozik: „Atyám, ha akarod, vedd el tőlem ezt a poharat; mindazáltal ne az én akaratom legyen meg, hanem a tied.” S tanítványait így figyelmezteti: „Keljétek fel, és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek!” (Lk 22,42,46) Az ő szava lélek és élet; ám e kemény beszéd akkor is sokakat megbotránkozott, nem jártak többé vele. Péter a mindenkor Krisztus-hívók nevében is szól: „Uram, kihez mennénk? Örök élet beszéde van nálad. És mi hisszük és tudjuk, hogy te vagy az Istennek Szentje.” (Jn 6,68–69) „A mi szívünk téged óhajt, / Jézus, Isten Báránya!” (EÉ 377,1) Ő él, halleluja!

■ GARAI ANDRÁS

Istentisztelet és szálláslehetőség Bagolyirtáson

Szeretettel adjuk hírül, hogy a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület mátrai Názáret-templomában ez évben is májustól októberig minden vasárnap fél 12-kor istentiszteletet tartunk. A templom címe: Mátra-szentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7–9. Jézus szavával hívunk: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan!”

A templomhoz csatlakozó üdülőrészben turisztaszintű szállás is van felszerelt konyhával, meleg vizes mosdókkal (hálószákról, takaróról a jelentkezőknek maguknak kell gondoskodniuk). Jó lehetőség sokgyermekes családok, iskolai vagy gyülekezeti ifjúsági csoportok, gyógyító, jó levegőre vágyó asztmás gyerekek számára. Jelentkezni lehet a febe.egyesulet@lutheran.hu e-mail címen. A szállás díja: 2000 Ft/fő/nap + idegenforgalmi adó. (Gyermekeknek 3 éves korig ingyenes, 3-tól 10 éves korig 1000 Ft/nap.)

PALACKPOSTA

„Öröme van-e valakinek? Énekeljen dicséretet!”

(Jak 5,13b)

Énekeljük a *Himnusz*t, majd hallgattuk a búcsú szavai közt: „Igaz közösségekké formálódtunk. (...) Összeköt minket az istentisztelet és áhitatok dallamainak ismerete is...” Így emlékezett és emlékeztetett az elmúlt gimnáziumi évekre a végzősök nevében *Csuma-Kovács Rita*.

És emlékeztünk később még dalban is: „Nem számít, hogy hány év messzeség, az a perc ma sem múlt el még.” Több száz ember hallgatta néma csendben *Hajdu Liliána* előadásában *Cserháti Zsuzsa Egy elfelejtett dal* című slágerét a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium idei ballagási ünnepségén.

Örömről volt, és énekelte... Közben éreztem, valami tényleg összeköt; nem csupán a gyermekeink szeretete, hanem egy láthatatlan kötelék, egy alaphang, amelyet egyformán hangolódunk. Mindezt tesszük abban a világban, ahol elképesztően sok a változás körülöttünk.

„Jól vigyázzatok tehát, hogyan éltek; ne esztelenül, hanem bölcsen, kihasználva az alkalmas időt, mert az idők gonoszak” – int bennünket az apostol (Ef 5,15–16). Az idő jön-megy, az alkalmas jön, azután már nem a miénk. Esmék jönnek-mennek. Emberek, akik hol ilyen, hol olyan hatással vannak ránk. Annyi szólamban és annyian „muzsikálnak” a fülünkbe... Jó, hogy van egy állandó hang!

Ennek apropóján jutott eszembe a hangvilla és az „A” hang, amely nem változik. Amit egy-egy koncert előtt a koncertmester belekegyel mindenki fülébe, minden egyes hangszer-csoportnak, hogy közös játékuk közben ne csupán hangokat, hanem zenét halljunk.

Lelki szemeimmel láttam, amint a hagyományos zászlóadás pillanatát megelőzően ünnepegyünk „karnagya” magasba lendíti kezét, hogy minden lépés, minden mozdulat a muzsikával harmonizáló legyen.

Azt hiszem, ezt teszi Jézus, amikor elmondja tanítványainak az aranszabályt: „Amit tehát szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük!” (Mt 7,12a)

Elmondja az élet, az együttélés rendjét, melyre mindenki építhet, a legkisebb közösségtől a legnagyobbig. Addig nincs gond, amíg ott van a fülünkben az igazodás „A” hangja.

Cantate hetében is énekeljünk, mert a feltámadott Úr fáradhatatlanul rója útjainkat, szelid szeretetével belemuzsikálja lelkünkbe az élet hangját, hogy ott legyünk, ahová tartozunk. És olyanok legyünk, ami egyedül méltó a megváltottságunkhoz.

■ MAKÁN HARGITA

Névjegy: Makán Hargita

Majoson élek tizenöt éve egy parányi, de aktív gyülekezet közösségében mint parókus lelkész és a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium iskolalelkésze. Több mint száz diák, száz munkatárs és csodálatos egyházközségi tagok szeretetében, örömben telnek a napjaim.

5.o: Kitekintés szárnyalás előtt

ra vagy a Szent Városra való kilátáshoz...

Dániel próféta könyvében azt olvassuk, hogy szobája ablakát kinyitotta, amikor imádkozott (vö. Dán 6,11). Szüksége volt a kilátásra, az segítette az imában. Nem tudjuk, mit látott – de nehéz elképzelni, hogy egy másik falra látott volna csupán. Biztos, hogy jó kilátásban volt része, és az a kilátás, amely elé társult, és az, melyet a lelkében hordott, összeadódott egy nagy tágas térré. És ez a lelki mélyen átél tágas tér tette lehetővé, hogy lelke szárnyra keljen a számára oly fontos hely, a Szent Város felé. Az ember lelkében hordott kilátása, tágashely-élménye a feltétele lelké szárnyalásának.

Nekünk is szükségünk van kilátásra, valós és képzeletbeli, lelki kilátásra egyaránt. A világ első fotográfiája egy ablakból való kilátást rögzített. Ezt az első fotográfiát ezen a néven ismeri a világ: *Kilátás a dolgozószobából*. *Nicéphore Niépce* készítette Saint-Loup-de-Varennes-ben, saját dolgozószobájának ablakából feltehetően 1826 nyarán. Niépce a képet egy camera obscurával készítette; az expozíció több mint nyolc óra volt. Niépce még 1827-ben beszámolt a Royal Societynek a felfedezéséről. A képrögzítési eljárásról szóló beszámolót azonban elutasították.

Nem sejtették az akkori Királyi Tudományos Akadémia nagyra becsült tagjai, hogy olyan dolgot utasítottak el, mely aztán évtizedek múlva gyökeresen átalakította a művészetet, a társadalomtudományt, a sajtót és az egész társadalmat. Ez a modern kort, sőt a jelenünket is alapvetően meghatározó technikai folyamat egy kilátás megörökítésének az igényéből született.

Már kétszer is jártam a Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozó nyári helyszínén, a Vadkerti-tónál – lenyűgöző lesz a kilátás! Reméljük, minden résztvevőt lelki szárnyalásra fog készíteni.

■ RÉZ-NAGY ZOLTÁN

REFORMÁCIÓ ÉS KULTÚRA

Dávid, a zsoltáros király

► Az *Evangelikus Élet* ifjúsági oldalán (is) többször olvashattatok már arról, hogy a reformáció kezdetének 2017-ben esedékes ötszáz éves jubileumára készülve tematikus éveket hirdett meg egyházunk reformációi emlékbizottsága. Az idei esztendő középpontjában a reformáció és a kultúra kapcsolata áll, az év bibliai személye pedig Dávid. A zsoltárszerzőként is emlegetett királyt – Cantate vasárnapján – dr. Varga Gyöngyi, az Evangelikus Hittudományi Egyetem Öszövetségi Tanszékének docense mutatja be nektek. (VJ)

A Dávid-hagyomány

Dávid király legendás személyisége volt. Élettörténete számtalan író, költő inspirált az évszázadok során. Csak két példa a gazdag kínálatból: *Stefan Heim: Dávid király krónikája*; *Joseph Heller: Isten tudja*.

Ha a magyarok nagy királyáról a híres rockopera ilyen címen született: *István, a király*, akkor ugyanezt mondhatja Dávidról az *Öszövetség* és az egész zsidóság. Ő a király: mindenki mást – legyen bármilyen nagy vezető, szent ember – mind hozzá mértek és mérnek.

Dávid király kalandos, vesztélyektől, bukásoktól sem mentes sorsáról, küzdelmeiről és sikereiről sokat ír az *Öszövetség*: 1Sám 16-tól 2Kir 2-ig olvashatjuk a vele kapcsolatos elbeszéléseket. Az ókori keleti gyakorlattal ellentétben Dávidot és tetteit ezek a hagyományok nagyon emberi módon láttatják: hibáit, vétkeit sem hallgatják el. Ez az árnyalt ábrázolásmód elképzelhetetlen lenne egy asszír vagy babiloni uralkodó esetében.

Persze az *Öszövetségen* belül is történt kísérlet arra, hogy Dávid királyt erősen idealizált, „retusált” képben örökítsék meg: ez a törekvés a *Krónikák első könyvében* (11–29. fejezet) figyelhető meg. Hiába fejezzük itt az esendőségét, gyarlóságát is megmutató epizódokat. Dávid a tökéletes hívő, a kultusz megszervezője, a minden szempontból kifogástalan úriember.

Ez a megközelítés a babiloni fogság utáni nehéz történelmi idősakra jellemző, amikor a zsidóság körében egyre erősebben bontakozik ki a messiáshit. Izrael népe egy Istentől rendelt uralkodót vár, aki megszabadítja az elnyomás alól, és egy új, szabad királyságban megteremti a törvény és igazság uralmát. Kihez is lehetne hasonló az eljövendő messiás? Az etalon egyértelműen Dávid.

Dávid, a zsoltáros

Dávidról nem csak az *Öszövetség* történeti könyvei emlékeznek meg: hetvenhárom zsoltár felirata is jelzi, hogy „Dávidé”; sőt életének egyes epizódjaira is utalás történik egyik-másik zsoltárban (lásd 3., 6., 18., 34., 51., 54., 56., 59. zsoltár). Tény, hogy nem tekinthetjük Dávid királyt e zsoltárok szerzőjének, de ahhoz nem fér kétség, hogy értett a lantpengetéshez, és istenfélő ember lévén biztosan sokat imádkozott. Ezt a vele kapcsolatos elbeszélések is jelzik.

Az ismeretlen zsoltárszerzők fontosnak tartották, hogy hiteles, istenhívő vezetőt állítsanak példaképül a zsidóság elé. A bibliai idők emberei ugyanakkor Dávid életének eseményeiben fölismerhették a saját küzdelme-

iket is. A kudarcok, nehézségek, bukások, csapások között Dávid istenfélő maradt: példája erőt adhatott másoknak is. Dávid életének egy mottója lehetne a 62. zsoltár 7. verse: „*Erős sziklám és oltalmam az Isten.*” A középkortól kezdve az egész *Zsoltárok könyvét* úgy olvasták, mint Dávid „lelki naplóját”. Itt már persze nem a történeti személyn volt a hangsúly, sokkal inkább Dávidon mint a messiás „előképén”.

A Dáviddal kapcsolatos történeti hagyományba is belekeverült egy zsoltár: *Sámuel második könyvének* 22. fejezete Dávid győzelmi éneke, amely pontosan megegyezik a 18. zsoltárral. Az imádság legvégén ezt az ígéretet olvassuk: „*Nagy győzelm ad ő királyának, hűséges marad fölkenntjéhez...*”

Sikerek, harcok, remények

A bibliai hagyományból érdekes módon az is kiderül, hogy a király dedányja idegen asszony, a moábita Ruth, aki jövevényként telepedett le Betlehemben. A királyi történet ebből a városkából indul el, ahol Dávid Isai fiaként hét testvérével együtt nevelkedett, és birkapásztor lett. Népmesei fordulatnak nevezhetjük az elbeszélésben, amint ez a legkisebb fiú lesz – „rátermettebb” testvérei helyett – a kiválasztott. Mindez meglepetésnek számított még Sámuel próféta számára is, aki a családjá körében kente föl őt királlyá. Dávid karrierjét egy mondatban így lehetne összefoglalni: *juhok pásztorából egy nép pásztorává lett.*

Dávid Saul udvarába került. Erről kétféle hagyomány maradt fenn *Sámuel első könyvében*. Az egyik szerint a fiú udvari zenesz és fegyverhordozó lett. Saul király egyre erősödő depresszióját egyedül Dávid hárta – zeneterápiája – gyógyította. Ez a történet szolgált Dávid zsoltárszerzői képességének alátámasztásául. A másik hagyomány a filiszteusveszély erősödésével hozza kapcsolatba a fiú karrierjének kezdetét a királyi udvarban. A Góliát legyőzéséről szóló hősi történet érdekes módon nem tud Dávid és Saul korábbi ismeretségéről a zenével való gyógyítás kapcsán.

Saul, látva Dávid nagy sikereit, féltékeny lett a fiatal harcosra. Egy kis dalocska, amelyet akkoriban énekeltek róluk, felingerelte a királyt: „*Saul megtezt ezer embert, Dávid meg tíz ezer embert.*” Dávid minden harcából győztesen került ki, így Saul elhatározta, hogy megöli. A király kiszámíthatatlan, gonosz természete miatt Dávid kénytelen volt elmenekülni.

Dávid Júda pusztájában „gerillasereget” toborzott. Ezzel leendő vállalkozásainak sikerét

is megalapozta. A filiszteusokkal való nagy ütközetben Saul és fiai, közöttük Jónátán, Dávid barátja is meghalt. Dávid gyászában egy panaszzsoltárt énekel (lásd 2Sám 1).

Politikai változások kezdődtek: Dávidot Júda, a déli országgrész királyává választották. Hosszas pártharcok után végül egész Izrael királyává lett. Kr. e. 1004-től 40 éven át uralkodott.

Dávid a trónon

Első intézkedéseként Jebusz városállamát Jeruzsálem néven fővárossá tette, ahol nagy építkezésekbe kezdett. Hatalma egyre nőtt, a szomszédos országokat is uralma alá vonta. Ebben az időszakban érte el Izrael országa a legnagyobb kiterjedését.

Dávid a szövetség ládáját is Jeruzsálembe vitette. Tervbe vette, hogy templomot épít, ám Nátán próféta által Isten azt üzenté neki, hogy nem ő fog Istennek házat emelni, hanem maga az Úr épít majd Dávidnak „házat”, vagyis dinasztiát. A dávidi királyság örökkévaló fennállásának reménye a 89. és a 132. zsoltárban is megjelenik.

Az uralkodók nagyságát az ókori Keleten hódításai mellett háremük mutatta. Dávid is sok feleséget szerzett. Egyszer meglátta Uriásnak, egy katonájának feleségét, és palotájába hívta. Betsabé várandós lett. Dávid a sereg élvonalába küldte Uriást, aki elesett a harcban. Miután Dávid feleségül vette Betsabét, Isten Nátán próféta által kérdőre vonta. Dávid bűnbánatot tartott, és a hagyomány szerint az 51. zsoltár szavaival imádkozott: „*Könyörülj rajtam kegyelmeddel, Istenem, törd el hűtlenségetem nagy irgalmaddal!*” A közös gyermek meghalt, de Dávid és Betsabé házasságából később megszületett Salamon, akit Isten a szeretetébe fogadott.

Minden uralkodó egyik legfontosabb feladata, hogy időben és felelősen gondoskodjon utódjáról. Dávid sokáig halogatta a döntést, ezért drámai helyzet alakult ki uralkodásának utolsó éveiben. A trónörökös személyét illetően különböző pártok versengtek egymással, lobbiztak jelöltjeikért. A végső trónharc Dávid két fia, Salamon és Adónijá között dőlt el. Végül Dávid önhatalmúlag királlyá tette Salomont. Halála előtt utolsó intelmében Isten iránti hűségre szólította fel fiát.

Dávid soknemzetiségű birodalma azért jöhetett létre, mert a történelemnek ebben az időszakában egy megfelelő ember a megfelelő időben és helyen lépett fel. Dávid olyan uralkodóideált testesített meg, amelyet Izrael hosszú történelme során soha nem felejtett el, de megismételni sem tudott.

Ezer esztendővel később Dávid házából született egy király, aki Isten országát hozta el a földre, ám nem politikai hatalommal, hanem a Lélek és a szeretet hatalmával. Jézust az *Újszövetségben* többször nevezik Dávid fiának. A prófétai jövendölés – amely Dávid házában örökkévaló fennállásáról szól – benne teljesedett be.

■ DR. VARGA GYÖNGYI

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

EVANGÉLIKUS
GYŰJTEMÉNYI SZEMLE

THESAURUS

Rovatgazda: Kovács Eleonóra

► A neves evangélikus személyiségek életútjának követéséhez az is hozzátartozik, hogy ismerjük életük egyes helyszíneit. Szerencsés esetben már emléktábla jelöli egy-egy arra érdemes elődünk lakó- vagy szülőházát, s jó esetben azt is tudjuk, hol az illető sírja. Rovatunkban is törekszünk arra, hogy virtuális emléktáblákat állítsunk. Most *Boronkay Albert* zempléni 48-as kormánybiztos emlékét idézzük fel, aki a mai Szlovákia területén, Rákócon született, s ott is van eltemetve. A boronkai Boronkay család rákóci levéltárának iratait a Sátoraljaúj helyi Fióklevéltárban őrzik.

Egy zempléni evangélikus hazafi

■ OLÁH TAMÁS

„És amidőn ezt a könnyszentelte kincset egy-egy oly kormánybiztos kezébe adták, mint Baradlay Ödön, bizonyos volt fölöle a nemzet, hogy aminek kenyérnek kell belőle lenni, abból kenyér lesz; s aminek fegyveré kell belőle lenni, abból fegyver lesz; és oda fog jutni bizonynal, ahova küldve volt.” (*Jókai Mór: A köszívű ember fia*)

E szavakat Jókai akár Boronkay Albertől, Zemplén vármegye teljhatalmú kormánybiztosáról is írhatta volna, aki az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc egyik kevésbé ismert, de emlékeztünkre méltó áldozata volt.

A boronkai Boronkay család Somogy vármegyéből származó, a 18. században már több vármegyében is birtokos köznemesi família volt, amelynek zempléni evangélikus ágából származott Boronkay Albert. Apja, *Boronkay Gáspár* több vármegye táblabírája volt. 1832-ben a családi birtokközpont a Zemplén vármegyei Rákóc, ahol kúriájuk állt, de más zempléni, ungi és bihari birtokkal is bírtak, s övék volt egy iglói banya harmadrésze.

Boronkay Albert 1801. szeptember 18-án született Rákócon. Ifjúkori jogi tanulmányok után Zemlén és más vármegyék táblabírájaként működött. Felesége a szintén evangélikus márkusfalvi *Máriássy Tekla* lett. Egyetlen fiuk, *László* (Rákóc, 1829. március 5/6. – Budapest, 1896. május 15.) 1848/49-es honvéd főhadnagy, 1860–1861-ben Zemlén Vármegye Bizottmányának tagja és a rákóci kerület alszolgabírója. 1867-től ismét tagja lett a vármegyei bizottmánynak, és 1871-ben történt lemondásáig a Homonnai járás főszoalgabírója.

Leányaik közül *Anna Albertina* (Rákóc, 1831. június 29. – 1896) *Vladár Tamás* neje lett, míg *Tekla* (Rákóc, 1833. május 13. – 1898) a református földbirtokos, úrvacsorával. Igét hirdet *Gáncs Péter* elnök-püspök. A lovagi liturgia keretein belül várományosok fogadalomtétel, új lovagok elkötelezési szertartása és kitüntetések átadása is szerepel.

A rangos eseményen jelen lesz *Oszkár* porosz királyi herceg, a rend úrmestere, valamint a rendi és a magyar kormányzat több tagja. Az istentisztelet nem zártkörű, minden kedves érdeklődőt örömmel látunk.

Tapoly Szabályozási Társulat igazgatója. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc alatt Zemlén Vármegye Bizottmányának tagja, ilyen minőségében részt vett az első népképviselői országgyűlési követválasztás alatt, 1848. június 24-én Tökete-rebesen történt rendezés kivizsgálásában.

Szeptember 4-étől jelentős szerepet játszott a szeptember 11-ével Sárospatakra összpontosított és zászlóaljba szervezett Zemlén vármegyei önkéntes gyalog nemzetőrök felszerelésében mint az e célból létrehozott megyei alválasztmány tagja. 1848. október 2-án a vármegye által a pánszláv izgatások miatt „a közbátorság fenntartása végett” kirendelt egyik vármegyei biztos lett, akit a megye felvidéki járásokba küldött ki.

Politikai pályája 1848 októberében ért csúcspontjára. Zemlén vármegye október 23-án kérelemmel fordult az Országos Honvédelmi Bizottmány-

A SZERZŐ FELVÉTELE

hoz (OHB), hogy a Galícia felől fenyegető veszély miatt *Kazinczy András* első alispánt nevezze ki kormánybiztosná, és küldjön fegyvert a megyébe. Az OHB erre válaszul október 26-án a határvédelem megszervezése céljából a politikai elveiről, polgári következetességéről és erélyességéről ismert Boronkayt nevezte ki Zemlén vármegye területére kiterjedő hatáskörrel törvényhatósági teljhatalmú (országos) biztosná.

Kormánybiztosként, mint a végrehajtó hatalom képviselője, teljes körű intézkedési joga volt a vármegyében. Felettese 1848. december 13-tól 1849. április közepéig *Szemere Bertalan*, Felső-Magyarország teljhatalmú országos biztosja. Boronkay fő felada-

ta a helyi védelmi intézkedések megszervezése, így a hatályos törvények tiszteletének és a belső rendnek fenntartása, a zavargási, lázítási kísérletek elfojtása, az újoncoszás, hadfelszerelés, hadellátás vagy épp a hírszerzés volt.

A kormánybiztos intézmény 1849. májusi átszervezésekor *Szemere Bertalan* miniszterelnök és belügyminiszter hívta vissza állásából. Ezután bizottmányi tagként vett részt a vármegyei közéletben a szabadságharc bukásáig.

Világos után, 1849. december 18-án kormánybiztos tevékenysége miatt az osztrák kormány zár alá vette javait, majd haditörvényszék elé állították. Első fokon a pesti császári-királyi rendkívüli hadbírósg felségárusítást és fegyveres lázadásban való részvételért 1850. augusztus 21-én kötél általi halálra és teljes vagyonelkobzásra ítélte. Az eredeti ítéletet másodfokon *I. Ferenc József* 1851. szeptember 6-ai leirata alapján kegyelmi úton hatévi várfogságra enyhítették. Boronkay börtöne épp a *Rákóczi* család egyik fő rezidenciája, Munkács vára lett, ahol 1853. július 28-án halt meg. Özvegye csak az 1856. július 12-én kibocsátott császári-királyi kegyelem útján kapta vissza az elkobzott birtokokat.

Temetésére majd fél évvel halála után, 1854. január 6-án került sor, hamvai felett harsági *Lindtner János* pazdicsi evangélikus lelkész, a zemplén-sárosi evangélikus esperessége alesperese mondott gyászbeszédet. Az általa Zemlén Vármegye Levéltára számára 1863-ban készített halotti anyakönyvi másodpéldány szerint „halálkozásának legközelebbi oka”: „szomorú szenvedés”, és érdekes, viszonylag ritka, az elhunytat méltató bejegyzés szerepel a „Szüleinek vagy házasztársának vezeték vagy család ’s keresztnevek és életmódjok” rovatban: „Rákóczi birtokos. Áldottak legyenek földi maradványai.”

Az ő és felesége; valamint lányaik, *Tekla* és férje, *Dercsényi Kálmán*; illetve öz. *Vladár Tamásné* Boronkay Anna hamvai ma is egykori birtokukon, a ma Szlovákiában fekvő Rákócon (Rakovce nad Ondavou) nyugszanak, a falu temetőjében.

A szerző a Sátoraljaúj helyi Levéltár osztályvezető főlevéltárosa

Pótolta a püspökhelyettes az északiak közgyűlése

► Újabb gyülekezettel ismerkedhettek meg az Északi Egyházkerület közgyűlésének delegáltjai. Május 9-én, pénteken a Balassagyarmati Evangélikus Egyházközség tágas gyülekezeti termében a szavazati jogú huszonhat közgyűlési tagon kívül számos érdeklődő is jelen volt. A kezdőáthitató *dr. Cserhátiné Szabó Izabella* főteli lelkész tartotta. In 20,19–23 alapján a feltámasztás és a bűnbocsánat életet átforgató csodájáról szólt. Mindezt az asztalra helyezett és megöntözött növényvel, Jerikó rózsájával szemléltette, amely a gyűlés végére gyönyörűen ki is nyílt...

Az ülést *dr. Fábri György* egyházkerületi felügyelő vezette, aki mindelelőtt *Bartha István* balassagyarmati lelkésznek adott szót, hogy bemutassa a vendéglátó gyülekezetet. (A tavaszi közgyűlések helyszínei azért is változnak, hogy a gyűléseken részt vevők minél több közösséget ismerhessenek meg.)

Az elnökségi jelentések sorát *dr. Fabiny Tamás* kezdte. A püspök egyrészt szóljt saját 2013-as szolgálatairól, másrészt négy évforduló tanulságait vont le. Kitért *Luther Márton* reformátorra formálódásának évére, 1514-re, az első világháború 1914-es kitörésére, az 1944-es német megszállásra, valamint az 1989-es magyarországi rendszerváltásra. Zárógondolataiban külön szólt *Krámer György* leköszönő püspökhelyettesről: „Jó volt vele minden lényeges kérdést egyeztetni. »Higgadt radikalizmusa« nagyon fog hiányozni az egyházkerület élén, ugyanakkor biztos vagyok abban, hogy országos irodai szolgálata még nagyobb hatókört jelent számára, így tevékenysége ezután egyházunk egészére nézve lehet jótékony hatással.”

Jelentésében *Fábri György* önkritikusan állapította meg: az egy évvel ezelőtt kitűzött célokhoz képest sajnos kevés a nem protokolláris gyülekezeti látogatásainak száma. Országos egyházi munkája tavaly a szokottnál magasabb prioritást kapott. Végül elmondta: „A saját magunk alkotott szervezeti keretekkel való konfrontáció és a körülöttünk levő társadalmi közeg zavaros, értékkereső, egyre feszültebb viszonyainak tudomásulvétele sok energiát emészt fel, figyelmen von el a krisztusi közösségben való hitmegéltéstől. Felügyelői munkám legnagyobb nehézségének és keresztjének éppen ezt tartom, s kérem a testvérek imádságos támogatását abban, hogy egyházi szolgálatunk inkább erőforrás legyen mind- ebben, mintsem a hit és a testvéri közösség örömet kiszárító problémahalmaz!”

Krámer György már mint országos irodaigazgató szólalt fel a közgyűlésen. Mindenekelőtt kifejezte abbéli örömet, hogy az elmúlt években az Északi Egyházkerület szolgálatában lehetett pilisi lelkész, esperes, illetve püspökhelyettes. Ezután röviden beszámolt az országos iroda élén töltött első hetéről és a legfrissebb országos presbitériumi döntésről, amely új gyülekezeti és missziói osztály létrehozását írja elő.

A püspökhelyettesi beszámolóra reagálva *Fabiny Tamás* meleg szavakkal köszönte meg *Krámer Györgynek* a nyolcéves szolgálatot, ajándékként egy kilométerórát nyújtva át neki, ezzel is biztatva az új irodaigazgatót, hogy a fővárosba költözve se adja fel kerékpárszeretétét.

A mintegy ötórás gyűlés számos napirendi pontja között időközi választások is szerepeltek, mindenekelőtt az új püspökhelyettes megválasztása. A tisztségre három jelölés érkezett a *Horváth-Hegyí Olivér* ál-

tal elnökölt jelölő- és szavazatszám- láló bizottsághoz. Mivel ketten nem vállalták a jelöltséget, a grémium egy jelöltről szavazhatott. A hivatalos eredmény kihirdetését követően az egyházkerület püspöke *Cserhátiné Szabó Izabella* főteli lelkész személyében iktathatta be új helyettesét. Útra indító igei gondolatait *Fabiny Tamás* az *Útmutató* napi ószövetségi igéje alapján fogalmazta meg: „Örvendezve fogtok vizet meríteni a szabadulás forrásából.” (Ézs 12,3)

Cserhátiné Szabó Izabella

A választások után *Buday Barnabás* esperes arról a másfél tucatnyi gyülekezeti alkalomról számolt be, amelyek az egyházkerület költségvetésében elkülönített hárommillióssal valósulhattak meg az elmúlt esztendőben. Az arnóti lelképásztor bevallása szerint a „borsod-hevesi projekt” jegyében minden közösségben sikerült sokakat – nem gyülekezeti tagokat is – mozgósítani. Mint mondogta: szüksége volt az egyházkerületnek erre az „impulzusra”, amelynek lendületét nem megszakítva fognak a továbbiakban is törekedni a közösség-építés kreatív formáira.

Buday-Malik Adrienn az egyházkerület készülő pályázati stratégiájáról szólt. Mint ismeretes, az országos presbitérium a zsinaton elfogadott stratégia alapján döntött egy „projekt-stratégiai munkabizottság” létrehozásáról, amely a gyülekezetek támogatásának módjait hivatott lefeleltetni.

A közgyűlés végén mindenki kezébe vehette az immáron ötödik alkalommal megjelent *Kerületi krónikát*, az elmúlt év százhatvanegy egyházkerületi eseményét dokumentáló képes beszámolót. A kiadvány függelékében (az egyházkerület elnökségének éves beszámolója után) a kerület gyülekezeti és intézményi lelkészeinek „képcsarnoka” is megtalálható. Ezzel összefüggésben hangzott el, hogy a *Máté 118* címmel három évvel ezelőtt megjelent prédikációs kötethez hasonlóan ismét készül egy kiadvány az egyházkerület lelkészeinek közreműködésével; a pásztorok ez alkalommal napi áhítatokon keresztül kapnak benne szót.

Az egyházkerületi közgyűlés legközelebb ősszel, november 24-én ül össze a kerület püspöki hivatalában. ■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

HIRDETÉSEK

Születésnapjukat ünneplik a magyar johanniták

A Johannita Lovagrend Magyar Tagozata idén ünnepli újkori fennállásának kilencvenedik évfordulóját. A rend tagjai református és evangélikus személyiségek, akik példamutató életükkel és humanitárius gondolkodásukkal magukévá tették a kilencszáz éves rend két alapgondolatát, a hit védelmét és a rászorulókat támogatását, és meghívást kaptak a rendbe.

A háromnapos együttlét csúcspontja május 24-én, szombaton délelőtt 10 órakor a lovagi istentisztelet lesz Budapesten, a Deák téri evangélikus templomban, úrvacsorával. Igét hirdet *Gáncs Péter* elnök-püspök. A lovagi liturgia keretein belül várományosok fogadalomtétel, új lovagok elkötelezési szertartása és kitüntetések átadása is szerepel.

A rangos eseményen jelen lesz *Oszkár* porosz királyi herceg, a rend úrmestere, valamint a rendi és a magyar kormányzat több tagja.

Az istentisztelet nem zártkörű, minden kedves érdeklődőt örömmel látunk.

BÁNYFY MIKLÓS kommandátor

Továbbképző konzultáció gyülekezeti munkatársaknak

Szeretettel értesítjük a végzett hallgatókat és az érdeklődőket, hogy június 13–15. között Piliscsabán gyülekezeti munkatársaknak továbbképző konzultációt tartunk, amelyre örömmel hívjuk minden testvérünket. Jelentkezni lehet a katasztrófa@lutheran.hu e-mail címen vagy a 20/824-2013-as telefonon. A jelentkezőknek részletes programot küldünk. A részvétel térítésmentes.

D. SZEBIK IMRE ny. püspök, tanfolyamvezető

HIRDETÉS

Dr. Tőkész László a Lőrinci Érdeklődők Teaházában

A pestszentlőrinci evangélikus gyülekezet Lőrinci Érdeklődők Teaháza (LÉT) szeretettel hív minden érdeklődőt következő alkalmára május 16-án, pénteken 18 órára, ahol dr. Tőkész László történész, a Dunamelléki Református Egyházkerület főgondnoka lesz a vendégünk. Helyszín: 1183 Budapest, Kossuth tér 3. (evangelikus gyülekezeti terem). Megközelíthető az Üllői úton vagy az 50-es villamossal.

Kortárs és szakrális? Asztali beszélgetések a Ludwig Múzeumban

A félévzáró disputát – *Kereszténység és iszlám* – május 21-én, szerdán 18 órakor tartjuk a Ludwig Múzeumban (1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.). Beszélgetőtársak: *El-Hassan Róza* szobrász, intermédia-művész, festő és *Németh Pál* református lelkész, iszlámkutató. Moderátor: *Galambos Ádám* evangélikus teológus.

A sorozat évadzáró alkalmán kiindulási pontunk Szíria, ahol a kortárs művészetben nemcsak egyszerre, hanem sokszor egymás mellett található meg a kereszténység és az iszlám szimbólum-rendszere. Hogyan lehet keresztény szimbólum az iszlám, és fordítva? Mi a különbség az iszlám és a keresztény képfelfogás között? Erősítheti vagy gyengítheti egymást a kettő? Ilyen kérdésekre keressük a válaszokat és a további kérdéseket beszélgetőtársainkkal.

Belépő: felnőtt: 600 Ft; nyugdíjas, diák: 300 Ft. (A belépődíjjal a Ludwig Múzeumot támogatja.)

Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány • 1071 Budapest, Damjanich utca 28/B • asztali.hu • asztali@yahoo.com

Százéves vagyok. Az igaz, hogy csak egy kabát. De nem akármilyen. Szolgálati kabát: *Luther-kabát*. Azt mondják, a kerületekben szolgáló lelkészeket régen a papi kabátjuk sajátosságáról is meg lehetett ismerni.

A tiszai egyházkerületben szolgálók kabátja végig zsinóros volt. Miért? Talán azért, mert ezzel is jelezni akarták, történelmi vidéken élnek. Hiszen ezen a tájon a tárogató is „régimúlt dicsőségről beszél”. *Rákócziak földje ez. Esze Tamás* kuruc talpasainak harcmézeje. *Kölcsey Ferenc* is ezen a tájon írta meg nemzeti imádságunkat, a *Himnusz*t. Az itt élőknek mindig nagyobb volt a szívük, forróbb a szeretetük és a tenni akarásuk – hazájukért.

Első gazdám, *Labossa Lajos* Rozsnyón született. Tanulmányait is ott végezte. Az eperjesi teológia után Debrecenbe került *Materny Lajos* esperes mellé egyházmegyei segédlelkésznek.

Hogy hol és ki készítette, nem tudom, tény, hogy Debrecenben kezdtem szolgálatomat. Ott lett gazdám állami hitoktató is, s mint ilyen a Debrecen város területén található iskolákban az evangélikus gyermekek lelki vezetője. Ez hetente több mint harminc órát jelentett. Huszonhét évig tartott debreceni szolgálatom.

Egy fénykép őrizi az jelenetet, amikor gazdám balesete után először vesz magára, s indul istentiszteletet tartani. Az történt ugyanis, hogy *Debreczeni Ferenc* kerületi cserkésztalálkozóra mentek a Nagyerdőre. Útközben a taxi a Simonyi úton villanyoszlopnak ütközött. A gazdám mellett ülő Debreczeni Ferenc szörnyethalt. Gazdám halálhíre is megjelent az újságokban, de ő csak kétoldali állapocscsonttörést szenvedett.

Debreczeni Ferenc sírja a köztemető ravatalozója mellett van. Egész alakos cserkészt ábrázol a síremlék.

Százéves vagyok

Rajta van a cserkészjelzés: a kettős karika, mely azt adja tudtul: hazamentem. Jelenlegi gazdám nagyszülei sírját látogatva minden évben megáll ennél a sírnál is, és olvassa a dátumot: 1931. Egyéves volt akkor.

Első gazdám huszonhét évi debreceni szolgálata alatt négy parókus lelkésze volt a gyülekezetnek. Sajnos a

A százéves Luther-kabátban a 84 éves szerző

debreceni gyülekezet megfélekedett róla. Az egyházkerület gyülekezeteinek történetét összefoglaló könyvben, melyet 2006-ban adtak ki, a debreceniről szóló rész még a nevét sem említi. Arról sem szól a történet, hogy a „Schäffer–Legányi” alapítványi árvaháznak is ő volt a vezetője.

Gazdám neve mégis fennmaradt. *Mocsár Gábor* 1986-ban megjelent, *Eleitől fogva* című irodalmi-őnéletrajzi könyvében ír arról, hogy amikor a harmincas években a fa- és fémipari szakiskolába járt, irodalomórán *Ady Endre* költészetéről hallott –

az akkor ott még újdonságnak számított –, s ő maga is Adyról tartott előadást az önképzőkörben. Mocsár Gábor így ír erről könyvében:

„De vajon hogyan volt lehetséges, hogy abban az önképzőkörben Adyról beszélhettem, méghozzá olyan modorban, ami az akkori hivatalos tankönyvek értékelésétől elég meredek módon divergált? Furcsa a magyarázat, el kell mondanom. Az a tanár, aki a magyar irodalmat heti egy órában tanította, egyúttal az önképzőkör társelnöke is volt. Képzettségére nézve evangélikus lelkész, a neve Labossa Lajos. Már 1920-ban is tanított a szakiskolában.” (200. o.)

Gazdám 1942-ben a nyíregyházi Geduly Henrik Evangélikus Leánygimnázium vallásstanára lett, s a szovjet megszállás utáni években igazgatója is.

A megszállás első hónapjaiban védőruhaként is szolgáltam. Az elvadultak a „pópát” még tiszteletben tartották. Gazdám nagy szakállt is növesztett, hogy „pópaságát” meggyőzőbbé tegye.

Az időt megállítani nem lehetett. Az 1951. évben gazdát cseréltem. Második gazdám az elsőszülött fiú lett. Ózdra vitt, s ott *Marscsék János* „káplániskolájában” fegyelmet, rendet és a szolgálat „mindenekelőtt-valóságát” láthatta, tanulhatta. Komáromban pedig *Schulek Tibor* nagy családi közösségének lett szinte befogadott tagja.

Utunk Tatabányára vezetett, ahol a bányászok a mélybe szálltak, hogy a föld kincset felszínre hozzák. Ott lett gazdám a lélek tüzétől átforrósodott szívvel a maradandó mennyei kincs követe.

1959-ben újból gazdát cseréltem: testvér a testvéreknél adott, s új utak, állomások következtek: Sopron, Csepel, Rudabánya. Ez utóbbin sok-sok kilométer tettünk meg gazdámmal egy Dongó kerékpáron. 1962 őszén gazdám Kölcse-re vitt

magával, s lettünk ketten a lutheri reformáció kihelyezett hírnökei, követői nyolcvan kilométeres körzetben, más vallásúak tengerében.

Sokat utaztunk együtt. Én legtöbbször hátizsákba gyömöszölve vagy kézitáskába betuszkolva. Téli időben, míg én a zsákban vártam soromra, addig gazdám újságpapírral bélelte nadrágját, hogy Simson mopeden „száguldva” megérkezzen, és megfagyás nélkül haza is térhessen. Évek múltán egy Trabant jelentett felszabadulást mindkettőnk számára.

Teltek az évek. Húszéves kölcsei tartózkodás után gazdám új kabátot kapott. Az átadás alkalmán megígérte, hogy nem hagy el, mindig ünnepi lesz az az alkalom, amikor magára ölthet. Hisz viselésem összeköti korábbi gazdámmal: az édesapával és édestestvérel. Ígéretét betartotta gazdám. Vele jártam ezután is a szórványok útját. Bennem állt meg betegyák mellett.

Időközben az idő is megviselt. Hiányosságok mutatkoztak. Egy áldott emlékü asszony, név szerint *Juhász Gyuláné, Karolin* néni varázsolt újabb gallért cserélt rajtam, pótolta a pótolnivalókat. Alig ismertem magamra.

Negyvenkét évi kölcsei szolgálat után Nyíregyházára kerültünk. Ha öregotthoni szolgálatra kérik gazdám, én megyek vele. Így ívelődik át a száz év, hiszen első gazdám elesetek iránti készsége, figyelme marandónak bizonyult, átöröklődött.

Hogyan tovább? Nem tudom. Lesz még gazdám? Volt idő, mikor heten is viseltek Luther-kabátot egy időben gazdámék családjában! Valaki majd befogad, s rám tekintve Istennek ad hálát azokért, akik hűségesek voltak hozzám. Akik nem dísznak fognak tekinteni, hanem jelnek: lehet megmaradni magyarnak s lélekkel szentelt szolgának.

A százéves kabát monológiát lejegyezte a jelenlegi gazda:

■ LABOSSA LÁSZLÓ

Istentiszteleti rend • 2014. május 18.

Húsvét ünnepe után 4. vasárnap (Cantate). Liturgikus szin: fehér.
Lekció: Jak 1,16–21; Ézs 12,1–6. Textus: Lk 19,37–40. Énekek: 233., 318.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojancsics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv., összegyülekezés napja) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstücsk M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, Megyeri Klub, Megyeri út 207.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv., kantátazenés istentisztelet) Smidéliusz Gábor; du. 6. megálló nevű ifjúsági istentisztelet; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv., zenés istentisztelet) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) Schulek Mátyás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Gáncs Tamás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. dr. Reuss András; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; du. 6. (zenés áhitat) dr. Bácskai Károly; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) dr. Szabó Lajos; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicás Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. (finn kórus) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vilmos Andrea; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Vető István; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (konfirmáció) Nagyné Szeker Éva, Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Soroksár, XXIII., Otthon Közösségi Ház, Sztitás u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelné; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lackner Pál; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Mátraszentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7–9., Fébé Názáret-temploma** de. fél 12. Keveházi László.

Összeállította: BALLA MÁRIA

HIRDETÉS

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok,
velem vannak
a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Fekete bodza, a szegények patikája

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó
ararat@lutheran.hu

► A meleg tavaszkezdetnek köszönhetően még április volt, amikor megjelentek az első virágtányérok a bodzabokrokon, azóta pedig egyre több illatos, fehér virág üdvözöl, amikor kilépek a házunk ajtaján. Eredetileg nem is „róluk” szerettem volna írni, ám végül hagytam, hogy meggyőzzön a – nem véletlenül – *szegények patikájaként* is emlegetett, hazánkban őshonos növény, hiszen éppen időszerű, hogy felfedezzük számos kedvező hatását, sokoldalúságát.

Mivel a kerítésünket több tíz méteren bodza (népies nevén *bojza, bocfa, csete, fái bodza*) szegélyezi, magam is évek óta készítek szörpöt egy jól bevált recept szerint. Különlegességként került már palacsintaszabványon kisütött bodzavirág a család asztalára, sőt a kamránc polcán az alma-bodzabogyó vegyes lekvár is megjelent a sorban. Mégis meglepődtem, hogy mindezeket túl mennyi érdekes recepttel, felhasználási móddal találkozhatunk, ha egy kicsit kutakodunk a neten. Sőt egy egész portál foglalkozik (*bodza.lap.hu*) a teremtett világ e nagyszerű ajándékával.

A növény egész Európában elterjedt, és titokzatos hagyományok övezik. A germánok szent növényként tisztelték, míg az angolszász területeken egyenesen varázserővel ruházták fel. Az Őrségben a gonosz lélek fájának tekintették, és nem ültették házak mellé, míg a palócok éppen az állatok sebeinek megtisztulását remélték tőle. Gyógynövényként való felhasználása ősi időkből való, már az ókori görögök is említik.

Igen gyakori árokpartokon, út- és erdőszéleken, bolygatott talajokon. Ennek oka, hogy kitűnően alkalmazkodott az emberi beavatkozások következtében kialakult feltételekhez, jól tűri a városi, szennyezett levegőt is. Kedveli a nitrogéndús talajokat, de gyengébb talajokon is megél, napos és félárnyékos helyeken egyaránt. Avarja gyorsan bomló, ezért komposztba keverve gyorsítja annak érését.

Küllemét tekintve három-tíz méter magasra megnövő, terebélyes cserje, ritkán fa. Egyéves ágai zöldek, a többévesek szürke kérgűek, paraszemölcsösek, vesszői ívesen lehajlók. Levele páratlanul szárnyasan összetett, fogazott szélű, virágai krémfehérek, jellegzetesen illatosak, és bogornyót alkotnak. A termése fekete színű csonthéjas bogyó. Egykor a növény minden részét felhasználták, e hasznosítások többsége mára feledésbe ment, ma leginkább csak táplálkozási és gyógyászati szerepe ismert.

A többéves, egyenes bodzahajtások-

ból (vastag, szivacsos, rugalmas, de szilárd bélszövege miatt) régen kiváló ásó- és lapátnevelő készítették, a hajtás a bél eltávolítása után alkalmas volt a kovácsok fűjtatójának elkészítéséhez, de gyakran ebből készült a halászkok hálóró tije is. A már említett tulajdonságok miatt ágaiból fűvös hangszerek: furulya, tilinkó, kaval készíthető. A szintetikus festékek feltalálása előtt boggyója (és levele) fontos festőnövény is volt, erős szagú levét a legyek, egerek

JERABEK-CSEREPES CSILLA FELVÉTELE

távol tartására permetezték (ma a biokertészkedésben is használják).

Gyakori előfordulása, könnyű hozzáférhetősége, egyszerű, sokoldalú felhasználhatósága miatt nevezhették egykor a szegény ember patikájának. A népi gyógyászatban fájdalomcsillapítóként, gyulladáscsökkentőként, enyhe hashajtóként, vizelethajtóként, köptetőként, vértisztítóként, hámosításra használták. Ma főként nyugtató, izasztó és vizelethajtó teakeverékek fontos alkotórésze.

Az értékes hatóanyagok főként a virágban (például flavonoidok, szaponinok) és a termésben (például szerves savak, antocianinok, vitaminok: C-vitamin-tartalma duplája a citrusféléknek) fordulnak elő, de megtalálhatók a levélben is. Egyes erős hatású, de hőre lebomló anyagai miatt kerülendő a nyers, éretlen bogyók fogyasztása!

A virágot május-júniusban, a teljes érésben lévő bogyókat augusztus-szeptemberben gyűjthetjük. Alapvető szempont – mint általában minden gyógynövény gyűjtése során –, hogy

lehetőleg védett, szennyeződésmentes helyekről, száraz időben gyűjtsük a felhasználni kívánt növényi részt. Fontos tudni, hogy a fekete bodza mérgező rokona a – szintén az utak mentén gyakori – gyalog- (vagy földi) bodza, amely azonban más habitusú, kóróserű, lágyszárú évelő, virágai hófehérek, porzója pedig lila vagy fekete.

Szárított, lemorzsolts virágát és termését teakeverékekbe tehetjük, friss virágát szörpnek vagy különböző ételekhez (tésztába forgatva) használhatjuk föl, terméséből igazi immunerősítő lekvár készülhet. A szárról a bogyókat villával lehet a legkönnyebben eltávolítani. Az éretlen szemeket kiválogatjuk, az apró magvakat pedig passzírozással távolítjuk el. Mivel pektintartalma viszonylag alacsony, érdemes más gyümölcsökkel keverni (a fagyasztozóba téve a különböző gyümölcsöket összevárthatjuk a lekvárfőzésig). Különlegességként említhető még levesként, szószként, ecetként, likőrként vagy pálinkaként történő felhasználása. (Számítalan receptet találhatunk az interneten.)

Habár a bodza a Bibliában nem szerepel, hozzá kapcsolódóan mégis megemlíthető az elhalt töveken gyakran megjelenő *júdásfüle gomba*, melynek neve onnan eredeztethető, hogy egyes hagyományok szerint Júdás bodzabokron lelte halálát.

A bodza hajlékony ága, kedves fehér virága több költőt is megihletett egy-egy játékos gyerekvers megírására, *Mednyánszky László Virágzó bodzabokor* címmel örökítette meg egy festményén ezt a kedvelt növényt, Fertőboz település több ízben rendezett már *bodzafesztivált*, sőt egy Békés megyei település, *Medgyesbodzás* címe alatt is fellelhetjük a gyümölcsöt.

Remélem, e kedvcsinálóknak szánt sorok elolvasása után többen indulnak majd kosárral, ollóval a kezükben sétára egy napos délutánon, és gyűjtenek néhányat a fehér virágtányérokba, hogy maguk is megtapasztalják a Teremtő eme nagyszerű ajándékának jótékony hatásait...

■ JCSs

EVÉL & LEVÉL

Evangelikus óvónők továbbképzése

Húsvét keddeje. A locsolkodás után illatos fejjel, szomorú, esős időben indulunk Orosházáról Balatonszársóra az országos óvónői továbbképzésre. A Balaton partján már, hála Istennek, verőfényes tavasz fogadott bennünket. Ezt mindenképpen biztatásnak éreztük, hiszen hónapok óta készültünk az előadókval erre a találkozásra.

Mivel egyházunk az elmúlt években jelentős számú óvoda átvételéről döntött, ezért jogos igényként merült fel a kollégánők részéről, hogy szervezzünk

egy többnapos országos továbbképzést annak érdekében, hogy a keresztyén nevelőmunka minél inkább gazdagodhasson. A felnőttképzés keretein belül ezért került sor április 22–25. között egy intenzív továbbképzés indítására Balatonszárszón.

Célunk az volt, hogy a résztvevőket olyan gyakorlati ismeretekhez juttassuk, melyek birtokában az óvodák mindennapi tevékenységeibe beemelhetik a bibliai történeteket, és a Szentírás segítségével a gyermekek életkori szintjén mutathatják fel azokat az erkölcsi-etikai értékeket, melyek elfogadása alapvetően meghatározza majd későbbi életüket is. Mivel a keresztyén értékek átadása ebben a korban csak érzelmeken keresztül lehetséges, ezért különösen is fontosnak tartottuk gyermekeink érzelmi nevelésének középpontba állítását. Most a zenei nevelést helyeztük előtérbe.

Az ének, a zene nélkülözhetetlen az óvodások életében. Ezt a témakört előadónk egyházzenei megközelítésben dolgozták föl, sok-sok gyakorlati ismeret átadásával együtt.

Betekintést nyerhettünk a történelmi egyházak által fenntartott óvodák munkájába is. Kedden délután egy győri katolikus óvoda, majd a székesfehérvári református óvoda munkáját is megismerhettük meg. Este a résztvevők kötetlen beszélgetés során ismerhették meg egymást és az óvodáinkban végzett szolgálatokat. *Győri Gábor* esperes – a továbbképzés lelki vezetőjeként – bensőséges áhítattal zárta esti együttlétünket.

Szerdán foglalkoztunk részletesen a bibliai történetek feldolgozásával, azok érzelmi, erkölcsi hatásaival, illetve azzal, hogy a gyermekek életében az ének, a zene milyen fontos a testi, a lelki és az érzelmi élet szempontjából. Ennek fejlesztő lehetőségeiről, a zene fontosságáról hallottunk *Bánkiné Révész Adrienn* és Győri Gábor előadásaiból, illetve a sok gyakorlati példa segítségével meg is élhettük, hogy mit adhatunk át óvodásainknak.

Esti lelki együttlétünk egy meghatározó film megtekintésével zárult.

Csütörtökön reggel szabadtéri áhítaton vettünk részt *Rozs-Nagy Szilvia* lelkész vezetésével. A délelőtt folyamán *Uzsalyné Pécsi Rita* értékes előadását hallhattuk gyermekeink érzelmi nevelésének kiemelt fontosságáról és a Biblia erkölcsi-etikai nevelést segítő tanításáról.

A résztvevők visszajelzései – melyeket a továbbképzés házigazdájának, *Révész Ritának* továbbítottak – azt mutatták, hogy várják a folytatást, hiszen a gyakorlati ismeretek bővítése nagyon fontos mindenki számára, aki óvodáinkban a keresztyén nevelést mind teljesebben szeretné megvalósítani a munkája során.

RÉVÉSZNÉ TÓTH ERZSÉBET óvodai szaktanácsadó

Tanítói állás

A Podmaniczky János Evangelikus Óvoda és Általános Iskola tanítói állást hirdet a 2014 szeptemberében induló tanévtől. Jelentkezni lehet az iskola@podmaniczky-evangelikus.hu e-mail címen. További elérhetőségeink: 1173 Budapest, Ferihegyi út 115.; telefon: 1/256-2897.

Határtalan kossuthosok

A magyar kormány 2010-ben indította el a *Határtalanul!* programot. Célja az, hogy a közoktatásban tanuló minden magyar fiatal legalább egyszer a magyar állam támogatásával eljusson a szomszédos országok magyar lakta területeire, és cserekapcsolatok révén minél több külföldi magyar diák juthasson el Magyarországra.

A Nyíregyházi Evangelikus Kossuth Lajos Gimnázium évek óta sikeresen kapcsolódik be ebbe a mozgáslomba, és így több diákcsoportunk jutott el a testvériskolákba: Kárpátalján a Técsői Magyar Tannyelvű Református Líceumba, valamint Erdélybe, a székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnáziumba. Újabb kapcsolataink révén a Felvidékre is szeretnénk eljutni a jövőben.

A történelmi helyek kiváló lehetőséget teremtenek arra, hogy a diákokban tovább erősödjön a nemzeti ön-

tudat érzése. A csoportok színes programokon vettek részt mindkét kirándulás során: rendhagyó, előkészítő és záró órákat tartanak, személyesen is megismerhetik a Kárpát-medence földrajzát, történelmét, emlékhelyeit, nevezetességeit, a külföldi iskolarendszert és családokat.

Május 9-én érkezett meg iskolánkba a técsői diákok csoportja vizionlátogatásra. A közös múlt okán több párhuzamos eseményre került sor: a munkácsi és a sárospataki Rákóczi-vár megtekintésére, Huszton, Viskan, illetve Tákoson és Csarodán az ősi templomok meglátogatására, a malenkij robot emlékműveinek megkoszorúzására Szolyván, a nyíregyházi temetőben és a városközpontban. (A diákok közös tevékenységként gondozzák mindkét városban az intézmények kiemelkedő tanárainak, lelkészeinek sírjait.)

Az evangelikus Nagytemplom-

ban rendhagyó történelemóra keretében ismerkedtek meg a diákok Nyíregyháza és a tirpákság múltjával, jelenével. Bekapcsolódtak a május 10-én Nyíregyházán rendezett, a cseh-szlovák-magyar lakosságcsere emlékező emléknap programjaiba.

Közös emlékkönyv is készült. A nyíregyházi diákok fotókon és videókon örökítették meg a nemzeti ünnepeinken előadott műsorokat, a trianoni emlékhelyek megkoszorúzását, a közös vetélkedőket, sporteseményeket. Vizionlátogatásuk során a técsői testvériskolások megismerhették a megye, a régió (például Debrecen, Tokaj, Szabolcs) és Nyíregyháza nevezetességeit. Az eseménydús négy nap záróeseménye – Sóstón a falumúzeum és a vadspark meglátogatása – még emlékeztetésebbé tette a találkozást, és tovább erősítette az együttműködést.

■ HLATKY ATTILÁNÉ

HÍREK, HIRDETÉSEK

Van-e univerzális morál? Dr. Béres Tamás előadása Budakeszin

Május 15-én, csütörtökön 19 órakor a Kálvin teremben (Budakeszi, Fő u. 159.) *Van-e univerzális morál?* címmel tart előadást dr. Béres Tamás professzor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszékének vezetője. Szeretettel várunk minden érdeklődőt. Az előadás ingyenes. Adományokat a budakeszi Protestáns Kőr tevékenységének támogatására a helyszínen elfogadunk.

GYÁSZHÍR

Jézus Krisztus mondja: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz én bennem, ha meghal is, él...” (Jn 11,25)

Fájó szívvel, de a feltámadott Krisztusba vetett élő reménységgel tudatjuk, hogy id. Asbóth László ny. evangélikus lelkész életének 88. évében hazatért teremtő Urához. Temetése május 23-án 14 órakor lesz a soproni evangélikus temetőben. Gyászolják: felesége, gyermekei, unokái családjukkal, valamint rokonai és jó barátai. Koszorú megváltása a Soproni Evangélikus Egyházközség javára:

OTP Bank 11737083-20006895-00000000.

Fébé-taggyűlés

A Fébé Evangélikus Diakonissza-egyesület soron következő taggyűlését május 23-án, pénteken 13 órakor tartja a Sarepta-szere-tetothon templomában (Budapest II., Ördögárok u. 9.).

Segítség az élethez

Útitársak missziói bibliára lesz május 27-én 18 órakor a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának utcáról nyíló földszinti termében (Budapest VIII. ker., Üllői út 24.). Vendégünk *Simonyi Andrea*, a Segítség az Élethez Alapítvány munkatársa és holokauszt túlélő. Házigazda: *Szeverényi János*.

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED?

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (május 18.)

Szenved-e valaki közöttetek? Imádkozzék! Öröme van-e valakinek? Énekeljen dicsőretet! Jak 5,13 (Zsolt 38,10; Mt 11,25–30; Kol 3,12–17; Zsolt 98) Az éneklés vasárnapja arra a lehetőségre hívja fel a figyelmünket, amelyre mindenki vágyik, de amelyet csak a keresztyén gyülekezet adhat meg. Mert csak az egyházban hirdetik meg a kegyelmet, másutt az elvárások, a teljesítmény dominálnak. Jézus az egyedüli, aki hív minket, és vár akkor is, ha gyengék vagyunk, szenvedünk, akkor is, ha örömmel akarjuk megosztani. Ezért mindenkit biztatok, hogy bátran szólítsa meg az Urat, és ha szüksége van rá, keressen lelki testvért, akivel együtt imádkozhat és énekelhet!

Hétfő (május 19.)

Dicsőségének magasztalására legyünk, mint akik előre reménykedünk a Krisztusban. Ef 1,12 (Zsolt 66,8–9; Jak 1,17–25/26–27; Jón 1,1–16) Számomra az egyik legnagyobb dolog Krisztussal kapcsolatban, hogy az a fontos, amit ő tett értem, s nem az a sok hiba és bűn, amelyet én elkövettem. Ezért reménykedhetek előre az üdvösségben, s nem úgy, hogy hátha majd megadja, figyelembe véve cselekedeteimet. Előttünk vannak Jézus lelkigondozói példái: feltámadása után a tagadó Pétert rehabilitálja, szolgálatára kéri, mielőtt még bármivel is jóvátehető volna bukását. Ott van a kegyelmet kérő lator, akinek már később sincs lehetősége „bizonyítani”. Egyedül Jézus irgalmába kell kapaszkodnunk, és magasztalnunk kell szeretetért!

Kedd (május 20.)

Ki milyen lelki ajándékot kapott, úgy szolgáljatok azzal egymásnak, mint Isten sokféle kegyelmének jó sáfárai. 1Pt 4,10 (Zsolt 119,64; Lk 19,36–40; Jón 2,1–11) Alapvető hibánk, hogy azt szeretnénk, ha felénk szolgálnának, miközben mindenki arra vár, hogy mikor lépnek hozzá közelebb, mikor kérdezi meg tőle valaki, hogy miben lehetne a segítségére. A probléma nyitja az, hogy a közösségben, a gyülekezeti csoportban nyugodtan lehetnek kezdeményező akkor is, ha nekem is vannak szükségleteim. A kórházban a súlyos beteg baba hívó édesapja elkezdett imádkozni a többi aggódó szülő gyermekeiért. Ezáltal bátorította szülőitársait, másrészt nem csak a saját bajával foglalkozott. Ez neki is segített a betegséggel való megbirkózásban. „Imádkozó háttér” bárki lehet, még ágyhoz kötött beteg ember is. Ő is szolgálhatja gyülekezetét.

Szerda (május 21.)

Jézus mondta: „Aki tehát hallja tőlem ezeket a beszédeket, és cselekszi azokat, hasonló lesz az okos emberhez, aki kősziklára építette a házat.” Mt 7,24 (5Móz 30,14; Róm 15,14–21; Jón 3,1–10) Sokan vannak, akik homokra építették életük házat. De talán mi is úgy érezzük, hogy nagyon megtépázta életünket a betegség, a családi problémák, a veszteségek. Hogy lehetséges az – tesszük fel szívünkben a kérdést –, hogy Istenre bízunk az életünket, s nem kímélt bennünket a zúzó, árvíz és a szelek” romboló hatásától? Lehet, hogy valamit elrontottunk? Büntetés ért bennünket? Nem tudom. De azt igen, hogy ha újra rábizzuk magunkat Jézus beszédeire, akkor a megpróbáltatások nem gyengíteni, hanem erősíteni fogják a hozzá való ragaszkodásunkat, s megtartja életünket, ahogyan megáll a kősziklára épült ház.

Csütörtök (május 22.)

Joppében volt egy nőtanítvány, név szerint Tábita... Ez a nő sok jót tett, és bőven osztott alamizsnát. ApCsel 9,36 (Zsolt 90,17; 1Kor 14,6–9.15–19; Jón 4,1–11) A nap ószövetségi ígéje azt a vágyunkat szólaltatja meg, hogy munkánk legyen maradandóvá. Persze egymás után szűnik meg és pusztul minden alkotásunk. Egyetlen módon lehet a munkánkat, anyagi javainkat maradandóvá tenni: ha Istennek ajánljuk fel. Őt kérdezzük meg, s gyülekezetünkben tájékozódjunk, mire lenne a legnagyobb szükség, mire ajánljuk fel egyébként veszendő anyagi javainkat. Gyülekezeteink nagy problémája az anyagi ellehetetlenülés, a mi nagy problémánk viszont a túlzott ragaszkodás azokhoz a dolgokhoz, amelyeket úgysem tarthatunk meg.

Péntek (május 23.)

Élettel és szeretettel ajándékoztál meg, és gondviselésed őrizte lelkemet. Jób 10,12 (3Jn 2; Lk 22,39–46; Gal 1,1–9) Nagyon szép Jób vallomása: „Élettel és szeretettel ajándékoztál meg...” Azért szép, mert akkor mondja, amikor nagyon nehéz ezt kimondani, amikor könnyezve beszélünk erről a megtapasztalt életviharokban. Jób nem érti szenvedése okát, ahogy történetének a végén sem érti. Mégis hitének minden stádiumában kapaszkodik a Gondviselőbe, s elfogadja végül, hogy nem is értheti a hatalmas Úr titkait, csak ragaszkodhat hozzá. Mi sem tudunk választ adni a szenvedések miértjeire, de átélhetjük, hogy közben az Úr megőrzi lelkünket.

Szombat (május 24.)

Így hát mit várhatok, Uram? Egyedül benned reménykedem! Zsolt 39,8 (Mt 9,22a; Jn 6,60–62/63–69; Gal 1,10–24) Sokszor érzem, hogy a Biblia a realitások talaján áll. Dávid, a hatalmas király is ezt szólaltatja meg: napjainak a száma arasznyi, semmiség. Mi lehet a reménysége? A megerősödött ország? A sikeres gazdaság? Az, hogy az ország első embere? Nem. Ezek nem biztos alapok. Mégsem mondja, hogy semmit sem várhat már az élettől: Urától többet kaphat, mint amit ő bármikor is elérhetett. Ezért benne remél.

■ BARANKA GYÖRGY

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból május 18-ától május 25-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
9.00 / Pax Tv Evangélikus istentisztelet a budavári evangélikus templomból 9.30 / Bartók rádió Musica Sacra (egyházzenei magazin) 9.40 / M1 Cigánypasztoráció (dokumentumfilm) 11.00 / Duna Tv Református istentisztelet 11.15 / M1 Evangélikus templomok Mezőberényben 11.30 / M1 Gyóni Géza-émlékműsor 18.30 / Kossuth rádió Regényes történelem 23.50 / Duna World Baptista istentisztelet 0.25 / M1 Ádám almái (dán–német film, 2005) (91')	13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Az evangélikus egyház félórása 16.15 / Duna World Református ifjúsági műsor 16.45 / M3 Grosics Gyula – A fekete párdúc (magyar portréfilm) 20.25 / M3 Molière: Tartuffe Közvetítés a Katona József Színházból 21.05 / Kossuth rádió Belépő (kulturális magazin) 23.15 / M1 Aranyfecske (kulturális magazin) 24.00 / Duna Tv A zenén túl – Vásáry Tamás zenés beszélgetései	14.30 / Bartók rádió Népzene – távolról A ney 16.00 / Duna World Élő egyház (vallási híradó) 20.00 / Pax Tv Kút (élő interaktív műsor) Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész 21.20 / Duna World Fekete vonat (magyar dokumentumfilm, 1970) (40') 21.40 / Duna Tv Te vagy a hunyó! (francia játékfilm, 1980) (90') 22.00 / Duna Word Ammen (magyar dokumentumfilm, 2013) (56') 23.00 / M1 Hon-vágy (magyar dokumentumfilm, 2010)	7.35 / Duna Tv 80 liter alatt a Föld körül (magyar dokumentumfilmsorozat) 10.10 / M1 Család-barát (magazinműsor) 12.00 / Nemzetiségi adások Déli harangszó a tótkomlói evangélikus templomból 13.30 / Kossuth rádió „Te benned bízunk eleitől fogva...” A református egyház félórása 14.05 / Kossuth rádió Arcvonalok Mácsai Pál színművész 16.00 / Duna World Metodista magazin 18.55 / HBO Pi élete (amerikai kalandfilm, 2012) (122') 22.15 / Duna World Muzsikál a mozi Filmslágerek a '40-es évekből
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
15.35 / Duna Tv Másfél milli lépés Magyarországon – 32 év múlva (magyar ismeretterjesztő sorozat) A Bükk – Emberek a rengetegben 17.40 / M1 Ridikül (női talkshow) 21.00 / Bartók rádió Trajtlér Gábor orgonaestje Mátyás-templom, 1995 21.40 / Duna Tv Jadviga párnája (magyar játékfilm, 1999) (128') 21.45 / Duna World Semmit magamról (holland–ír játékfilm, 2009) (82') 22.30 / Kossuth rádió A nap történetei	5.15 / M1 Hajnali gondolatok 12.05 / Bartók rádió Szétszakított Magyarország – a holokauszt áldozatainak emlékére 15.10 / Duna Tv Kövek és emberek (francia dokumentumfilmsorozat) 15.30 / Duna World Kérdések a Bibliában 16.10 / Duna World Biblia és irodalom 17.05 / Duna Tv Váratlan utazás (kanadai tévéfilmsorozat) 23.15 / Duna Tv Az irányítás határai (angol–japán–spanyol játékfilm) 23.15 / M1 MobilVers Radnóti Miklós: Bájoló	8.35 / Duna Tv Akadálytalanul (esélyegyenlőségi magazin) 9.30 / Kossuth rádió Szellem a fazékból (gasztronómiai műsor) 10.35 / M1 Kajak-kenu világkupa Élő közvetítés Szegedről 10.45 / Duna World Magyar történelmi arcképcsarnok (magyar ismeretterjesztő sorozat) 16.10 / Duna World Kapisztrán János 14.30 / Bartók rádió Népzene – újragombolva A Cimbaliband és az Accordzám együttes 19.40 / Kossuth rádió Esti mese Lázár Ervin: Bab Berci kalandjai 21.05 / Duna Tv A balek bosszúja (francia játékfilm, 1961) (93')	9.00 / Pax Tv Evangélikus istentisztelet a budavári evangélikus templomból 9.30 / Bartók rádió Musica Sacra (egyházzenei magazin) 9.30 / ZDF (német) Evangélikus istentisztelet 10.04 / Kossuth rádió Református istentisztelet az alsószolcsei templomból 10.04 / Kossuth rádió Református istentisztelet az alsószolcsei templomból 12.00 / Nemzetiségi adások Déli harangszó a soproni evangélikus templomból 12.15 / M1 Ybl 200 Festetics György pesti palotája 22.35 / M1 Európai parlamenti választás 2014

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu
 Előfizetés: elofizetes@evelet.hu • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (károly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Károly György Tamás (evetlet@kgyt.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu).
Rovatvezetők: dr. Hafensch Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adami Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó.** **Terjeszti a Magyar Posta Zrt.** **Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt.** Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratosokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba zánt kéziratosokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratosokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket az hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

